

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra agroekologie a rostlinné produkce

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Analýza odborného zemědělského poradenství

Diplomová práce

Autor práce Bc. Alena Vorlová

Obor studia Rozvoj venkovského prostoru

Vedoucí práce prof. Ing. Josef Pulkrábek, CSc.

© 2021 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza odborného zemědělského poradenství" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21. 4. 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu prof. Ing. Josefu Pulkrábkovi, CSc., za poskytnutí cenných odborných rad a připomínek při zpracování mé diplomové práce a rovněž za trpělivost, vstřícnost a čas, který mi věnoval.

Analýza odborného zemědělského poradenství

Souhrn

Jedním ze závazků, které ČR přijala po přistoupení k EU, bylo v rámci SZP vytvoření funkčního zemědělského poradenského systému. Diplomová práce nejprve analyzovala zemědělské poradenství jako druh poskytované služby na základně obecných znaků poradenství, s důrazem na typy a vlastnosti poradců. Práce následně představila zemědělské poradenství v EU, historii vývoje zemědělského poradenství v ČR, zejména po vstupu ČR do EU, a současný zemědělský poradenský systém v ČR s výhledem do budoucnosti. Z hlediska způsobu financování bylo zemědělské poradenství rozděleno na zemědělské poradenství podporované z veřejných zdrojů a závislé. Tyto skupiny zemědělského poradenství byly charakterizovány a rovněž identifikovány a formulovány jejich rozdílné znaky.

Praktická část byla vypracována na základě výsledků dotazníkového výzkumu mezi zemědělskými subjekty ve vybraném regionu, Kraji Vysočina. Přínosem dotazníkového šetření bylo zaměření na oblast závislého zemědělského poradenství. Tato oblast dosud stála na okraji pozornosti, neboť není financována z veřejných zdrojů, nemusí proto probíhat regulovaně dle nastavených pravidel. Naopak odehrává se v ryze tržním režimu, který se řídí zákonem nabídky a poptávky. Na základě výsledků dotazníkového šetření byla potvrzena hypotéza, že závislé zemědělské poradenství, i další složky zemědělského poradenského systému naplňují cíle uživatelů poradenských služeb. Bylo zjištěno, že zemědělské subjekty poradenský systém pro svoji činnost využívají a závislé poradenství je pro ně nejenom zdrojem odborných informací, ale má kromě nevýhod závislosti také specifické přednosti, které představují potenciál pro mnohem intenzivnější využívání. Závislé zemědělské poradenství by však mělo mít také odbornou úroveň, a k jejímu zajištění by mohlo přispět také zavedení získávání osvědčení o odborných znalostech pro obchodní zástupce tak, jak bylo v práci doporučeno. Jelikož obchodní společnosti v rámci obchodních vztahů poskytují také poradenství, měl by být tento skutečný stav v souladu se stavem zapsaným v živnostenském rejstříku. Jak bylo ověřeno, vždy tomu tak není.

Klíčová slova: Kraj Vysočina, služba, Společná zemědělská politika, veřejné zdroje, závislé zemědělské poradenství, zemědělský poradenský systém

Analysis of professional agricultural advisory system

Summary

One of the obligations accepted by the Czech Republic after its accession to the EU was, under Common Agricultural Policy, a creation of a functional agricultural advisory system. In the master theses there was firstly made an analysis of the agricultural advisory system as a type of provided service at the base of general signs of consulting with the emphasis on the types and qualities of the advisors. Sequentially the master thesis introduced the system of the extension in the EU, the history of the development of the extension in the Czech Republic mainly after its accession to the EU and the current agricultural advisory system in the Czech Republic with the view to the future. From the point of view of the system of financing the extension was divided to two parts, the extension supported from the public finance and the dependent extension. These two groups were described and afterwards there were identified and formulated the differences between each other.

The practical part of the master thesis was worked out at the base of results of the questionnaire survey among the agricultural subjects in the chosen region, the Vysočina region. The contribution of the research was focusing on the area of the dependent extension. This area was at the edge of attention till now because it is not paid from the public finance. There is no obligation to act regulated and follow the given rules. The dependent extension is acting strictly in the market area that is guided by the law of supply and demand. At the base of the results of the questionnaire survey was confirmed the hypothesis that the dependent extension and the other components of the agricultural advisory system fulfil the aims of the users of the advisory services. It was found that the agricultural subjects use the advisory system for their work and the dependent extension is for them not only the source of professional advices, but, without some disadvantages of dependency, there is possible to recognise specific advantages that create the potential for more interesting using of them. But the agricultural advisory system should be at the professional level as well. As was recommended in the master thesis, one of the possibilities how to achieve this was to establish the system of obtaining of a certificate of professional knowledge for the professional advisors. It is common that the business companies provide consulting as a part of their business. There was found that there is not every time the agreement between the real situation including providing of the consulting during doing the business and the given data from the Trade Licensing Register.

Keywords: The Vysočina Region, service, Common Agricultural Policy, public finance, dependent extension, agricultural advisory system

Obsah

1 Úvod	8
2 Vědecká hypotéza a cíle práce	10
3 Literární rešerše	11
3.1 Historie zemědělství	11
3.2 Historie zemědělství v Českých zemích	12
3.3 Společná zemědělská politika	13
3.4 Zemědělské poradenství	16
3.4.1 Poradenství jako druh služeb	17
3.4.2 Poradenství jako proces	18
3.4.3 Poradce	19
3.4.3.1 Typy poradců.....	19
3.4.3.2 Dovednosti poradců.....	20
3.4.4 Zemědělské poradenství v EU	20
3.4.5 Zemědělské poradenství v ČR	23
3.4.5.1 Zemědělské poradenství před vstupem do EU	23
3.4.5.2 Zemědělské poradenství po vstupu do EU	23
3.4.5.3 Zemědělské poradenství s podporou z veřejných zdrojů.....	28
3.4.5.4 Zemědělské poradenství komerční	31
4 Metodika	32
4.1 Teoretická část	32
4.2 Praktická část	32
4.2.1 Kraj Vysočina – charakteristika.....	32
4.2.2 Dotazníkové šetření	33
5 Výsledky	35
5.1 Zemědělské subjekty	35
5.1.1 Obecná charakteristika.....	35
5.1.2 Zdroj odborných informací.....	38
5.2 Využívané zemědělské poradenství	44
5.2.1 Poskytovatelé zemědělského poradenství.....	44
5.2.2 Nabídka zemědělského poradenství	50
5.3 Využívání závislého zemědělského poradenství	56
5.3.1 Forma, frekvence a posouzení nabídky závislého poradenství	56
5.3.2 Podíl využívání, výhody a nevýhody.....	58
5.3.3 Hodnocení společností, poskytujících závislé zemědělské poradenství... 60	
6 Diskuze	66
6.1 Charakteristika respondentů	66

6.2	Využívání zemědělského poradenství.....	67
6.3	Závislé zemědělské poradenství.....	68
6.4	Výzkumná hypotéza.....	68
6.5	Doporučení.....	69
7	Závěr	70
8	Literatura.....	71
9	Seznam použitých zkratk a symbolů.....	75
10	Samostatné přílohy	I

1 Úvod

„Pamatujme, přátelé, že v budoucnu obstojí jen rolník vzdělaný, ostatní že budou jen živořiti! Světové konkurenci, která u nás bude čím dále, tím více naléhati, bude se moci brániti jedině rolník dle nejnovější vědy hospodářské vzdělaný a ta věda nenechá se nahraditi namáhavou ruční prací... Kdo toho ducha času nynějšího nepochopil, kdo neosvojil si časové názory jeho, musí ustoupiti stranou a ponechati působiště jiným, kteří si názory ty osvojili a dovedou s nimi pracovati k svému povznesení...“ (Prokúpek 1885).

Zemědělství je typickou lidskou činností, kterou se lidstvo zabývá již nejméně od doby 10 tisíc let před naším letopočtem. Zemědělství mělo vždy zásadní postavení v lidské společnosti, neboť bylo synonymem pro obživu, potraviny, život. Proto se zpočátku zemědělstvím zabývali všichni členové lidských společenství, ať byla tato společenství nazývána v různých dobách a na různých místech jinak.

Následný vývoj způsobu života společnosti ke vzniku měst a dále až k průmyslové revoluci znamenal změnu životních podmínek a způsobu obživy. Zemědělci již neprodukovali pouze pro vlastní spotřebu, ale zajišťovali obživu i pro jiné obyvatele, kteří vykonávali jiné činnosti a od zemědělců na venkově potraviny nakupovali. Zemědělství totiž samozřejmě zůstalo spjato s venkovem a patří k němu dosud.

Velmi dlouho zůstávalo zemědělství oborem konzervativním, jehož pracovní náčiní a postupy zaznamenávaly pouze pozvolný vývoj. Poměrně znatelný přelom nastal v období vědecko-průmyslové revoluce, kdy bylo požadováno zvýšení zemědělské produkce, ale toto období přineslo do zemědělství také mnoho zlepšení v technice i technologii.

Poskytování poradenství v zemědělství, které se dosud realizovalo pouze prostřednictvím předávání zkušeností z generace na generaci, se začalo ukazovat jako málo produktivní. Ke slovu přišlo zemědělské školství v různých formách, později měly školy i pokusné stanice, dále organizování hospodářských výstav, zakládání spolků nebo družstev. Zemědělství se dostalo do okruhu zájmu tehdejší, na našem území, vládnoucí dynastie Habsburků a na popud Marie Teresie vznikla v roce 1770 Společnost orby a svobodných umění v Čechách. Po vzniku Československa byla v roce 1924 založena Československá akademie zemědělská. K šíření zemědělské osvěty velmi přispěli nakladatelé a vydavatelé zemědělské literatury a odborných zemědělských časopisů (Mistr 2006).

Zemědělské poradenství v novodobých dějinách Československa, resp. České republiky bylo ovlivněno, stejně jako samotné zemědělství, zásadními politickými změnami a muselo se vyrovnávat s požadavky, které na něj byly kladeny. Velkým předělem tak byl nejen vznik samostatné Československé republiky, ale také její okupace za II. světové války a náročné období totalitního režimu. Po roce 1989 a následně po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 se pro české zemědělství, a tedy i pro zemědělské poradenství změnila podmínky zcela zásadním způsobem.

Po vstupu České republiky do Evropské unie nejenže došlo ke změnám podmínek podnikání v zemědělství, ale došlo také k přijetí zásad Společné zemědělské politiky a Česká republika se rovněž zavázala k zajištění poradenského systému pro zemědělskou praxi. Poradenské služby mají být zaměřeny na ekonomické, environmentální a společenské aspekty

a jejich úkolem je poskytovat informace o nových technologických a vědeckých poznatcích, výsledcích výzkumu a vývoje.

Je nepopiratelné, že funkční poradenství v zemědělství pomáhá zemědělcům obstat v současných náročných podmínkách. V ČR se systém zemědělského poradenství skládá jednak z nezávislého zemědělského poradenství, které je instucionálně i legislativně zabezpečeno, s nastavenými pravidly a podporou z veřejných zdrojů a jednak ze zemědělského poradenství komerčního – závislého. To je naopak navázáno na dodavatelské ekonomické subjekty působící v oblasti zemědělských služeb a obchodu. Zemědělci se při své činnosti setkávají s oběma druhy poradenství. Na vyhodnocení praktických zkušeností, názorů a ohlasů zemědělců vybraného regionu, na fungování poradenského systému a navržení případných námětů směřujících k jeho zlepšení je zaměřena tato diplomová práce.

2 Vědecká hypotéza a cíle práce

Práce byla rozdělena na dvě části, teoretickou část - literární rešerši a praktickou část - vlastní zpracování získaných dat. Cílem literární rešerše byla analýza zemědělského poradenství nejprve jako druhu poskytované služby, a to na základě obecných znaků poradenství s důrazem na typy a vlastnosti poradců. Na podkladu těchto aspektů poradenských služeb bylo dalším cílem literární rešerše představení zemědělského poradenství v EU, historie vývoje zemědělského poradenství v ČR, zejména po vstupu ČR do EU, a současného zemědělského poradenského systému v ČR s výhledem do budoucnosti. Dalším cílem teoretické části byla analýza zemědělského poradenství z hlediska způsobu jeho financování, tedy zemědělského poradenství podporovaného z veřejných zdrojů a komerčního zemědělského poradenství. Dílčím cílem byla dále charakteristika, identifikace a formulace rozdílných znaků těchto forem zemědělského poradenství.

Podkladem pro vypracování praktické části této práce bylo dotazníkové šetření provedené mezi respondenty, zemědělskými subjekty ve vybraném regionu, Kraji Vysočina. Výzkum se týkal využívání a hodnocení zemědělského poradenství ze strany dotazovaných subjektů. Cílem praktické části bylo zpracování získaných dat, jejich komparace, analýza a vyhodnocení.

Cílem diplomové práce bylo vyvrácení, nebo potvrzení hypotézy, že závislé zemědělské poradenství, i další složky zemědělského poradenského systému naplňují cíle uživatelů poradenských služeb.

3 Literární rešerše

3.1 Historie zemědělství

Získávání a opatrování obživy je pro zachování života jednotlivce i celých společenství, tedy i lidských, jedním z prvořadých úkolů. Maslow (1943) ve své teorii lidských potřeb, schematicky znázorněné v pyramidě, umístil příjem potravy, stejně jako např. dýchání, do samé základny této pyramidy mezi fyziologické potřeby, tj. potřeby nejvyšší priority nezbytné pro zachování života. Lidské chování vedoucí k zajištění potravy se nejdříve nijak zvlášť nelišilo od chování jiných živých tvorů.

Avšak od fáze pouhé konzumace toho, co bylo v okolí v přírodě k dispozici, postupně lidé dospěli k fázi objevování zákonitostí koloběhu přírodního cyklu, principu cíleného pěstování plodin a chovu zvířat a jejich využívání. V období asi 10 000 let př. n. l. byly tak položeny základy činnosti, která je nazývána zemědělství (Diamond 1997; Mazoyer & Roudart 2006).

Dle Tauger (2010) počátky zemědělství dokonce předcházely počátkům civilizace, se kterými je spojována zejména oblast Přední Asie a Egypta. Zemědělci civilizaci podporovali a dá se říci, že byli určitým předělem mezi civilizací a přírodním prostředím. Je však nutno dodat, že již tehdy se zemědělci nacházeli ve složitých vztazích vůči civilizaci i vůči přírodnímu prostředí a v rámci těchto interakcí měli podřízené postavení.

Stejně jako každá jiná lidská činnost procházelo i zemědělství svým vývojem. V průběhu historie došlo v každé lidské činnosti k vývoji, tedy i v zemědělství. Byly zlepšovány postupy, zdokonalováno používané nářadí, zlepšovány vlastnosti pěstovaných plodin a chovaných zvířat. To vedlo ke zvyšování produkce, která znamenala více potravin a umožnila tak růst lidské populace (Holec et al. 2019).

Už zpočátku bylo zřejmé, že množství úrody a úspěchy v chovu zvířat jsou závislé na podmínkách, které nebylo v lidské moci ovlivnit. Proto bylo velmi dlouhou dobu zemědělství spojeno s rituály, magií a uctíváním božstev, které mělo ovlivnit hojnost úrody, ochranu před špatnými vlivy a dalšími okolnostmi, které ohrožovaly jejich obživu. Přesto však zemědělci už velmi brzy museli mít znalosti o vegetačním cyklu a obdobích zemědělského roku (Petráň & Petránová 2000; Beneš 2018). Od dob nejstaršího pěstování plodin a chovu zvířat prošlo zemědělství významným vývojem. Přesto mnoho zemědělských postupů z počátků zemědělství, jako je zavlažování, střídání plodin, hnojení a ochrana rostlin, je užíváno stále nebo bylo užíváno velmi dlouhou dobu. Obrovským vývojovým skokem pak zemědělství prošlo v průběhu 19. a 20. století, kdy se v tomto oboru začalo používat mnoho nové techniky a nových technologií, zaměřených především na zvyšování produkce (Petráň & Petránová 2000).

Prvotní vztah mezi zemědělci a půdou se dále rozšířil také o vzájemnou interakci mezi zemědělci, půdou a společností. Společnost má vliv na podmínky pro činnost zemědělců, a naopak sami zemědělci získávají možnost ovlivnit fungování a směřování společnosti (Glenna 1996).

Zemědělství jako činnost má velký vliv na přírodu, na krajinu, kterou utváří. Proto v souladu se zásadami Společné zemědělské politiky je pro následující období 2021 – 2027

v EU kladen důraz na posun v přístupu k zemědělské činnosti, zejména v zaměření na využívání obnovitelných zdrojů energie a používání technologií a techniky šetrných k životnímu prostředí tak, jak bylo deklarováno v zásadních dokumentech EU. Odhodlání Evropské komise řešit problémy způsobené změnou klimatu a životního prostředí formuluje Zelená dohoda pro Evropu. Tento dokument jako dohoda mezi Evropskou unií a jejími občany vyjadřuje novou strategii růstu, založenou na transformované Evropské unii, jako spravedlivé a prosperující společnosti, jejíž ekonomika efektivně využívá zdroje. V roce 2050 nebude ekonomika EU produkovat žádné emise skleníkových plynů a její hospodářský růst nebude vázán na využívání zdrojů (European Commission 2019b).

V novém období se bude SZP podílet na realizaci strategie v oblasti biologické rozmanitosti a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“. Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 deklaruje ochranu biologické rozmanitosti – investování do ochrany, obnovy a zachování přírody. Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a dobře fungující ekosystémy jsou v kontextu aktuální situace významným faktorem k posílení odolnosti společnosti a k předcházení vzniku a šíření budoucích chorob (European Commission 2020b).

Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy je ústředním prvkem zmíněné Zelené dohody. Jejím cílem je vytvoření spolehlivého, odolného a udržitelného potravinového systému s omezením jeho environmentální a klimatické stopy tak, aby potravinový řetězec byl prospěšný pro spotřebitele, producenty, klima a životní prostředí (European Commission 2020c).

3.2 Historie zemědělství v Českých zemích

Do střední Evropy, tedy i Českých zemí, se zemědělství postupně dostávalo z jihovýchodu asi v období 5 500 let př. n. l. (Beneš 2018).

Zpočátku byla obdělávána lehce získatelná půda v malých, později větších celcích. Takové půdy však nebylo mnoho, a tak bylo nutno půdu získávat náročnějším způsobem – žďářením lesů. Zemědělství bylo stěhované, cyklické (Beranová & Kubačák 2010; Holec et al. 2019).

Přesnější informace o zemědělství máme ze středověku. Víme, že v té době se převážně pěstovala pšenice, dále ječmen a proso, ale v daleko menším množství. Od 12. století nabývalo významu žito. Rozšířilo se pěstování zeleniny a velký rozvoj zaznamenalo i české ovocnářství. Rovněž se pěstoval i chmel a víno (Beranová & Kubačák 2010).

K pěstování plodin bylo využíváno několik osevních systémů, převládajícím byl tzv. trojpolní systém, kdy bylo pole rozděleno na jař, ozim a úhor. Dochází tedy nejenom ke zlepšení technologií zemědělských prací, změně skladby plodin, ale byly zaváděny i nové metody v chovu hospodářských zvířat. Středověké zemědělství bylo zaměřeno i na živočišnou výrobu. V té době byl chován skot i prasata, pro nenáročnost chovu a s ohledem na poptávku po vlně byly chovány ovce. Také byl velmi rozšířený chov drůbeže (Beranová & Kubačák 2010).

Prvními oficiálními dokumenty, kterými byla zemědělská činnost řízena, byly koncem 15. století vydávané tzv. instrukce. Jednalo se o soubor nařízení, rad a návodů, kterými byly řízeny a regulovány vrchnostenské statky. Dle nich se řídili hospodářští úředníci až do konce 18. století (Černý 1930).

17. století, zejména období třicetileté války a období po ní, znamenalo velký úpadek zemědělství nejenom v Českých zemích, ale i v celé Evropě. Nedostávalo se financí, osiva, potahů i pracovní síly. Z tohoto důvodu se podstatně zmenšily osevní plochy a docházelo ke snižování produkce. Z všeobecné bídy a hlubokého úpadku se zemědělství dostalo až počátkem 18. století (Beranová & Kubačák 2010).

Beranová a Kubačák (2010) a Holec et al. (2019) se shodují, že intenzita zemědělství prudce vzrostla v 19. století, kdy se v souvislosti s průmyslovou revolucí začaly uplatňovat nové technologické a pracovní postupy. Beranová a Kubačák (2010) dodává, že toto období bylo rovněž poznamenáno hospodářskými krizemi, které nejvíce postihovaly maloročníky, kteří neměli vytvořeny dostatečné rezervy.

Toto období je velmi významné pro přenos odborných informací v zemědělství, začaly vznikat zájmové zemědělské organizace, které sloužily k šíření zemědělského pokroku. Došlo k založení odborného zemědělského školství či svépomocného družstevnictví, byly organizovány hospodářské výstavy (Rozman 2006).

Zemědělství v Českých zemích bylo v první polovině 20. století poznamenáno nejprve I. světovou válkou, pak krizí ve třicátých letech a II. světovou válkou. Tato období nedostatku osiv, pracovních sil a samozřejmě financí byla střídána obdobími úspěšného dynamického rozvoje, kdy se české zemědělství mohlo rovnat se zahraničím. Druhá polovina 20. století začíná násilnou kolektivizací zemědělství totalitním režimem. Jednotná zemědělská družstva nebyla zakládána dobrovolně, zemědělci byli k tomu nuceni a do družstva museli odevzdat živý i mrtvý inventář (Beranová & Kubačák 2010; Pospěch et al. 2014).

Po roce 1989 se podmínky v zemědělství změnily. Restitucemi, které proběhly, měly být napraveny majetkové křivdy předchozího režimu. Byl to jedinečný a časově náročný proces (Doucha et al. 2002). Vznikl soukromý sektor, kdy dle Baňski (2018) se procesem privatizace vrátilo do soukromého vlastnictví 90 % zemědělské půdy.

Posledním velkým předělem historie zemědělství u nás byl vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004.

3.3 Společná zemědělská politika

Svým vstupem do EU v roce 2004 Česká republika přistoupila ke SZP EU, která byla zavedena jako partnerství mezi zemědělstvím a společností, mezi Evropou a jejími zemědělci. Kořeny SZP lze nalézt v období po II. světové válce, kdy vlády z mnoha evropských zemí cítily potřebu zasahovat v oblasti zemědělství, aby uspokojily potravinovou bezpečnost a snížily chudobu mezi výrobci potravin. Právní základ SZP je zakotven v Římské smlouvě z roku 1957, uzavřené členskými státy - Německem, Francií, Itálií a zeměmi Beneluxu. SZP je tedy nejstarší z politik EHS (Fojtíková & Lebidzik 2008; Jakobe et al. 2008).

Pělucha et al. (2006) uvádí, že tvůrci smlouvy deklarovali vybudování moderního a soběstačného zemědělství s regulovaným trhem zajišťujícím stabilitu cen potravin a příjmů farmářů. K tomu byly ve smlouvě určeny i dva nástroje. Jedním z nich bylo vytvoření společných organizací trhu pro jednotlivé zemědělské komodity a druhým bylo založení – jednoho či více – finančních fondů.

Baráková (2010) shrnuje, že k přijetí SPZ vedly především ekonomické a politické důvody.

Berkeley (2019) podotýká, že termín SPZ se všeobecně považuje pouze za soubor nástrojů, používaných centrálním vedením EU, avšak jeho význam je daleko širší. Ve skutečnosti se ale jedná o obsáhlý a dlouhodobý proces.

SPZ od svého zavedení prošla dlouhodobým vývojovým procesem. Pokusy o její změnu byly zaznamenávány prakticky ihned po jejím zavedení a v průběhu doby byla mnohokrát reformována, ať již v některé své části, či ve směřování k určitému cíli (Baráková 2010).

SPZ byla, dle Boháčková et al. (2003) založena na těchto zásadách:

- Společný trh pro zemědělské výrobky
- Preference produktů EHS
- Finanční solidarita

Jak dále Boháčková et al. (2003) uvádí, během 70. a 80. let se ukázalo, že finanční podpora směřovaná do zemědělství byla až příliš efektivní a potravinová výroba se dostala do značné nadprodukce. Tato situace zapříčinila volání po reformě SPZ. Krize z nadvýroby a iracionální podpurný cenový systém byl hlavní výzvou pro zásadní reformování SPZ. Prvním krokem byl v tomto směru „Mansholtův plán“, uveřejněný v roce 1968.

Další významný tlak na změnu koncepce subvencování zemědělství přišel v 80. letech, a to hlavně kvůli stále rostoucím nákladům na evropské zemědělství, ekologickým nákladům a externím tlakům, které představovalo především Uruguayské kolo GATT, jehož značnou částí agendy byly otázky obchodu se zemědělskými výrobky (Cunha & Swinbank 2011; Boháčková et al. 2003).

Cihelková et al. (2004) a Svoboda et al. (2017) shodně považují za významnou reformu SPZ schválenou v roce 1992. Ta je nazývána „McSharryho reforma“. Tato reforma měla přinést nejvýraznější změnu SPZ od jejího zavedení. Znamenala však pouze modifikaci některých nástrojů, přičemž hlavních principů SPZ se prakticky nedotkla. Avšak důležitou součástí reformy byla opatření, označená jako doprovodná opatření, která byla průsečíkem SPZ a strukturálních a regionálních programů. Opatření se týkala např. generační obměny zemědělských hospodářů a obsahovala i kroky ke zlepšení venkovského prostředí.

Samostatným pilířem SZP se na konci 90. let 20. století s přijetím reformy SZP, nazývané „Agenda 2000“, stal venkovský rozvoj. Tato reforma mj. ustavila podmínky pro koncipování komplexní a konzistentní politiky rozvoje venkova (Pělucha 2006).

K tomu dodává Baráková (2010), že „Agenda 2000“ rozdělila výdaje na SPZ do dvou pilířů, resp. přidala druhý pilíř, kam byl přeřazen rozvoj venkova:

- I. Pilíř – tržní opatření
- II. Pilíř – rozvoj venkova

Fojtíková a Lebiezík (2008) považují za nejzávažnější tu skutečnost, že reforma „Agenda 2000“ přenesla těžiště SPZ k neekonomickým aspektům, jako je nezávadnost potravin a jejich kvalita, zacházení se zvířaty, rozvoj venkovských oblastí.

O tom, že oblast zemědělství bude jedním z nejsložitějších problémů při rozšíření EU, se hovořilo již v polovině 90. let. Proto se otázka budoucí podpory zemědělství kandidátských zemí, resp. přiznání přímých plateb, stala hlavním tématem předvstupních jednání (Cihelková et al. 2004).

Ještě před dosud největším rozšířením EU, kdy 1. května 2004 přistoupilo do EU deset dalších států (Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko), byla reforma „Agenda 2000“ zhodnocena a došlo k její úpravě. Nová

reformní opatření, která vstoupila v platnost roku 2005 a která musely členské státy zavést nejpozději do roku 2007, přivedla aspekt „Decoupling“, „Cross-compliance“ a „Systém povinné modulace“. Aspekt „Decoupling“ znamenal oddělení plateb od produkce na farmě zavedením jednotné platby na farmu. „Cross-compliance“ prezentuje závislost plateb na splnění určitých standardů. „Systém povinné modulace“ pojednává o přesunu části plateb do fondů určených na rozvoj venkova (Fojtíková & Lebieczik 2008).

Další reformou prošla SZP v rámci přípravy období 2014 – 2020. Proces přípravy této revize započal již v roce 2010 (Fiala et al. 2018; Massot 2020). Massot (2020) podrobněji uvádí, že pro období 2014 – 2020 byly stanoveny směry, které zahrnují:

- systém multifunkční podpory nahrazuje dosud zavedené podpory, které jsou oddělené od produkce. Místo jednotných plateb zemědělským podnikům se přechází na systém plateb, které mají několik stupňů či úrovní. Součástí tohoto systému je následujících sedm složek:
 - 1) složka označená jako „základní platba“,
 - 2) ekologická složka nazývaná jako „zelená platba“ - ve prospěch environmentálních veřejných statků,
 - 3) dodatečná platba mladým zemědělcům,
 - 4) redistributivní platba, ta umožňuje posílit podporu určenou na první hektary zemědělského podniku,
 - 5) dodatečná podpora příjmů, která směřuje do oblastí s přírodními omezeními,
 - 6) podpory, které jsou vázané na produkci,
 - 7) možnost využití zjednodušeného režimu pro drobné zemědělce.
- konsolidace dvou pilířů SZP:
 - 1) první pilíř, určený pro financování přímé podpory a tržních opatření, financován zcela z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF);
 - 2) druhý pilíř, který je určený pro rozvoj venkova, fungující v režimu spolufinancování.
- konsolidaci nástrojů jednotné společné organizace trhů ve smyslu vytvoření „záchranných sítí“, jejichž použití je omezeno pouze na případy cenové krize a narušení trhů.
- integrovanější a cílenější přístup k rozvoji venkova, kdy se více prosazuje územní hledisko. Předpokládá se, že budou lépe koordinována opatření v oblasti rozvoje venkova se zbývající částí strukturálních fondů. Široká škála stávajících nástrojů v rámci druhého pilíře SZP je zjednodušena tak, aby bylo možné soustředit se na podporu konkurenceschopnosti, inovací, zemědělství založeného na znalostech, usazování mladých zemědělců, udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a vyváženého územního rozvoje.

Dle European Commission (2018) se v období 2021 – 2027 SZP v souladu se svým hospodářským, environmentálním a sociálním významem zaměří na následující cíle:

- 1) za účelem vyššího zabezpečení potravin podpořit na celém území EU efektivní budoucí příjmy hospodářských podniků, jejichž životaschopnost a odolnost,
- 2) posílení tržního prostředí, zvýšení konkurenceschopnosti s využitím výzkumu, technologií a digitalizaci, na které je třeba klást větší důraz,
- 3) podpořit zlepšení vnímání zemědělců a zvýšení jejich postavení v hodnotovém řetězci,

- 4) podílet se na aktivitách, vedoucích ke zmírňování změny klimatu a k přizpůsobení se těmto změnám, také přispívat k využívání udržitelné energetiky,
- 5) podporování realizace udržitelného rozvoje a efektivního řízení přírodních zdrojů (vody, půdy a ovzduší),
- 6) ochrana biodiverzity, zlepšení ekosystémových služeb a zachování přírodních stanovišť a krajiny,
- 7) zvýšit atraktivitu odvětví pro mladé zemědělce,
- 8) ve venkovských oblastech usnadnit rozvoj podnikání, podporovat zaměstnanost, růst, sociální začlenění a místní rozvoj, včetně biohospodářství a udržitelného lesního hospodářství,
- 9) zlepšit reakci zemědělství EU na společenskou poptávku v oblasti potravin a zdraví, včetně poptávky po bezpečných, výživných a udržitelných potravinářských výrobcích, jakož i požadavcích na dobré životní podmínky zvířat.

Cílem procházejícím napříč všemi oblastmi je podporování poznatků, inovací a digitalizace v zemědělství a venkovských oblastech.

3.4 Zemědělské poradenství

Zemědělské poradenství je činnost, která ve své podstatě odpovídá obecné charakteristice poradenství jako činnosti, tedy jako poskytované službě. Má však svá specifika, která jsou dána prostředím agrárního sektoru, kde je poskytováno. V současné době není zemědělské poradenství zaměřeno pouze na zemědělskou činnost, i když je samozřejmě v popředí zájmu. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie, přijetím zásad Společné zemědělské politiky a zapojení se do dotačních programů, se zemědělství stalo činností s daleko širším záběrem a mnoha zákonnými povinnostmi. Pro úspěšnou činnost je třeba nejenom rozumět zemědělství jako způsobu zajišťování potravin, ale zároveň obstát i v oblasti získávání dotací, legislativních povinností, financování a ekonomiky podniků, ale také technického, technologického a logistického zajištění zemědělské výroby a jiných oborů. Poradenství proto nabývá na stále větším významu. A je v zájmu společnosti, aby zemědělské subjekty měly přístup k potřebným informacím, dalšímu vzdělávání a měly možnost využít kvalitního poradenského systému. Úspěšné zemědělství není jenom o zajištění potravin, ale i o vlivu na utváření krajiny a životní prostředí a také o rozvoji venkovského prostoru (Ministerstvo zemědělství 2016b).

Pro výkon zemědělské činnosti je poradenství využíváno nejen ekologickými, ale i konvenčními zemědělci. U nich se současná snaha o identifikaci řešení, nástrojů a postupů, které mohou zvýšit produktivitu a ziskovost, a zároveň ochrana životního prostředí označuje jako precizní zemědělství. Nyní je navíc podpořena nejnovějšími, zejména informačními technologiemi. Jedním z cílů je posílit vazby a spolupráci mezi zemědělci, dodavateli, akademickou obcí a odbornou obcí pro prezentaci potenciálu precizního zemědělství a plánování rozvoje, ale zejména pro nalezení vztahu mezi technologickou inovativností a užitečností pro praxi. V mezinárodním měřítku je dlouhodobé sledování vývoje a trendů v precizním zemědělství zajištěno mezinárodním systémem UTIPA. Ten přináší prospěch všem zúčastněným stranám. Zemědělci mohou zjistit, zda je daná technologie užitečná a zda má skutečný význam. Dodavatelé zjistí, co zemědělci požadují a očekávají, ale také jak vnímají

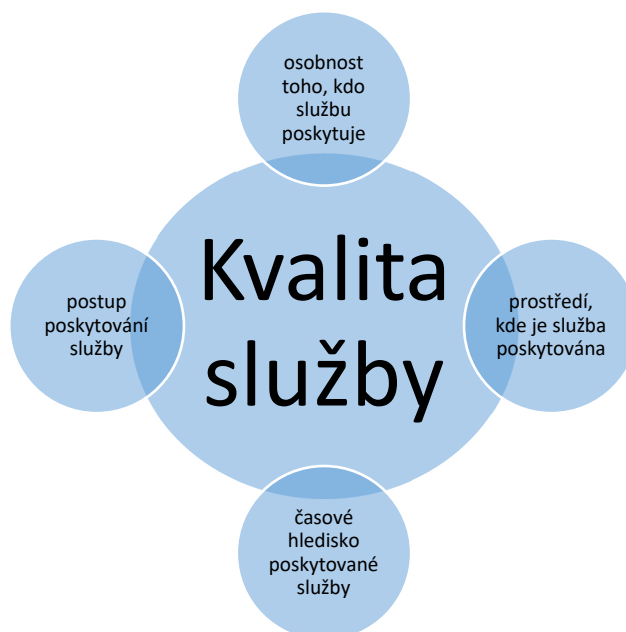
jejich výrobky. Pro akademickou obec může být zdrojem dat pro vědu a výzkum (Jarolínek et al. 2017).

3.4.1 Poradenství jako druh služeb

Poradenství je všeobecně chápáno jako činnost – služba.

Kotlerem et al. (2004) jsou služby charakterizovány jako nehmotné produkty, uskutečňované ve formě realizace takových činností či užitků, které přináší příjemci služby nebo nabyvateli služby určitou výhodu. Obecně se dá říci, že služba je určitá činnost, která uspokojuje potřebu jednotlivce nebo skupiny, má tedy nehmotný charakter, proto ji nelze vlastnit. Služby mají v našich podmínkách mnoho podob, a ne vždy jsou poskytovány za úplatu, např. dobrovolnictví. Dle Kotlera et al. (2004) mají služby tyto vlastnosti:

- 1) Nehmotný charakter – službu nelze dopředu ověřit, proto zde důležitou roli hrají osobní doporučení, na základě osobní zkušenosti. Budování dobrého jména poskytovatele služeb je proto zcela zásadní.
- 2) Nedělitelnost – službu nelze dělit. Je vázána na toho, kdo je jejím příjemcem. A příjemce také ovlivňuje výslednou kvalitu poskytované služby.
- 3) Rozmanitost kvality – služby jsou poskytovány lidmi. Ti vnášejí do každé činnosti subjektivní prvek. Přestože je služba poskytována jedním subjektem, nemá vždy stejnou kvalitu, je totiž ovlivněna i jinými činiteli, viz Obrázek 1.

Obrázek 1 - Faktory ovlivňující kvalitu služby (vlastní zpracování dle Kotler et al. 2004)

- 4) Pomíjivost služby – službu nelze skladovat, nelze ji vytvořit dopředu do zásoby. Jsou služby, po nichž je poptávka relativně stálá a celoroční, jiné jsou vázány na určité období v roce a poptávka po některých službách je nárazová a nelze ji předem dovodit.

Poradenství zasahuje prakticky do všech oborů lidské činnosti, specializuje se. A v mnoha oblastech má svoji vlastní právní úpravu (finanční poradenství, sociální poradenství, poradenství ve školách a školských zařízeních). Principem poradenské činnosti je stav, kdy subjekt - klient, který se nachází v konkrétní situaci nebo vykonává určitou činnost, požaduje od poradce radu, doporučení a ten mu je poskytuje. Klient má přitom možnost volby, zda bude doporučení poradce akceptovat. Výsledkem by měla být změna chování či jednání lidí nebo organizací a zefektivnění jejich činnosti. Na poradenství lze pohlížet jako na samostatnou službu, nebo může být poskytováno jako určitý „benefit“ k nabízenému produktu (Slavík & Zouňková 2014).

3.4.2 Poradenství jako proces

Poradenství je činnost, která pracuje s informacemi. Informace jsou získávány a dále předávány. Z hlediska způsobu poskytování a předávání informací dle Dryden (2006) lze tento proces rozdělit jako:

- 1) Přenos informací – prostý tok informací, často i nevyžádaných.
- 2) Vzdělávání – záměrné osvojování poznatků, informací a zkušeností.
- 3) Poradenství – přenos informací, který se pojí se závěrečným doporučením.

Poradenství je vědomě přijímáno, nemůže být označeno za nevyžádané.

Poradenství je dle Juříčková (2008) preventivní nebo nápravný proces odborného vedení, směřující k řešení problémů klienta. Jeho účelem však není vyřešení těchto problémů, nýbrž pomoc klientům, aby řešení nacházeli sami. K tomu dále uvádí Steele (1975), že za poradenský proces lze považovat každý způsob pomoci, která je zaměřena na obsah, proces nebo strukturu úkolu nebo řady úkolů. Avšak odpovědnost za provedení zadaného úkolu poradce nenese, neboť pouze pomáhá těm, kteří takovou odpovědnost mají. A jak dodává Kolman et al. (2008) je k realizace také třeba mít určité množství moci a kompetence.

Block (2011) rozlišuje hlavní důvody, které vedou pracovníky k tomu, aby vyhledali pomoc u poradců:

- 1) Důvěra v mimořádné znalosti a dovednosti poradce
- 2) Potřeba intenzivní pomoci na dočasné bázi (pracovníci „nestíhají“)
- 3) Potřeba nestranného stanoviska odjinud
- 4) Ospravedlnění rozhodnutí řídicích pracovníků, potřeba mít alibi (např. i před inspekcí)
- 5) Očekávané poučení z poradenství (učení, vzdělávání)
- 6) Očekávaný přínos – zlepšení dosahovaných výsledků (musí převyšovat „náklady“)
- 7) Zvědavost
- 8) Nejistota

Poradenství jako postup rozděluje Novosad (2000) na tyto fáze:

- 1) Přípravná fáze, kdy poradce pracuje na zvyšování své odbornosti, vzdělává se, získává informace, zkušenosti. Klient v této fázi zjišťuje, který poradce a jak by mu mohl pomoci.
- 2) Otevírací fáze, kdy dochází k prvnímu vzájemnému kontaktu poradce a klienta.

- 3) Dojednávací fáze, při které jsou klientem formulovány cíle, kterých má být dosaženo. Poradce vhodnými otázkami klienta navede na jejich přesnou formulaci. Dojednány jsou i možnosti řešení vzniklého problému. Potom lze vypracovat objednávku.
- 4) Průběžná fáze je vlastní činnost poradce. V této fázi dochází k řešení problému a je dosaženo vytčených cílů.
- 5) Dokončovací fáze, kdy poradce předá klientovi výsledky a ověřuje si zpětnou vazbou spokojenosti klienta.

Pro úspěšnost poradenství v zemědělství je základním předpokladem rozpoznání potřeb klientů – resp. zemědělců. V kontextu vývoje SPZ EU, realizované prostřednictvím strukturálních fondů, je třeba v rámci poradenství najít všechny možnosti, které povedou k uplatnění zemědělců na trhu (Staněk 2002).

3.4.3 Poradce

Poradce jako subjekt je Kubrem (1993) charakterizován jako osoba nebo organizace, která:

- 1) je schopna nabídnout a poskytnout něco, co klient nemá, ale co chce získat v různých oblastech znalostí, odborných schopností, zkušeností nebo know-how. Při práci pro klienta musí poradce věnovat celou svou pozornost danému problému.
- 2) ví, jak spolupracovat s klientem a umí pomoci identifikovat a řešit jeho problémy. K tomu je zapotřebí, aby poradce měl nejenom odborné znalosti a dovednosti a byl schopen uplatnit i různé metodické nástroje, ale aby měl také dovednosti v oblasti komunikace, sociologie, psychologie. Všichni klienti mají totiž subjektivní pocity, mají různé potřeby, způsoby jednání, které v souvislosti s odlišnými podmínkami prostředí, ve kterém se nachází, zapříčiňuje jejich rozdílnost a poradce si musí být této skutečnosti vědom.
- 3) je nezávislým a objektivním rádcem. Nezávislé poradenství poskytuje poradce, který je nezávislý na klientovi, na jakémkoli nadřízeném orgánu, organizaci nebo lidech, kteří mají zájem na organizaci klienta. Jenom nezávislý poradce s odstupem je schopen objektivně zhodnotit situaci a poskytnout klientovi nezaujaté stanovisko.
- 4) respektuje a řídí se pravidly profesionální etiky a profesionálního chování.

3.4.3.1 Typy poradců

Bobysudová (2011) uvádí rozdělení poradců:

1. dle specializace:
 - generalisté – odborníci na proces poradenství
 - specialisté – hluboké znalosti z konkrétního oboru
2. dle lokalizace poradce:
 - interní poradci – nachází se uvnitř organizace, jsou ihned k dispozici
 - externí poradci – přicházejí zvenku, nejsou ovlivněni děním a vztahy v organizaci

3.4.3.2 Dovednosti poradců

Má-li poradce odvádět skutečně dobrou práci, pak potřebuje podle Block (2011) mít troje dovednosti – odborné, interpersonální a poradenské:

- 1) **Odborná kvalifikace a znalosti** – poradce musí rozumět oboru, ve kterém poradenství poskytuje.
- 2) **Interpersonální dovednosti** – jsou jednou z oblastí emoční inteligence. Jedná se o schopnost jednat s druhými lidmi, o schopnost komunikace.
- 3) **Poradenské dovednosti** – jak poradce realizuje poradenský proces. Schopnost zvládat obtíže, které mohou v jednotlivých fázích poradenského procesu nastat.

Cohen (2009) dále uvádí, že zvládnutí poradenství na profesionální úrovni je výsledkem dlouhodobé práce poradce zaměřené na všechny tři dovednosti. Ve své roli konzultanta/poradce je potřeba si být jistý a hlídat si hranice poradenského vztahu, což je mimochodem velmi náročné. Proto je nezbytné stále reflektovat průběh poradenského procesu a průběžně se zabývat sebereflexí.

Culley a Bond (2011) doplňuje, dovednosti o:

- 1) **Sledování a naslouchání** – zejména aktivní naslouchání
- 2) **Reflektivní dovednosti** – podchycení toho, co klient sděluje; dovednost shrnutí a reformulování sdělení klienta
- 3) **Zjišťovací dovednosti** – pozorování, dotazování

Block (2011) dále rozlišuje základní role poradce, které se však mezi sebou kombinují v závislosti na stádiu poradenského procesu:

- a) obsahová (někdy nazývaná expertní nebo znalecká) – poskytují se informace, znalosti, vypracovávají se analýzy možností, diagnostikuje se, navrhuje, zaškoluje, komentuje. Poradce doporučuje, kde je třeba provést změnu.
- b) procesní – předává se především přístup, metody a zásady. Poradce navrhuje, jakým způsobem změnu provést.

3.4.4 Zemědělské poradenství v EU

Pělucha et al. (2006) konstatuje, že zemědělství je spjato s venkovskými oblastmi. Velká část venkovských oblastí je pokryta zemědělskou půdou a lesy, které významně ovlivňují charakter krajiny v EU. V některých venkovských oblastech je zemědělství nejvýznamnější hospodářskou činností. Avšak nejedná se pouze o činnost za účelem produkce potravin. Farmáři mají také úlohu správců a tvůrců krajiny a ochránců životního prostředí. Venkovské oblasti se dle autorů vyznačují jedinečnými kulturními, hospodářskými a sociálními vazbami, zvláštními řemeslnými aktivitami, krajinnou rozmanitostí. Venkovské oblasti se vyznačují:

- zaostáváním za městskými oblastmi z hlediska vývoje příjmů a zaměstnanosti
- nízkou hustotou obyvatel
- migračním deficitem mladých a odborně kvalifikovaných lidí.

Často uváděným důvodem zaostávání venkovských oblastí je nízký aglomerační potenciál, nedostatek lidského kapitálu a nízká vybavenost infrastrukturou. Politika venkovského rozvoje proto musí zahrnovat veškeré socioekonomické oblasti venkovského prostoru. Definice venkova jsou rozdílné, podle toho, jaký pohled zvolíme.

- 1) Definice OECD je založena na kritériu hustoty osídlení – hustota osídlení v obcích nižší než 150 obyvatel/km²; převážně venkovské oblasti (> 50 % populace ve venkovských obcích), významně venkovské oblasti (15–50 % obyvatel ve venkovských obcích), převážně městské oblasti (< 15 % obyvatelstva ve venkovských obcích).
- 2) Definice Eurostatu je založena na kritériu hustoty osídlení – hustě zalidněné oblasti (hustota obyvatel > 500 obyvatel/km², populace > 50 000 obyvatel), střední oblasti (hustota > 100 obyvatel/km², populace > 50 000 obyvatel), řídko osídlené oblasti (ostatní obce).
- 3) Definice dle Rady Evropy a Evropské komise rozlišuje venkovské oblasti podle stupně zapojení do národního hospodářství – integrované venkovské oblasti (rostoucí populace, zaměstnanost v sekundárním a terciárním sektoru, zemědělská činnost klíčová při využití půdy), středně pokročilé venkovské oblasti (převaha primárního a sekundárního sektoru, velký podíl zemědělských aktivit), odlehle venkovské oblasti (nejnižší hustota obyvatelstva, nejnižší příjmy, starší obyvatelstvo zaměstnáno v zemědělství).

Pělucha et al. (2006) dále uvádí, že rozvoj venkova dnes tvoří druhý pilíř SZP. Jeho základy byly položeny v roce 1996 na konferenci v Corku. Zde přijatá Corkská deklarace podpořila živoucí venkov a doporučila začlenit rozvoj venkovského prostoru do existujících politik států. Přístup k venkovu musí být územní a integrovaný, kde mají své místo zemědělství, diversifikace činností, ochrana zdrojů, ekologické hospodaření, kultura, cestovní ruch i rekreace. Rozvoj venkova musí být trvale udržitelný, decentralizovaný a musí být uplatňována zásada subsidiarity. Deklarace dále požaduje zjednodušení legislativy v oblasti rozvoje venkova, především ve své zemědělské části.

Druhý pilíř – rozvoj venkova byl zaveden reformou SZP „Agenda 2000“, která do druhého pilíře jako jeho součást včlenila nově zemědělské poradenství. Bylo stanoveno, že do roku 2007 jsou členské státy povinny nabídnout farmářům dobrovolný poradenský systém – audit firem. Opatření se dotýkalo farmářů, kteří získávali podporu vyšší než 15 tisíc EUR. Proces byl zacílen zejména na zjišťování, zda jsou na farmách dodržovány standardy správného hospodaření – Cross Compliance (Fojtíková & Lebieczik 2008).

Knierim et al. (2017) konstatuje, že rozmanitost poskytovatelů zemědělských poradenských služeb v EU je vysoká. Ze zjištěných údajů vyplývá, že až na několik výjimek jsou ve všech členských státech EU zastoupeny všechny typy poskytovatelů zemědělského poradenství – veřejné, soukromé i nevládní subjekty. Při porovnání členských států EU lze shrnout, že v některých z nich jako poskytovatelé zemědělského poradenství převažují veřejné subjekty, v jiných soukromé subjekty. Avšak v žádném z členských států nepřevažují jako zemědělské poradci nevládní organizace. Jak bylo zjištěno, lze rovněž poukázat na skutečnost, že poměr mezi zemědělci a poradci se liší podle organizačního typu zemědělského subjektu. Zatímco střední a velké zemědělské podniky využívají služeb poradců poměrně široce, jiným zemědělským skupinám je věnována menší nebo žádná pozornost ze strany jakéhokoli poskytovatele poradenských služeb.

Finančním nástrojem SZP, který podporuje strategie a projekty rozvoje venkova, včetně oblasti zemědělského poradenství, je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD), který je zároveň součástí evropských strukturálních a investičních fondů (ESI). Prostředky z rozpočtu se rozdělují podle šesti priorit:

- 1) předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech,
- 2) životaschopnost a konkurenceschopnost všech typů zemědělství a inovativní zemědělské technologie a trvale udržitelné lesní hospodářství,
- 3) organizace potravinového řetězce, dobré životní podmínky zvířat a řízení rizik v zemědělství,
- 4) účinné využívání zdrojů a přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči změně klimatu, v zemědělství, potravinářství a lesnictví,
- 5) obnova, ochrana a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím,
- 6) sociální začleňování, opatření proti chudobě a hospodářský rozvoj ve venkovských oblastech.

Tyto priority jsou členskými zeměmi realizovány prostřednictvím programů rozvoje venkova, které jsou financovány právě z EAFRD. Programy rozvoje venkova mohou být připraveny na celostátní nebo regionální úrovni. Musí se však zabývat minimálně čtyřmi z uvedených šesti oblastí. Každá země si musí stanovit cíle podle konkrétních prioritních oblastí, určit opatření, která budou používat, a finanční prostředky, které budou k dosažení těchto cílů potřebovat. Programy rozvoje venkova schvaluje a monitoruje Evropská komise, ale výběr projektů a platby jsou realizovány na státní nebo regionální úrovni. Je stanoveno, že nejméně 5 % finančních prostředků určených na program rozvoje venkova musí směřovat do opatření, jež vycházejí z metody LEADER. Tato iniciativa, která využívá přístup zdola nahoru, sdružuje zemědělce, venkovské podniky, místní organizace, veřejné orgány i jednotlivce z různých odvětví, kteří společně vytvoří tzv. místní akční skupinu (European Commission 2020a).

K tomu doplňuje Lošťák a Hudečková (2010), že klíčovým aspektem přístupu LEADER je strategie rozvoje venkova v oblasti, kde MAS, které připravují a provádějí své strategie, působí společně s dalšími aktéry. Strategie musí vycházet z lokality (tj. být endogenní) a měly by propojovat různé segmenty a odvětví společnosti a hospodářství.

Na zvyšující se význam MAS pro rozvoj venkova a stoupající podíl soukromých zemědělských subjektů v MAS poukazuje Delin (2012), avšak jak dále uvádí, tak v roce 2009 byla většina zemědělských subjektů pouze řádnými členy v MAS – 57,3 % a jejich podíl v jednotlivých řídicích orgánech MAS nebyl významný.

Pro nadcházející období SZP 2021 – 2027 byly legislativní návrhy Evropskou komisí představeny 1. 7. 2018. Evropská komise pro uvedené období navrhuje zjednodušení a zmodernizování fungování SZP. Větší důraz bude kladen na rozvoj inovací, který bude podpořen vyššími investicemi, které přinesou rozšíření možností, jak budou moci zemědělci z výsledků výzkumu a inovací profitovat. K tomuto účelu je třeba, aby v členských státech EU fungovaly účinné AKIS, které zajistí snižování nákladů,lepší přenos informací a přispěje k soustředění úsilí a zvýšení vlivu evropských, vnitrostátních a regionálních fondů. V rámci strategie AKIS je mezi opatření zahrnuto také posílení všech poradenských služeb pro zemědělství a snaha o jejich propojení (European Commission 2019a).

Akcent SZP na znalostní a inovační systém pro období 2021 – 2027 identifikuje i Poláková (2018). Dle jejího názoru jsou znalosti klíčovým faktorem, který v teorii i praxi zemědělského rozvoje odlišuje úspěšné regiony od neúspěšných.

3.4.5 Zemědělské poradenství v ČR

3.4.5.1 Zemědělské poradenství před vstupem do EU

Vlasáková (1996) a Slavík a Zounková (2014) se shodují na tom, že do roku 1989 bylo zemědělské poradenství v České republice, resp. v Československu, realizováno v jiné podobě, než jak jej známe dnes, a to výhradně prostřednictvím státního systému.

Slavík a Zounková (2014) vyzdvihuje význam Ústavu pro vědeckou soustavu hospodaření a připomíná, že v období po transformaci zemědělství měly první vznikající poradenské společnosti své kořeny právě v tomto ústavu a jeho pracovníci se stávali prvními poradci. S novou úpravou vlastnických vztahů v zemědělství počátkem 90. let souvisí také počátek vytváření nové struktury poradenství.

Vlasáková (1996), Šantrůček (2002) a Slavík a Zounková (2014) shodně uvádí, že do počátku 90. let nebyly poradenské činnosti v zemědělství fakticky koordinovány a propojeny s veřejnými institucemi a univerzitami, tedy chyběla cesta k předávání nových poznatků do praxe. Poradenství v zemědělství v této době již patřilo pod Ministerstvo zemědělství.

Šantrůček (2002) upřesňuje, že do roku 1999 bylo poradenství prostřednictvím poradenských programů MZe realizováno pouze soukromými poradci. V systému poradenství v zemědělství absentovalo poradenství poskytované státem, které by bylo postavené na stálém kontaktu s klienty. Využívání poradenství nebylo mezi zemědělskými podniky rozšířené, jejich priority byly soustředěny na to, aby obstály v nových podmínkách na trhu.

Do postupně se vytvářející obsahové a vědecko-technické základny struktury moderního zemědělského poradenství bylo zapojeno také univerzitní prostředí. K tomu byly využity zkušenosti z činnosti univerzit ve Spojených státech amerických a Velké Británii. Zejména model TEACHING – RESEARCH – EXTENSION. Pod pojmem EXTENSION rozumíme diseminaci relevantních informací získaných ve výzkumu (Slavík a Zounková 2014).

Šantrůček (2002) dodává, že poradenský systém se zformoval jako státní a soukromé aktivity realizované na platformě poradenských programů MZe, uplatňované také na základě rovného přístupu ke všem subjektům. Základními předpoklady poradenského systému mělo být zejména využívání státních a soukromých poradenských aktivit, zajišťování hlavních směrů poradenské činnosti poradenskými programy MZe, uplatňování rovnosti přístupu ke všem subjektům atd. Poradenství bylo zaměřeno zejména na ekologické, ekonomické a sociální aspekty zemědělské výroby, ale také na přenos informací o technologických a technických inovacích a výsledcích výzkumu a vývoje do praxe.

3.4.5.2 Zemědělské poradenství po vstupu do EU

Fojtíková a Lebiezík (2008) uvádí, že v rámci vstupu ČR do EU byly stanoveny tři etapy pro přijetí reformních opatření SZP z roku 2003, které se týkaly mj. i zavedení zemědělského poradenského systému:

- Etapa vstupní (2003 – 2007) zavedení zemědělského poradenského systému.
- Etapa přizpůsobení (2007 – 2011), která se oblasti zemědělského poradenství dotýká pouze na principu dobrovolnosti.

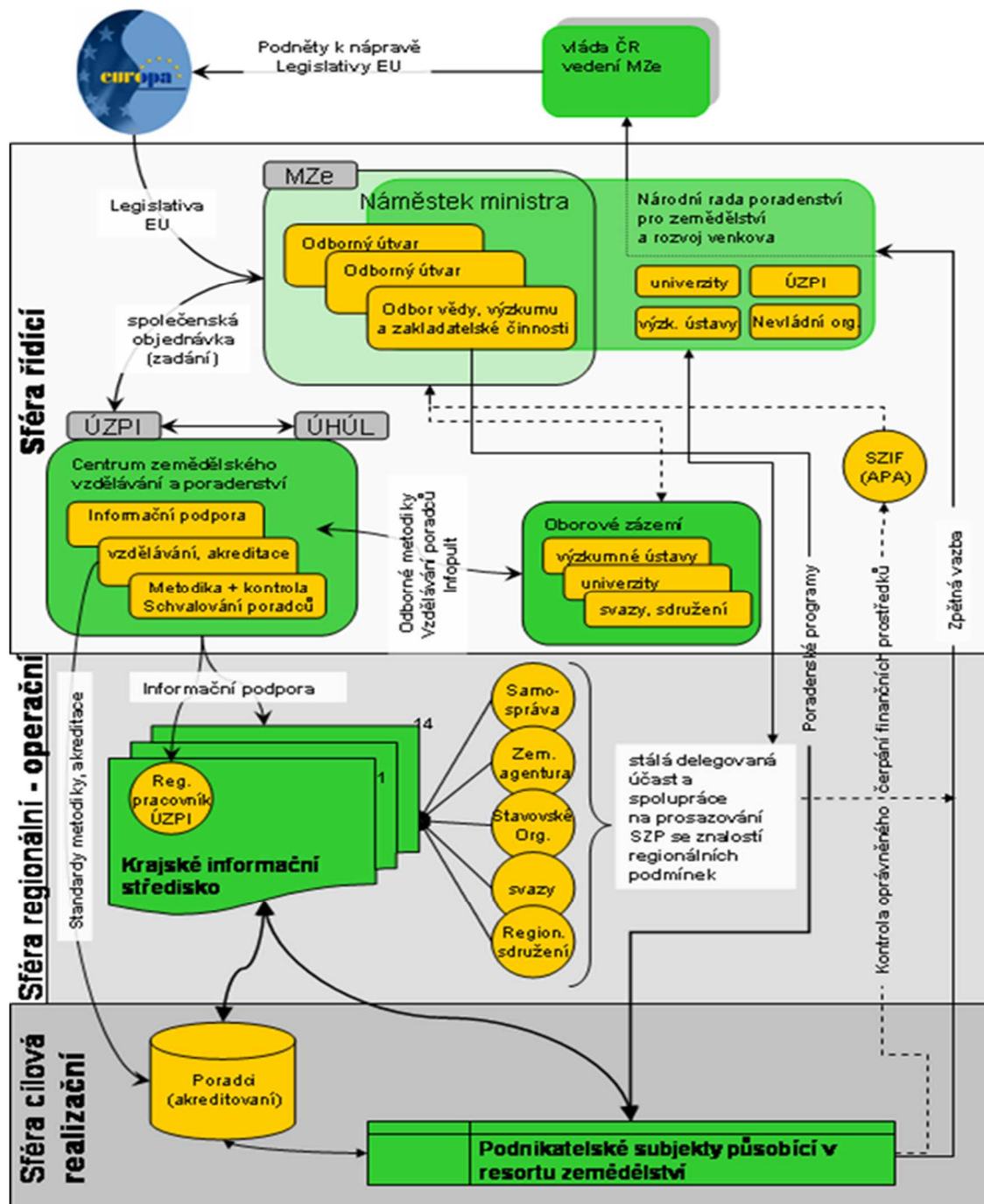
- Etapa vyrovnání (2011 – 2013), kdy zapojení do systému zemědělského poradenství zůstává nepovinné.

3.4.5.2.1 Období 2004 - 2010

Stehlík (2004) k zemědělskému poradenskému systému doplňuje odkazem na čl. 13 – 16 NR 1782/2003, které je závazným právním předpisem pro každý členský stát EU (od 1. 5. 2004 tedy i pro ČR). Tyto články stanovují povinnost:

- do 1. ledna 2007 zřídit komplexní systém poradenství,
- zajistit poradenství minimálně pro oblast zákonných požadavků na hospodaření a respektování vhodných agroenvironmentálních podmínek (čl. 13),
- provozovat „zemědělský poradenský systém jedním nebo více určenými orgány nebo soukromými subjekty“ (čl. 13),
- při dobrovolném zapojení zemědělců do systému upřednostnit ty zemědělce, kteří dostávají více než 15 000 € přímých plateb ročně,
- zajistit ochranu dat, získaných při poradenské činnosti (čl. 15).

Čerpání prostředků jak z evropských fondů, tak z národních zdrojů pro období 2004 – 2010 bylo realizováno prostřednictvím programů zaměřených na cíle, které jsou v souladu se SZP. Poradenské programy se tak stávají základním prvkem zemědělského poradenského systému. Rokem 2004 se v ČR pro zemědělce otevřel dotační program 9. F., financovaný z národních prostředků, který se stal pilotním pro ověření budoucího fungování zemědělského poradenského systému. Jednotlivé prvky poradenského systému v předmětném období, jejich postavení, vazby a úlohy znázorňuje Obrázek 2.

Obrázek 2 - Postavení, úloha a vazby mezi jednotlivými prvky poradenského systému 2004 – 2010 (Stehlík 2004)

3.4.5.2.2 Období 2009 - 2013

V Koncepti poradenského systému MZe na období 2009 - 2013 byly ponechány funkční prvky zemědělského poradenství, tj. poskytování služeb privátními poradci, jejich akreditaci a vedení v Registru, obsahové zaměření zemědělských poradenských služeb, i využití dalších poradenských postupů (stupňů), které vytvářely ucelený systém resortního poradenství zaměřený na oblast zemědělství, lesnictví, rybářství, vodního hospodářství a rozvoj venkova formou:

- 1) vstupních konzultací,
- 2) odborných konzultací,
- 3) individuálního poradenství,
- 4) poskytování informací prostřednictvím specializovaných webových portálů (Ministerstvo zemědělství 2016a).

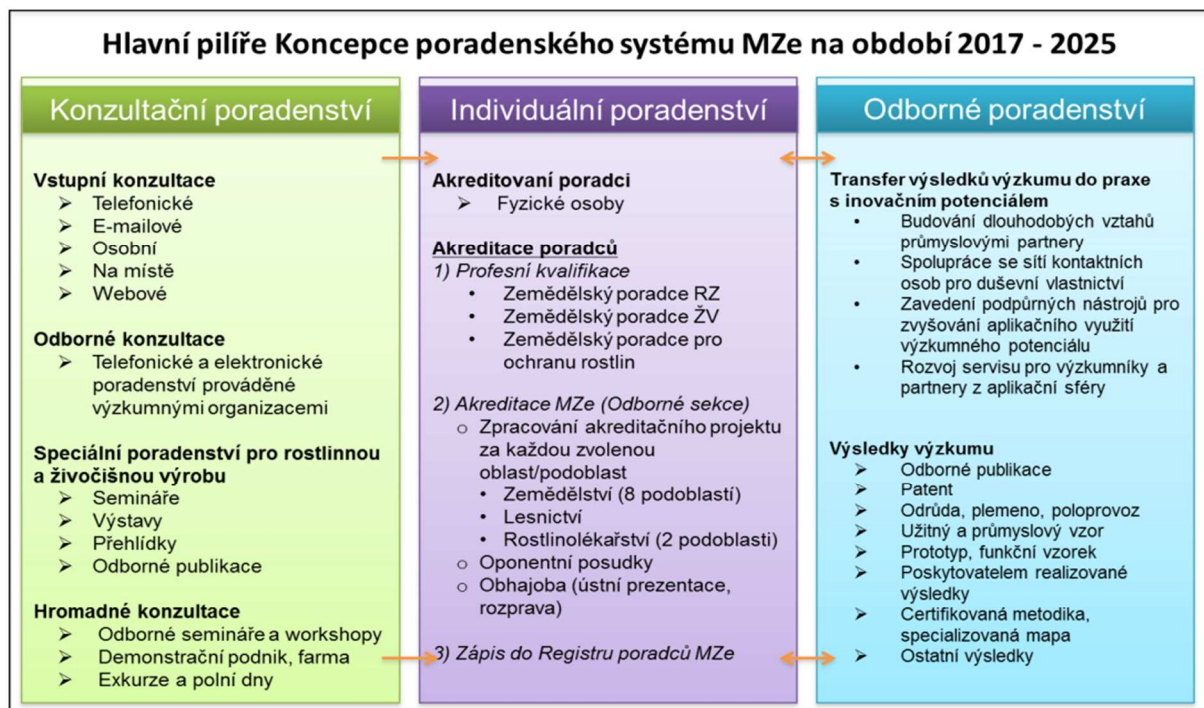
Rozšíření vzdělání a poradenství bylo jedním z cílů priority – Přenos znalostí Osy I Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013. Podpora byla dle druhu opatření ve formě přímé nenávratné podpory nebo jednorázové platby (Pělucha et al. 2006).

V rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (Ministerstvo zemědělství 2007; Pelcl et al. 2008) byly stanoveny priority realizované v osách:

- I. Zlepšení konkurenceschopnosti v zemědělství
- II. Zlepšování životního prostředí
- III. Zlepšování kvality života a diverzifikace
- IV. Leader

3.4.5.2.3 Období 2014 - 2020

Koncepce poradenského systému Ministerstva zemědělství byla vydána na období 2017 – 2025. Tento dokument definuje základní pilíře zemědělského poradenského systému, viz Obrázek 3 (Ministerstvo zemědělství 2016a).

Obrázek 3 - Pilíře zemědělského poradenského systému na období 2017 - 2025 (Ministerstvo zemědělství 2016a)

Ministerstvo zemědělství (2016a) v koncepci uvádí institucionální zajištění poradenského systému MZe těmito subjekty:

- 1) Ministerstvo zemědělství
- 2) Ústav zemědělské ekonomiky a informací
- 3) Státní zemědělský intervenční fond

- 4) Organizace podřízené MZe – zejména ÚKZÚZ, ČPI, SZPI, SVS, SPÚ, ÚSKVBL, PGRLF, Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Česká akademie zemědělských věd
- 5) Výzkumné organizace - Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i., Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i., Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i., Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i., Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Národní zemědělské muzeum Praha. Dále soukromé výzkumné organizace: Agritec Plant Research s.r.o., Agrotest fyto, s.r.o., Agrovýzkum Rapotín s.r.o., Chmelařský institut s.r.o., OSEVA vývoj a výzkum s.r.o., Výzkumné centrum SELTON, s.r.o., Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o., Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o., Výzkumný ústav mlékárenský s.r.o., Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, a.s. a Zemědělský výzkum, spol. s r.o. Vyjmenované výzkumné organizace tvoří základní pilíře pro odborné poradenství, na jehož naplňování se budou podílet i další subjekty např. AV ČR, veřejné vysoké školy, aj.
- 6) Nevládní neziskové organizace

Schematicky je institucionální zajištění poradenského systému MZe, spolu se směry a druhy působení, znázorněno na Obrázku 4.

Obrázek 4 - Institucionální zabezpečení odborného poradenského systému MZe (Ministerstvo zemědělství 2016a)

Pro financování poradenského systému na období 2017 – 2025 je určeno několik úrovní. Jedná se o prostředky EAFRD, který je součástí ESI fondů a ze kterého mají být hrazeny projekty předložené v ČR prostřednictvím PRV 2014 -2020. A dále se jedná o prostředky na národní úrovni, z kapitoly MZe, vyčleněné na Národní dotace. Prostředky na výzkum, vývoj a inovace jsou poskytovány zvlášť - ze speciálního programu a z prostředků dalších subjektů, a jsou určeny zvlášť pro tento účel. V některých programech financovaných z veřejných zdrojů je vyžadována rovněž finanční spoluúčast příjemce podpory, případně uchazeče v programech výzkumu (Ministerstvo zemědělství 2016a).

3.4.5.3 Zemědělské poradenství s podporou z veřejných zdrojů

I když v ČR i před vstupem do EU zemědělské poradenství v určité formě existovalo, bylo třeba následně vybudovat takový systém, který odpovídal unijním požadavkům. Proto ČR v souladu s Konceptí agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU k prosazování cílů SZP započala s vytvářením fungujícího poradenského systému. Poradenství je považováno za nejvhodnější cestu v procesu zvýšení optimalizace hospodaření, zlepšení ochrany životního prostředí, nezávadnosti potravin, zdraví a řádného zacházení se zvířaty a zvyšování bezpečnosti práce v provozních podmínkách ekonomických subjektů. Jim může poradenství také pomoci při zapojení do evropských programů a rozhodování, z jakých zdrojů bude nejvhodnější čerpat prostředky (Stehlík 2004).

Zemědělský poradenský systém (FAS) je dle Ministerstva zemědělství (2016a) hlavní součástí zemědělského znalostního a informačního systému (AKIS), který podporuje vazby a vztahy mezi zemědělskými subjekty, a které ovlivňují vznik, transformaci, přenos, uchování, následné vyhledávání, šíření a využívání znalostí a informací za účelem rozhodování, řešení problémů a zavádění inovací v zemědělství. Vizí poradenského systému je vytvoření uceleného systému resortního poradenství v oblasti zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybníkářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova zahrnujícího všeobecné informativní poradenství, odborné a individuální terénní poradenství i poradenství k podpoře transferu znalostí. Mezi dílčí cíle poradenského systému se řadí také zvýšení významu NNO, které je třeba do poradenství více zapojit. Je rovněž třeba sjednotit úroveň a pravidla poradenského systému. Důležité je zvýšit podporu technologického poradenství a poradenství k nastavení podpor pro resortně zaměřené podnikatele. Pozornost je třeba mj. věnovat i poradenství v rámci SZP k podmínkám dotací, ale i posílení technologického rozvoje, inovací a podpory spolupráce formou poradenství při tvorbě vazby mezi jednotlivými aktéry. Dalším dílčím cílem je podpora transferu poznatků vědy, výzkumu a inovací do praxe a inovačního procesu včetně poradenské podpory podnikatelům s resortním zaměřením, přenos znalostí do praxe a zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků za účelem přispění k dosažení konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. V neposlední řadě je rovněž dílčím cílem také poskytování zpětné vazby MZe o tom, jaké jsou poradenské potřeby cílových skupin a o dodávaných poradenských produktech a službách. Pro zlepšení efektivnosti v oblasti výzkumu a technologického rozvoje usiluje ČR o vytvoření podmínek mimo jiné pro aktivní zapojení českého zemědělství a potravinářství do EIP - nový koncept navržený Evropskou komisí v jedné z iniciativ strategie „Evropa 2020“. Cílem konceptu je především definování společných úkolů, koordinace aktivit napříč sektory a politikami, propojení evropské a národní roviny, posílení spolupráce soukromého a veřejného sektoru, odstranění přetrvávajících překážek systému výzkumu a inovací a rychlejší přenos inovativních myšlenek na trh. Operační skupiny jsou hlavním prvkem EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti.

	Konzultační poradenská služba	Projektová poradenská služba
Forma poskytnutí	Telefon/e-mail/osobní/hromadné konzultace*	Osobní setkání
Forma výstupů	Ústní, písemná	Písemná
Časový rozsah činnosti	Určí poradenský subjekt	Dle smlouvy
Záznam	Deník konzultací/Prezenční listina	Řídí se dle požadavku na plánování poradenské služby (čl. 14)
Odborná způsobilost	Řídí se dle požadavku na řízení lidských zdrojů (čl. 8)	Řídí se dle požadavku na řízení lidských zdrojů (čl. 8)
Popis	Vstupní/odborné konzultace menšího rozsahu	Individuální terénní poradenství
Místo výkonu	Určí poradenský subjekt	U klienta či na jiném místě po vzájemné domluvě klienta a poradenského subjektu

* Hromadné konzultace – semináře, workshopy, apod.

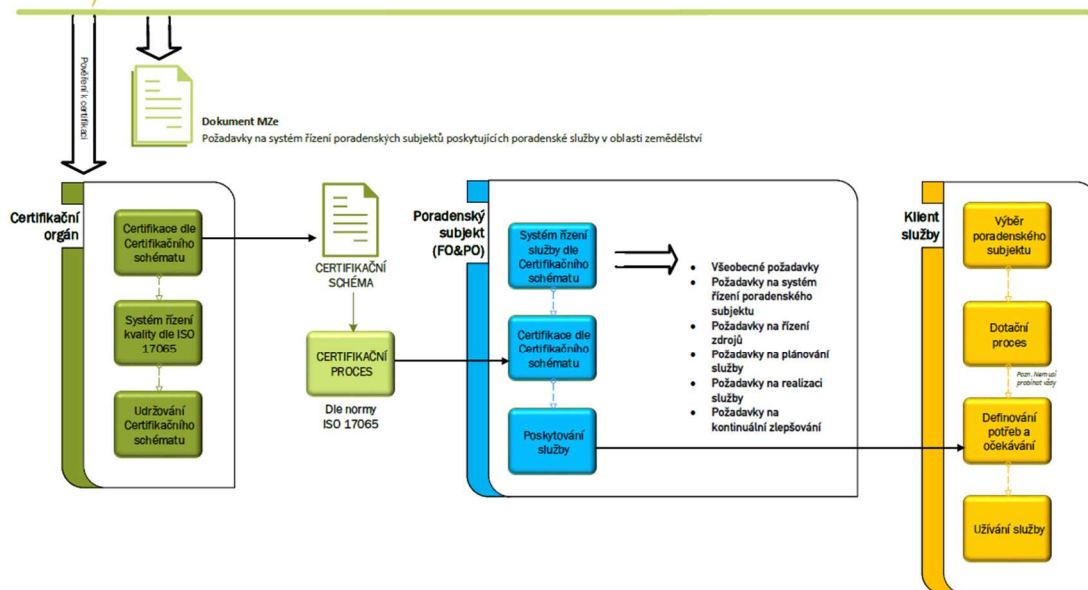
Obrázek 5 - Realizace poradenských služeb (Ministerstvo zemědělství 2020b)

Veřejně podporovaná poradenská služba musí splňovat stanovené požadavky a musí být poskytována dle nastavených pravidel, viz Obrázek 5, která jsou obsažena v dokumentu – Požadavky na systém řízení poradenských subjektů poskytujících poradenské služby v oblasti zemědělství. Poskytovateli poradenské služby, dle požadavků uvedených v předmětném dokumentu, jsou certifikované poradenské subjekty (fyzické nebo právnické subjekty). Principy a pravidla certifikovaného poradenství jsou znázorněny na Obrázku 6. Příjemcem poradenské služby je klient, jehož činnost se týká aktivit v zemědělství. Poradenské služby s veřejnou podporou musí být poskytovány poradenskými subjekty, které splňují podmínku nezávislosti. Takové subjekty nesmí být spojeny s dodavatelskou sítí výrobců a služeb v zemědělství (Ministerstvo zemědělství 2020b).

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vzorové schéma pro posuzování shody

Obrázek 6 - Certifikované poradenství (Ministerstvo zemědělství 2020b)

Na systém zemědělského poradenství financovaný z veřejných zdrojů jsou kladeny nároky, zejména v úrovni kvalifikace poradenských subjektů a garance jejich odborných znalostí. Za tímto účelem už v roce 2003 iniciovalo Ministerstvo zemědělství systematické vzdělávání, a především akreditaci poradců vedených v registru Ministerstva zemědělství k vytvoření zázemí pro funkční zemědělský poradenský systém (Stehlík 2004).

Vytvořený institut akreditovaných poradců je legislativně zakotven ve Směrnici Ministerstva zemědělství č. j. 214610/2012-MZE-17013 ze dne 12. 2. 2013 o akreditaci poradců a jejich vedení v Registru poradců akreditovaných Ministerstvem zemědělství. Tato směrnice upravuje proces akreditace, podmínky pro vykonávání činnosti akreditovaného poradce a vedení Registru poradců. Akreditační poradce získá akreditační certifikát po úspěšném akreditačním řízení, kde podle oboru akreditace musí žadatel splnit podmínku vzdělání a praxe a prokázat potřebné znalosti v teoretické a praktické části akreditace, kdy žadatel vypracuje a obhájí projekt před akreditační komisí. Před zápisem do Registru poradců žadatel stvrdí dodržování zásad profesní etiky práce poradce podpisem tzv. Etického kodexu (Ministerstvo zemědělství 2013).

V současné době končí programové období PRV 2014 – 2020. Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím, zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. MZe poskytlo v roce 2019 finanční prostředky z PRV na přenos znalostí. V opatření M1 - Předávání znalostí a informační akce na zemědělské poradenství bylo vyplaceno 8 838 tisíc Kč. V opatření M2 - Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství nebyly vyplaceny žádné prostředky. Z národních zdrojů - z dotačního programu 9.F. Podpora poradenství v zemědělství bylo MZe v roce 2019 na konzultační poradenství vyplaceno

31 949 tisíc Kč (Ministerstvo zemědělství 2020a). MZe je garantem dvou dotačních titulů 9.F.e. Regionální přenos informací, kde byla dotace schválena 5 subjektům a 9.F.i. Odborné konzultace, kde dotace přiznána 14 subjektům (Ministerstvo zemědělství 2019).

3.4.5.4 Zemědělské poradenství komerční

Vedle zemědělského poradenství, které je podporováno z veřejných financí, působí v prostředí zemědělských subjektů také poradci, kteří poskytují poradenství komerční, závislé. Takové poradenství je poskytováno buď za úplatu, nebo je poskytováno v ceně nabízených služeb nebo výrobků (Ministerstvo zemědělství 2016a).

Komerční poradenství je poskytováno fyzickými nebo právníckými osobami, které vykonávají obchodní činnosti, případně jsou specializovanými poradenskými subjekty nebo jsou zaměřeny na zpracování technologických a jiných projektů, žádostí do podpůrných programů či studií. V ceně nabízených výrobků, tedy bezplatné poradenství, je poskytováno zejména v oblasti výživy zvířat, kdy se jedná o prodej krmiv a doplňků, v ochraně rostlin, diagnostice chorob a škůdců, kdy dochází k prodeji přípravků na ochranu rostlin, osiv, v oblasti volby vhodných osiv, sadby, případně také nákupu strojů a zařízení pro rostlinnou i živočišnou výrobu. Kvalitu takovýchto poradců nelze hodnotit, protože tito poradci jsou většinou úzce zaměřeni pouze na úspěšný prodej (Adam et al. 2019).

Komerční poradci se pohybují v poradenském, ale také obchodním oboru činnosti. Pro úspěšnost v obchodní činnosti je třeba osvojení obchodních dovedností. Jejich základem je znalost oboru, ve kterém obchodník působí, znalost nabízených služeb nebo zboží a práce s informacemi. Důležitá je schopnost zaujmout klienta a zjistit jeho potřeby, zejména prostřednictvím komunikačních dovedností. Ty také obchodníkovi umožňují pracovat s námitkami klienta. Neméně důležitá je následná péče o zákazníka, která spočívá v budování vztahu s klientem (Carnegie et al. 2003).

Boothman (2002) doplňuje, že úspěšné obchodní jednání kromě verbálních dovedností závisí i na neverbálních dovednostech. Poukazuje na to, že pro přesvědčivé vystupování je nutné, aby slova, která obchodník užívá, říkala totéž, co říká řeč jeho těla. Řeč těla, tón hlasu a volbu slov označuje jako postoj, který lze cíleně ovládat a přizpůsobit, neboť tělo a mysl tvoří jeden systém.

4 Metodika

4.1 Teoretická část

Teoretickou část diplomové práce tvoří literární rešerše. Literární rešerše byla zpracována na základě českých a zahraničních zdrojů. Zdroje byly vyhledávány v odborných databázích, v online katalozích zejména Moravské zemské knihovny v Brně, mezi dokumenty dostupnými na internetových stránkách institucí, jako je MZe, ÚZIS, EU i mezi dalšími dokumenty volně dostupnými na síti internet. Pro zpracování literární rešerše byly prostudovány tištěné monografie, příspěvky ze sborníků, články v odborných periodikách, legislativní dokumenty, i elektronické dokumenty.

4.2 Praktická část

Praktickou část diplomové práce tvoří vyhodnocení poznatků o zemědělském poradenství, včetně poradenství komerčního, získané prostřednictvím dotazníkového šetření provedeného mezi zemědělskými subjekty se sídlem v Kraji Vysočina. Přípravený dotazník je uveden v Příloze 1 této práce.

4.2.1 Kraj Vysočina – charakteristika

Kraj Vysočina je v rámci České republiky vnitrostátním krajem a rozlohou cca 6 800 km² je pátým největším krajem. Krajským městem Kraje Vysočina je Jihlava. Společné hranice má Kraj Vysočina s krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským. Za účelem podpory regionálního rozvoje tvoří Kraj Vysočina s krajem Jihomoravským region soudržnosti Jihovýchod o velikosti NUTS 2. S Jihomoravským a Jihočeským krajem je Kraj Vysočina zapojen do řady projektů v rámci přeshraniční spolupráce s Rakouskem. Území Kraje Vysočina se administrativně člení na 5 okresů (Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou), 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 26 obvodů pověřených obecních úřadů (POÚ). Základní samosprávnou jednotkou jsou obce, kterých je v kraji 704 (stav k 1. lednu 2005). Povrch území je tvořen pahorkatinami Českomoravské vrchoviny. Nejvýše položeným bodem je vrchol Javořice (837 m nad mořem) v Javořické vrchovině, nejnižší bod se nachází 239 m nad mořem. Kraj Vysočina je tradiční zemědělskou oblastí. Zdejší přírodní podmínky jsou sice podprůměrné (nadmořská výška a sklonitost pozemků snižují produkční schopnost půd), pro některé zemědělské komodity a činnosti je však přesto území Vysočiny optimální (produkce brambor, olejnin, pastevní chov skotu). Celkový počet zemědělských podniků, rozloha obhospodařované zemědělské půdy k 1. 4. 2019 viz Tabulka 1. Velikostní struktura zemědělských podniků dle výměry obhospodařované zemědělské půdy k 31. 12. 2018 viz Tabulka 2. K 31. 12. 2018 bylo v Kraji Vysočina 4 172 zemědělských podnikatelů, kteří hospodaří na 363 944 ha zemědělské půdy (Český statistický úřad 2019).

Tabulka 1 - Vybrané statistické ukazatele Kraje Vysočina (vlastní zpracování dle Český statistický úřad 2019)

Ukazatel	Rok		
	2016	2017	2018
Zemědělské podniky (počet)	4 141	4 130	4 172
s rozlohou zemědělské půdy do 10 ha	2 403	2 342	2 332
Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)	361 108	364 638	363 944
Orná půda	277 761	279 796	278 798
Trvalé travní porosty	82 799	84 329	84 634
Produkce zemědělského odvětví (běžné ceny) celkem (mil. Kč)			
rostlinná produkce	15 690	16 216	16 434
živočišná produkce	7 686	7 217	7 467
produkce zemědělských služeb	7 069	8 062	7 957
na 1 ha zemědělské půdy (Kč)	442	504	482

Tabulka 2 Přehled zemědělských podniků Kraje Vysočina dle rozlohy obhospodařované půdy (vlastní zpracování dle Český statistický úřad 2019)

Ukazatel	Kraj Vysočina	Okres				
		Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad S.
Počet zemědělských podniků	4 172	763	621	641	937	1 210
Obhospodařovaná půda (ha)						
žádná	130	15	16	17	46	36
0 - 4,99	1 714	342	226	260	338	548
5 - 9,99	488	85	74	83	117	129
10 - 49,99	1 033	170	172	156	238	297
50 - 99,99	348	56	56	47	93	96
100 - 499,99	279	57	49	45	62	66
500 a více	180	38	28	33	43	38

4.2.2 Dotazníkové šetření

Na základě konzultací v zemědělských podnicích a v poradenské společnosti byly získány podklady pro vypracování dotazníku pro respondenty – zemědělské subjekty, zaměřeného na jimi využívané zemědělské poradenství. Cílem bylo získání informací, na jejichž základě by bylo možno vyhodnotit názory a zkušenosti respondentů s odborným zemědělským poradenstvím. S ohledem na široký rozsah této problematiky byla oblast zemědělského poradenství zúžena na segment rostlinné výroby. Celkem bylo sestaveno 26 otázek, které byly zaměřeny na základní informace o zemědělském subjektu a na jeho zkušenosti se zemědělským poradenstvím v oblasti rostlinné výroby. Pozornost byla věnována formulaci otázek, jejich logickému sledu a grafické úpravě dotazníku. Dotazník tvořily otevřené i uzavřené otázky. Uzavřené otázky byly alternativní i selektivní. Dotazník byl vypracován v elektronické a v písemné podobě. Elektronická verze byla uzpůsobena tak, aby se přímo

do dotazníku daly odpovědi vpisovat, a u uzavřených otázek bylo možno zvýraznit zvolenou možností odpovědi. Následně postačovalo vyplněný dotazník uložit a elektronicky odeslat. Písemně vyplněný dotazník bylo možno odevzdat osobně, odeslat prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb, případně naskenovat a odeslat elektronicky.

Dotazník byl distribuován:

- 1) přímo - náhodně vybraným zemědělským subjektům. Distribuce probíhala osobní návštěvou, prostřednictvím e-mailových schránek a messengerových zpráv nebo prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb – České pošty, s.p.
- 2) nepřímo – o spolupráci s elektronickou distribucí dotazníku byla požádána Krajská agrární komora Kraje Vysočina, Okresní agrární komora Havlíčkův Brod, Okresní agrární komora pro okres Jihlava, Okresní agrární komora Pelhřimov, Okresní agrární komora Třebíč a Agrární komora pro okres Žďár nad Sázavou (dále jen „zprostředkovatelské subjekty“).

Přímo bylo osloveno 200 zemědělských subjektů se sídlem v Kraji Vysočina. Celkový počet oslovených subjektů je vyšší, neboť nepřímo byly zemědělské subjekty rovněž osloveny prostřednictvím zprostředkovatelských subjektů. Vyplněné dotazníky byly vráceny prostřednictvím e-mailové schránky nebo prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb – České pošty, s.p., případně byly vyzvedávány osobně.

Dotazník byl vyplněn 37 zemědělskými subjekty. Vyplněné dotazníky byly nejdříve zkontrolovány po formální stránce. Nesprávně nebo neúplně vyplněné dotazníky byly vyřazeny. Pro formální nedostatky byly vyřazeny 2 dotazníky.

Vyhodnocení získaných dat z dotazníků bylo provedeno součtem odpovědí a komprimací jejich počtů. Komprimace byla provedena také u vzájemně souvisejících odpovědí. Pro lepší přehlednost byla získaná data graficky zpracována.

5 Výsledky

Vzorek respondentů byl vybrán náhodně, jedná se o subjekty, které byly ochotny a schopny dotazník vyplnit. Po vyselektování nesprávně vyplněných dotazníků dosáhl soubor dotazovaných 35 členů. Dotazníky byly vyhodnoceny pro každý oddíl samostatně. Zjištěná data, výsledky jsou uvedeny v následujících podkapitolách a pro přehlednost jsou také zpracována v tabulkách či graficky pro názornou prezentaci a možnost komparace. Každý oddíl dotazníku byl s ohledem na zadání diplomové práce pro získání relevantních dat zaměřen na specifický aspekt výkonu zemědělské činnosti. Pro lepší přehlednost byl dotazník rozdělen do tří oddílů:

- I. Charakteristika zemědělského subjektu
- II. Využívané zemědělské poradenství
- III. Využívané závislé zemědělské poradenství, poskytované komerčními společnostmi (které nabízejí osivo, sadbu, prostředky pro výživu a ochranu rostlin a zemědělskou techniku).

5.1 Zemědělské subjekty

5.1.1 Obecná charakteristika

Dotazy tohoto oddílu dotazníku byly zaměřeny na základní informace o každém respondentovi. Nejprve byli respondenti rozděleni na PO a FO. Jak vyplývá z Grafu 1, dotazníkového šetření se zúčastnilo 77 % PO (zemědělských podniků) a 23 % FO (soukromých zemědělců).

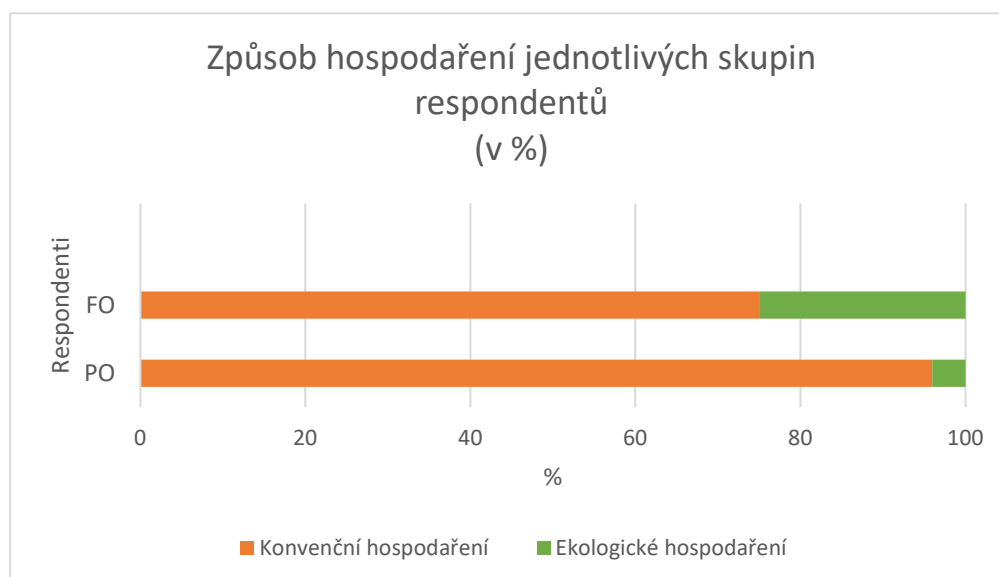
Graf 1 - Rozdělení respondentů dotazníku (vlastní zpracování)

Dále bylo zjišťováno, jakým způsobem respondenti hospodaří. Dle výsledků zpracovaných v Grafu 2 bylo zjištěno, že převážná většina, 91 % z celkového počtu respondentů, hospodaří konvenčním způsobem, 9 % respondentů využívá ekologické hospodaření (ekologické zemědělství).

Graf 2 - Způsob hospodaření respondentů dotazníku (vlastní zpracování)

Potom byli respondenti podrobněji rozděleni zvlášť na FO a zvlášť na PO. V těchto jednotlivých skupinách byl rovněž zkoumán způsob hospodaření. Jak je patrné z Grafu 3, tak z PO hospodaří konvenčním způsobem 96 %, ekologicky hospodaří 4 %. Z FO hospodaří konvenčním způsobem 75 % a ekologicky hospodaří 25 %.

Graf 3 - Způsob hospodaření dle jednotlivých druhů respondentů (vlastní zpracování)

Bylo zjištěno, že 35 respondentů dotazníku celkově hospodaří na 54 220 ha zemědělské půdy, z toho je 42 777 ha orné půdy. Jedná se o skupinu, která tvoří 0,8 % celkového počtu

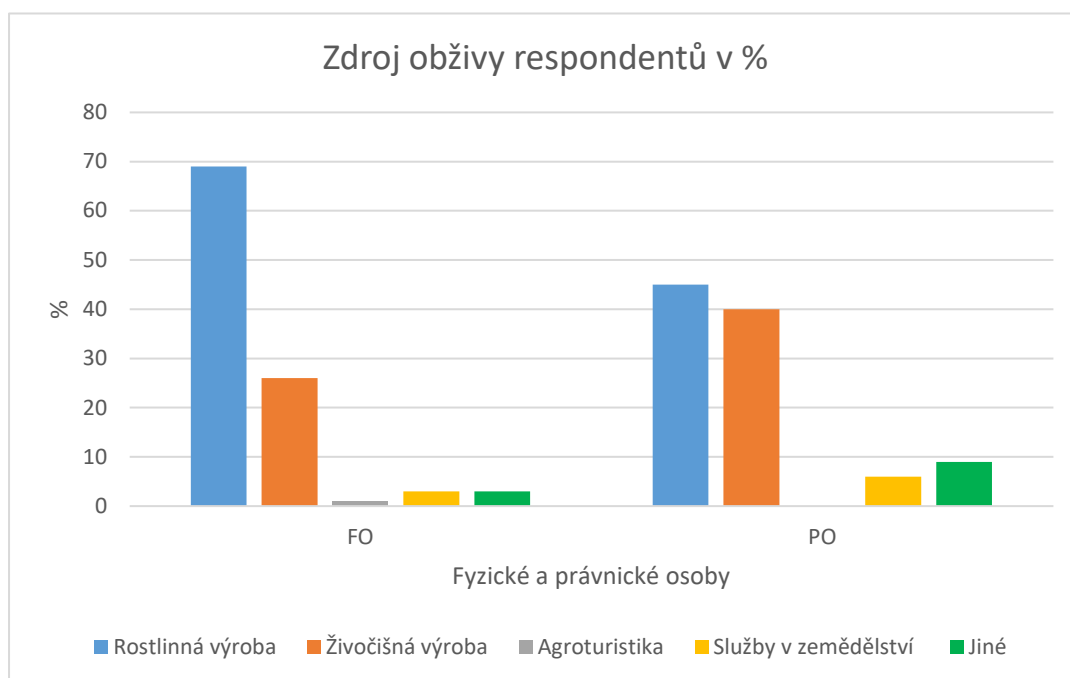
zemědělských subjektů v Kraji Vysočina, a která hospodaří na 15 % zemědělské půdy Kraje Vysočina.

Průměrně respondenti hospodaří na 1 549 ha zemědělské, z toho 1 222 ha orné půdy. Po rozdělení respondentů na FO a PO bylo možno konstatovat, že FO hospodaří celkem na 817 ha zemědělské půdy, z toho je orné půdy 715 ha. FO hospodaří průměrně na 102 ha zemědělské půdy, z toho na 89 ha orné půdy. PO hospodaří na 53 403 ha zemědělské půdy, z toho je orné půdy 42 062 ha. Průměrně PO hospodaří na 1998 ha zemědělské půdy, z toho na 1 558 ha orné půdy. Podle získaných údajů bylo možno respondenty rozdělit do velikostních kategorií tak, jak uvádí Tabulka 3.

Tabulka 3 - Velikostní kategorie respondentů (vlastní zpracování)

Rozloha zemědělské půdy (ha)	Počet zemědělských subjektů	
	FO	PO
0 – 50	2	0
51 – 100	3	0
101 – 200	3	1
201 – 500	0	2
501 – 1000	0	7
1001 – 2000	0	5
> 2000	0	12
Celkem	8	27

Dalším údajem pro charakterizování respondentů dotazníku bylo zjištění druhu zdroje obživy. Zdroj obživy pro jednotlivé skupiny respondentů byl stanoven průměrem ze získaných dat. Pro přehlednost byly získané údaje zpracovány do Grafu 4. U zemědělských subjektů v případě FO představuje zdroj obživy především rostlinná výroba (69 %). Živočišnou výrobu uvádějí FO v podstatně menším objemu (26 %). Dalšími zdroji příjmů pro FO jsou v poměrně menším významu agroturistika (1 %), služby v zemědělství (3 %) a jiné činnosti (3 %). Naproti tomu PO uvádějí jako hlavní zdroj obživy rostlinnou (45 %) a živočišnou výrobu (40 %) ve vyrovnaném objemu. Agroturistiku PO neuvádějí vůbec. PO dále poskytují služby v zemědělství (6 %) a jiné činnosti (9 %).

Graf 4 - Zdroj obživy respondentů (vlastní zpracování)

5.1.2 Zdroj odborných informací

Dotazované zemědělské subjekty určovaly, z jakých zdrojů a jak často čerpají odborné informace při své činnosti pro oblast rostlinné výroby. Zdroje odborných informací byly zadány jako: nejbližší okolí (spolupracovníci, rodina, sousedé, známí); ostatní zemědělské podniky; tiskoviny (odborné časopisy, knihy, noviny); internet; média (rozhlas, TV); akreditovaní poradci; právní poradci; účetní, daňoví a finanční poradci; výzkumné organizace; zemědělské školství; odborné útvary MZe; organizace podřízené MZe (např. ÚKZÚZ); SZIF; profesní svazy a NNO (Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství, Zemědělský svaz ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů a Svaz ekologických zemědělců ČR); obchodní zástupci a dealeři komerčních společností. Každému zdroji informací respondenti přiřazovali intenzitu čerpání informací, přičemž: 1 - velmi často; 2 – často; 3 – občas; 4 - zřídka a 5 - nevyužívaný zdroj. Výsledky byly zapsány do Tabulky 4.

Tabulka 4 - Intenzita využívání jednotlivých zdrojů odborných informací (vlastní zpracování)

Zdroj odborných informací	Intenzita využívání v %				
	velmi často	často	občas	zřídka	nevyužíváno
Nejbližší okolí	14	23	43	14	6
Ostatní zemědělské podniky	3	40	43	9	5
Tiskoviny odborné	9	26	37	29	0
Internet	17	60	11	9	3
Média	0	3	3	26	69
Akreditovaní poradci	0	14	37	34	14
Právní poradci	0	0	14	40	46
Účetní, daňoví a finanční poradci	0	6	26	54	14
Výzkumné organizace	6	11	60	17	6
Zemědělské školství	3	6	20	20	51
Odborné útvary MZe	3	29	26	31	11
Organizace podřízené MZe	3	51	34	11	0
SZIF	14	26	29	26	6
Profesní svazy a NNO	26	43	14	9	9
Obchodní zástupci a dealeři kom. společností	0	40	46	11	3
Průměr	7	25	30	23	16

Komparací údajů z Tabulky 4 bylo zjištěno, že průměrně nejvíce respondentů (30 %) označilo některý ze zadaných zdrojů za občasný. Nejméně, tedy průměrně 7 % dotázaných subjektů označilo některý ze zadaných zdrojů za velmi častý, a naopak za vůbec nevyužívaný označilo zadaný zdroj průměrně 16 % respondentů. Ze zadaných 15 zdrojů odborných informací bylo jako velmi častý zdroj informací respondenty označeno 10 zdrojů, jako častý zdroj informací bylo respondenty označeno 14 zdrojů. V kategorii občas a stejně tak i kategorii zřídka využívaný zdroj informací byl respondenty označen alespoň jednou každý ze zadaných zdrojů. Naopak v kategorii nevyužívaných zdrojů odborných informací bylo alespoň jednou takto respondenty označeno 13 ze zadaných zdrojů.

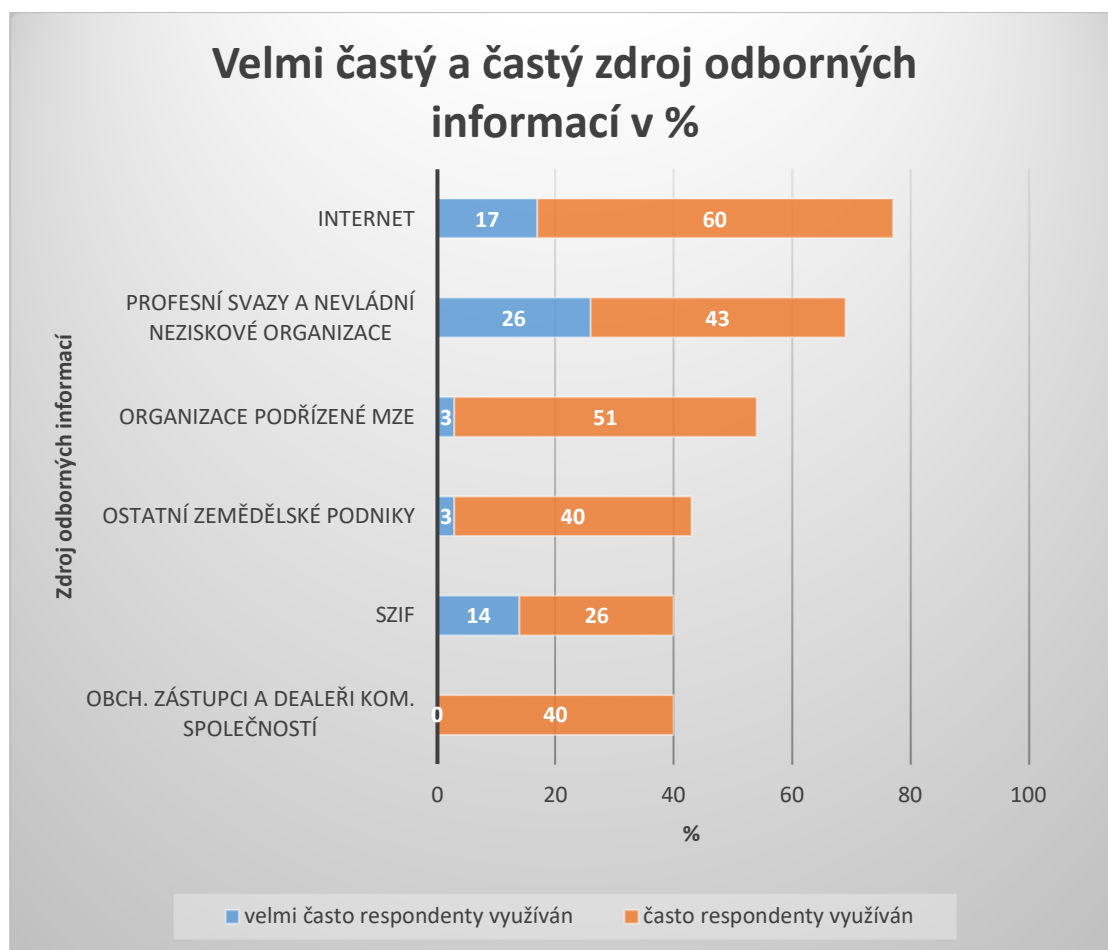
Tabulka 5 uvádí, které zdroje v jednotlivých kategoriích intenzity využívá nejvíce respondentů a jak velkou skupinou respondentů byly takto označeny.

Tabulka 5 - Zdroje informací, které označilo nejvíce respondentů v jednotlivých kategoriích intenzity využívání (vlastní zpracování)

Intenzita využívání	Zdroj odborných informací	% respondentů
Velmi často	Profesní svazy a NNO	26
Často	Internet	60
Občas	Výzkumné organizace	60
Zřídka	Účetní, daňoví a fin. poradci	54
Nevyužíváno	Média	69

Výsledky v jednotlivých kategoriích byly porovnány a dle intenzity využívání byly jednotlivé zdroje odborných informací seřazeny. Statisticky významné výsledky pak byly pro větší přehlednost dále graficky zpracovány.

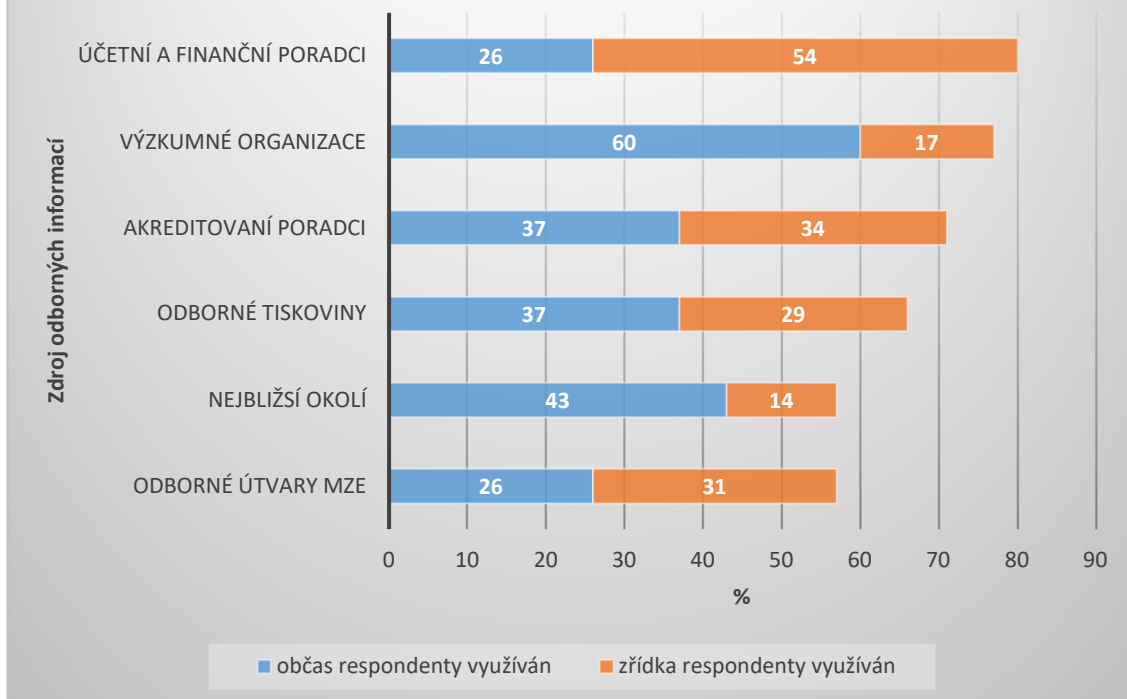
Následující Graf 5 vyjadřuje, které zdroje informací jsou respondenty nejvíce využívány velmi často a často. Jak z grafu vyplývá, tak poměrně velká skupina (77 %) respondentů se shodla na tom, že hlavním zdrojem odborných informací je z jejich pohledu internet. Rovněž komerční sféra, kterou v dotazníku reprezentovali obchodní zástupci a dealeri obchodních společností, je jedním z nejvíce často využívaných odborných informací.

Graf 5 - Nejvíce velmi často a často využívané zdroje odborných informací (vlastní zpracování)

Následující Graf 6 vyjadřuje, které zdroje informací nejvíce respondentů označilo za občasně a zřídka využívané. Pro nejvíce dotazovaných subjektů (80 %) jsou občasně a zřídka využívaným zdrojem informací účetní a finanční poradci. Více než polovina dotázaných (57 %) také občas a zřídka využívá k získání odborných informací nejbližší okolí a odborné útvary MZe.

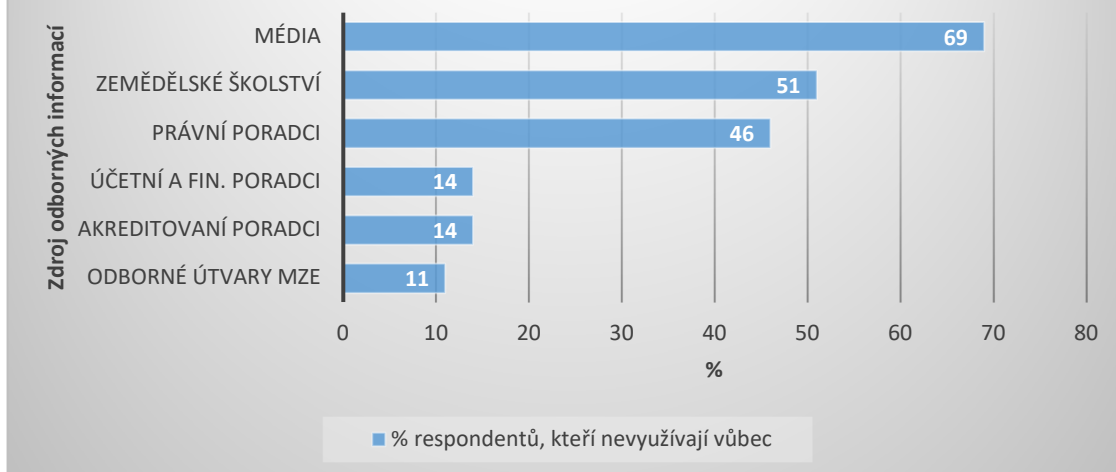
Občas a zřídka využívané zdroje odborných informací v %

Graf 6 - Občas a zřídka využívané zdroje odborných informací (vlastní zpracování)

Samostatně byly graficky zpracovány výsledky pro zdroje odborných informací, které respondenti označili jako nevyužívané, viz Graf 7. Zcela jednoznačně v této kategorii největší skupina respondentů (69 %) označila média jako nevyužívaný zdroj odborných informací. Rovněž početná skupina (51 %) respondentů jako zdroj odborných informací nevyužívá zemědělské školství.

Nevyužívané zdroje odborných informací v %

Graf 7 - Nevyužívané zdroje odborných informací (vlastní zpracování)

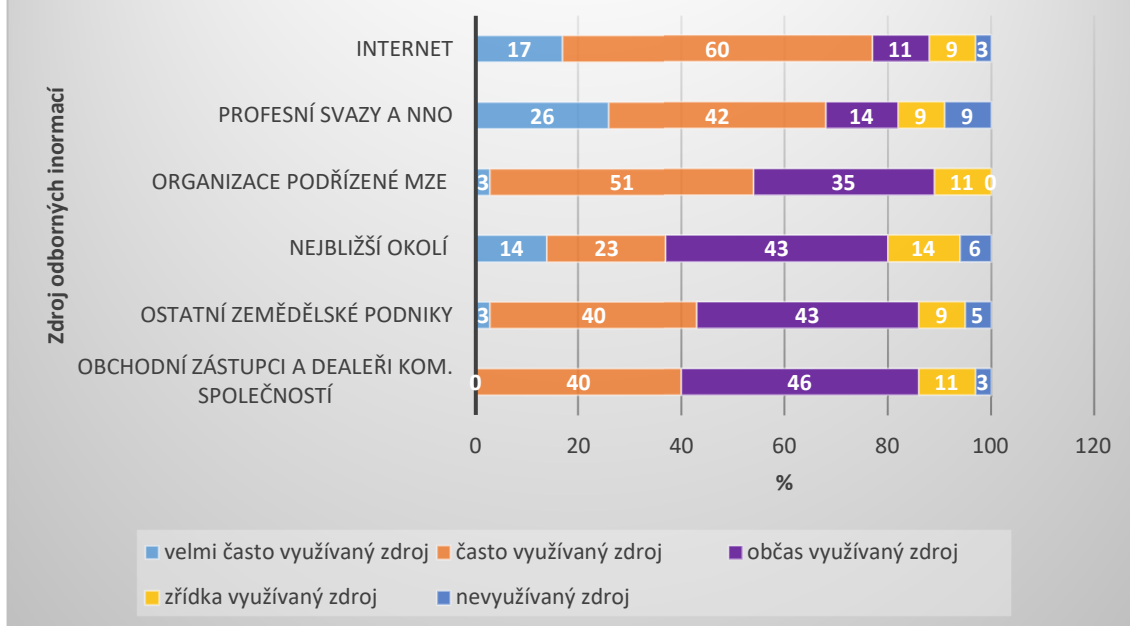
Následující Tabulka 6 ukazuje vážený průměr intenzity využívání zadaných zdrojů odborných informací jednotlivě i celkově. Z tabulky vyplývá, že celkově je intenzita využívání zadaných zdrojů odborných informací 3,2 – tedy uvedené zdroje jsou respondenty využívány občas. Avšak interval využívání jednotlivých zadaných zdrojů odborných informací dotázanými zemědělskými subjekty se pohybuje od 2,2 do 4,6.

Tabulka 6 - Vážený průměr intenzity využívání zadaných zdrojů odborných informací (vlastní zpracování)

Zdroj odborných informací	Vážený průměr intenzity využívání
Nejbližší okolí	2,7
Ostatní zemědělské podniky	2,7
Tiskoviny odborné	2,9
Internet	2,2
Média	4,6
Akreditovaní poradci	3,5
Právní poradci	4,3
Účetní, daňoví a finanční poradci	3,8
Výzkumné organizace	3,1
Zemědělské školství	4,1
Odborné útvary MZe	3,2
Organizace podřízené MZe	2,6
SZIF	2,8
Profesní svazy a NNO	2,3
Obchodní zástupci a dealeři kom. společností	2,7
Zdroje celkem	3,2

Pro komparaci nejintenzivněji využívaných zdrojů odborných informací zjištěných pomocí váženého průměru a uvedených v Tabulce 6 byly údaje zpracovány graficky do Grafu 8, kde jsou uvedeny jednotlivé stupně intenzity, jak byly respondenty uváděny.

Porovnání nejintenzivněji využívaných zdrojů dle váženého průměru v %

Graf 8 - Porovnání nejintenzivněji využívaných zdrojů odborných informací stanovených dle váženého průměru (vlastní zpracování)

Za nejintenzivněji využívaný zdroj odborných informací byl respondenty označen internet, dále profesní svazy a NNO, organizace podřízené MZe, nejbližší okolí, ostatní zemědělské podniky a obchodní zástupci a dealery komerčních společností. Kromě zdrojů, které lze za odborné zcela, či částečně považovat – internet (zřejmě odborné webové stránky); profesní svazy a NNO; organizace podřízené MZe byly však respondenty mezi nejintenzivněji využívané zdroje odborných informací uvedeny i ty zdroje, jejichž odborná úroveň podstatně závisí na jejich subjektivních vlastnostech (nejbližší okolí respondenta, ostatní zemědělské podniky) a rovněž i zdroj, který je primárně zaměřen na tvoření zisku obchodní činností (obchodní zástupci a dealery komerčních společností). Z Grafu 8 je patrné, že obchodní zástupce a dealery komerčních společností uváděli respondenti převážně jako občasný (46 %) a častý (40 %) zdroj odborných informací. Zřídka je využívalo 11 % dotázaných subjektů. Zanedbatelnou skupinou (3 %) respondentů nejsou jako zdroj odborných informací využíváni vůbec. Avšak žádný respondent naproti tomu neoznačil obchodní zástupce a dealery komerčních společností za velmi častý zdroj odborných informací.

5.2 Využívané zemědělské poradenství

Tento oddíl byl zaměřen na zhodnocení významu zemědělského poradenství pro dotázané zemědělce, dále určení, které zemědělské poradenství je respondenty využíváno a vyjádření spokojenosti s poskytujícími subjekty. Respondenti byli dále dotazováni, jakým způsobem řeší potřebu zemědělského poradenství a v jaké oblasti své činnosti jej nejvíce využívají. Dotazy byly rovněž zaměřeny na intenzitu nabídek zemědělského poradenství a na to, jaká forma zemědělského poradenství respondentům nejvíce vyhovuje.

5.2.1 Poskytovatelé zemědělského poradenství

Jak vyplývá ze získaných údajů, které byly zpracovány v Grafu 9, tak největší skupina respondentů (68 %) přikládá zemědělskému poradenství velký význam. 29 % dotázaných přikládá zemědělskému poradenství střední a 3 % obrovský význam. Žádný respondent nepovažoval význam zemědělského poradenství za malý ani za nicotný.

Graf 9 - Význam zemědělského poradenství pro respondenty (vlastní zpracování)

K dotazu, jakým způsobem je zemědělské poradenství využíváno, se nejvíce respondentů (83 %) vyjádřilo tak, že poradenství využívají jednorázově, tedy v případě vzniku určitého problému. 11 % respondentů uvedlo, že využívají komplexního poradenství. 6 % dotazovaných uvedlo, že zemědělské poradenství využívají pro určitý projekt, činnost.

Uzavřenou smlouvu s poradenskou společností o poskytování odborného poradenství má celkem 14 % respondentů. Pouze akreditované poradenství využila v posledních 3 letech pouze 3 % dotazovaných subjektů. Pouze neakreditované poradenství v posledních 3 letech využilo 60 % respondentů. 37 % respondentů v posledních 3 letech využilo akreditované a neakreditované poradenství (v poměru průměrně 30 % na 70 %).

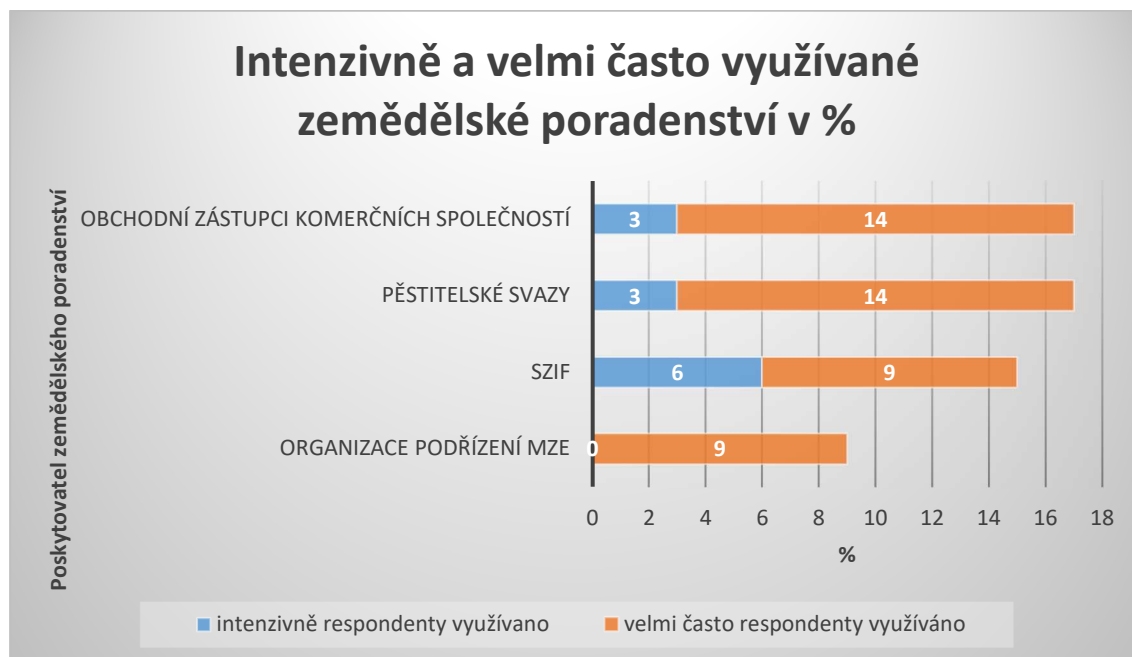
V otázce, jak intenzivně využívají zemědělské poradenství poskytované definovanými subjekty, respondenti volili: 1 – intenzivně, skoro každý den; 2 - velmi často, každý týden;

3 - často, každý měsíc; 4 - zřídka, několikrát do roka a 5 - nevyužíváme vůbec. Respondenti mohli volit mezi těmito uvedenými subjekty, které poskytují poradenství - akreditovaný poradce; výzkumné organizace; odborné útvary MZe; organizace podřízené MZe; SZIF; demonstrační farma; pěstitelské svazy; Agrární komora ČR; Asociace soukromého zemědělství; Zemědělský svaz ČR; Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů; Svaz ekologických zemědělců ČR; vysoká škola zemědělského zaměření; střední odborná škola, učiliště zemědělského zaměření; obchodní zástupci komerčních společností.

Tabulka 7 - Intenzita využívání zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

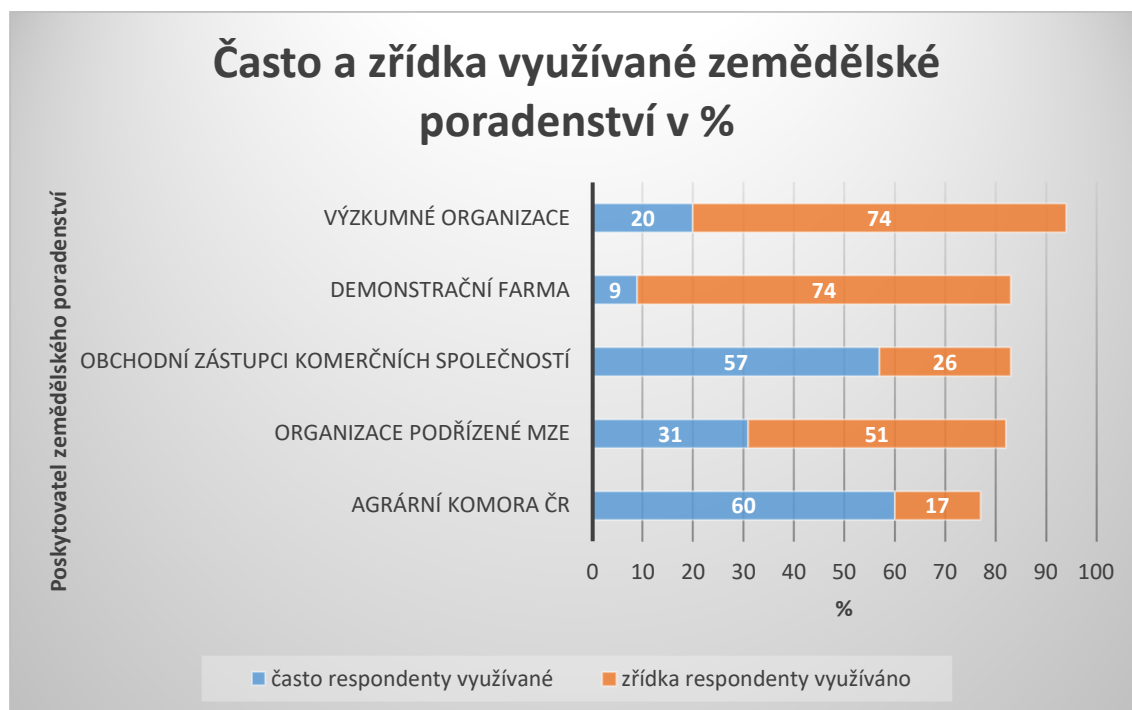
Poskytovatel zemědělského poradenství	Intenzita využívání v %				
	intenzivně	velmi často	často	zřídka	nevyužíváno
Akreditovaný poradce	0	0	14	43	43
Výzkumné organizace	0	0	20	74	6
Odborné útvary MZe	0	6	20	51	23
Organizace podřízené MZe	0	9	31	51	9
SZIF	6	9	48	26	11
Demonstrační farma	0	0	9	74	17
Pěstitelské svazy	3	14	37	26	20
Agrární komora ČR	0	9	60	17	14
Asociace soukromého zemědělství	3	0	14	46	37
Zemědělský svaz ČR	3	3	19	56	19
Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů	0	0	0	43	57
Svaz ekologických zemědělců ČR	0	0	6	9	85
Vysoká škola zemědělského zaměření	0	6	11	29	54
Střední škola zemědělského zaměření	0	0	6	23	71
Obchodní zástupci komerčních společností	3	14	57	26	0
Průměr	1	5	23	40	31

Z Tabulky 7 je zřejmé, že respondenti využívají zemědělského poradenství od zadaných poskytovatelů převážně zřídka, případně vůbec nevyužívají. Intenzivní využívání uváděla jen statisticky nevýznamná skupina respondentů. Jako intenzivně využívané uvedlo 6 % dotázaných poradenství SZIF a 3 % respondentů intenzivně využívají poradenství poskytované pěstitelskými svazy, Asociací soukromého zemědělství, Zemědělským svazem ČR a obchodními zástupci komerčních společností. Z Tabulky 7 rovněž vyplývá, že jako vůbec nevyužívané uvádělo zemědělské poradenství poskytované některým ze zadaných poskytovatelů vysoké procento respondentů (85 % respondentů nevyužívá vůbec poradenství poskytované Svazem ekologických zemědělců, 71 % respondentů nevyužívá vůbec poradenství poskytované některou střední školou zemědělského zaměření). Vhodné je zmínit, že z výsledků dotazníkového šetření vyšla skupina obchodních zástupců komerčních společností jako jediný poskytovatel zemědělského poradenství, které je využíváno všemi respondenty, i když v různé intenzitě.

Graf 10 - Intenzivně a velmi často využívané zemědělské poradenství (vlastní zpracování)

Nevelká skupina respondentů, maximálně 17 %, v dotazníku uvedla, že zemědělské poradenství poskytované zadanými poskytovateli využívá intenzivně a velmi často. Takto respondenti využívali poradenství poskytované právě obchodními zástupci komerčních společností a poradenství poskytované pěstitelskými svazy.

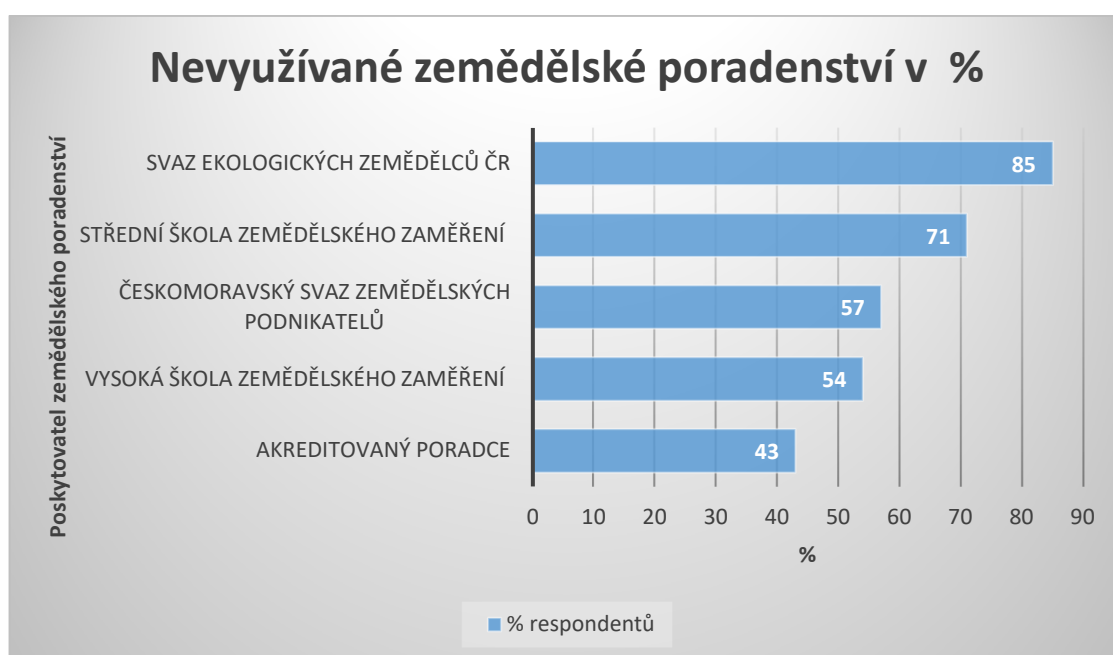

Graf 11- Často a zřídka využívané zemědělské poradenství (vlastní zpracování)

Údaj, že zemědělské poradenství poskytované zadanými poskytovateli je využíváno často a zřídka, byl v dotazníku respondenty hojně uváděn. Největší skupinou respondentů (94 %) je v této intenzitě využíváno zemědělské poradenství poskytované výzkumnými organizacemi.

I v této kategorii intenzity je zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností využíváno početnou skupinou respondentů (83 %). Jak z Grafu 11 vyplývá, tak 60 % dotazovaných často využívá zemědělského poradenství poskytované Agrární komorou ČR.

Samostatně byly v následujícím Grafu 12 graficky zpracovány výsledky, které zobrazují, od kterých poskytovatelů respondenti zemědělské poradenství nevyužívají. Zcela jednoznačně v této kategorii největší skupina respondentů (85 %) označila jako nevyužívané poradenství od Svazu ekologických zemědělců ČR (velmi málo respondentů je členy tohoto svazu, nebo hopodaří ekologicky). Figuruje zde rovněž zemědělské školství, a to střední i vysoké školy zemědělského zaměření.

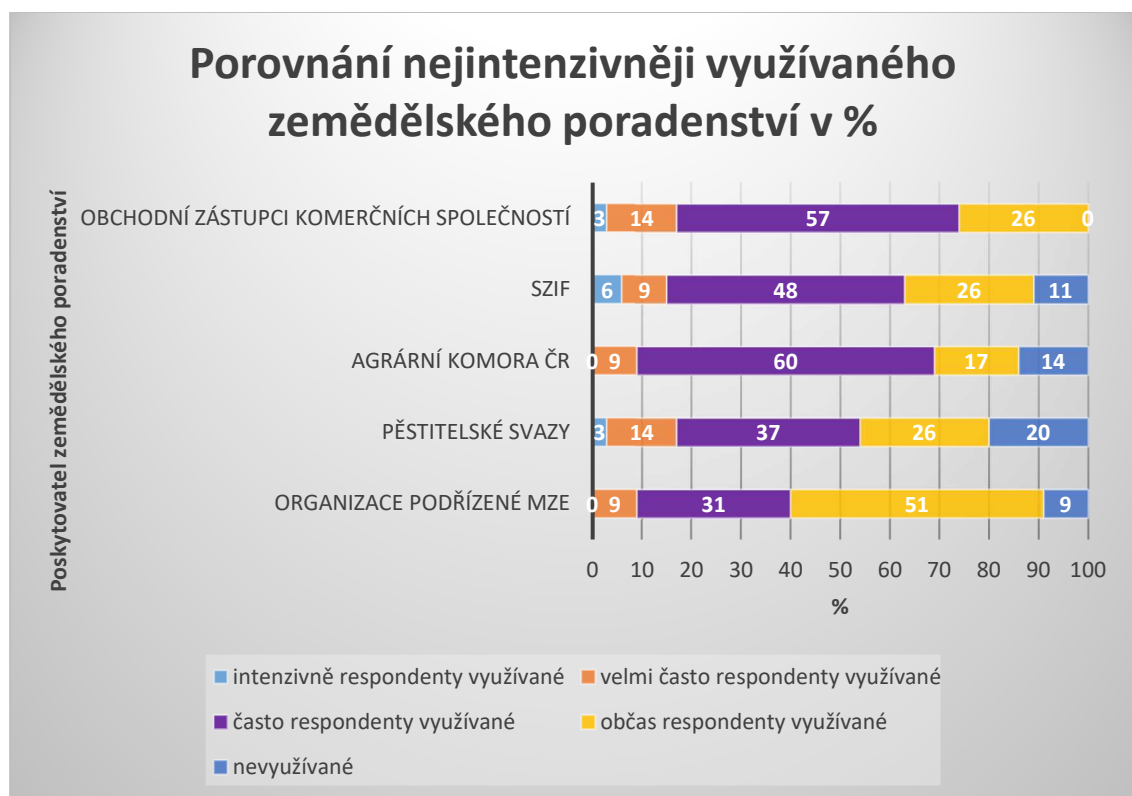
Graf 12- Nevyužívané zemědělské poradenství (vlastní zpracování)

Následující Tabulka 8 ukazuje vážený průměr intenzity využívání zemědělského poradenství poskytované zadanými poskytovateli, a to jednotlivě i celkově. Z tabulky vyplývá, že celkově je intenzita využívání zemědělského poradenství 3,9 – tedy zemědělské poradenství poskytované zadanými poskytovateli je respondenty využíváno zřídka. Avšak interval využívání zemědělského poradenství jednotlivými zadanými poskytovateli se u dotázaných zemědělských subjektů pohybuje od 3,1 do 4,8. Z údajů uvedených v Tabulce 8 je tedy možné konstatovat, že často je respondenty využíváno zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností, Agrární komorou ČR a SZIF.

Tabulka 8 - Vážený průměr intenzity využívání zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

Poskytovatel zemědělského poradenství	Vážený průměr intenzity využívání zemědělského poradenství
Akreditovaný poradce	4,3
Výzkumné organizace	3,9
Odborné útvary MZe	3,9
Organizace podřízené MZe	3,6
SZIF	3,3
Demonstrační farma	4,1
Pěstitelské svazy	3,5
Agrární komora ČR	3,4
Asociace soukromého zemědělství	4,1
Zemědělský svaz ČR	3,9
Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů	4,6
Svaz ekologických zemědělců ČR	4,8
Vysoká škola zemědělského zaměření	3,5
Střední škola zemědělského zaměření	4,7
Obchodní zástupci komerčních společností	3,1
Celkem za všechny poskytovatele	3,9

Pro komparaci nejintenzivněji využívaného zemědělského poradenství tak, jak bylo zjištěno pomocí váženého průměru a zapsáno v Tabulce 8, byly údaje seřazeny a zpracovány graficky do Grafu 13.

Graf 13 - Porovnání nejintenzivněji využívaného zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

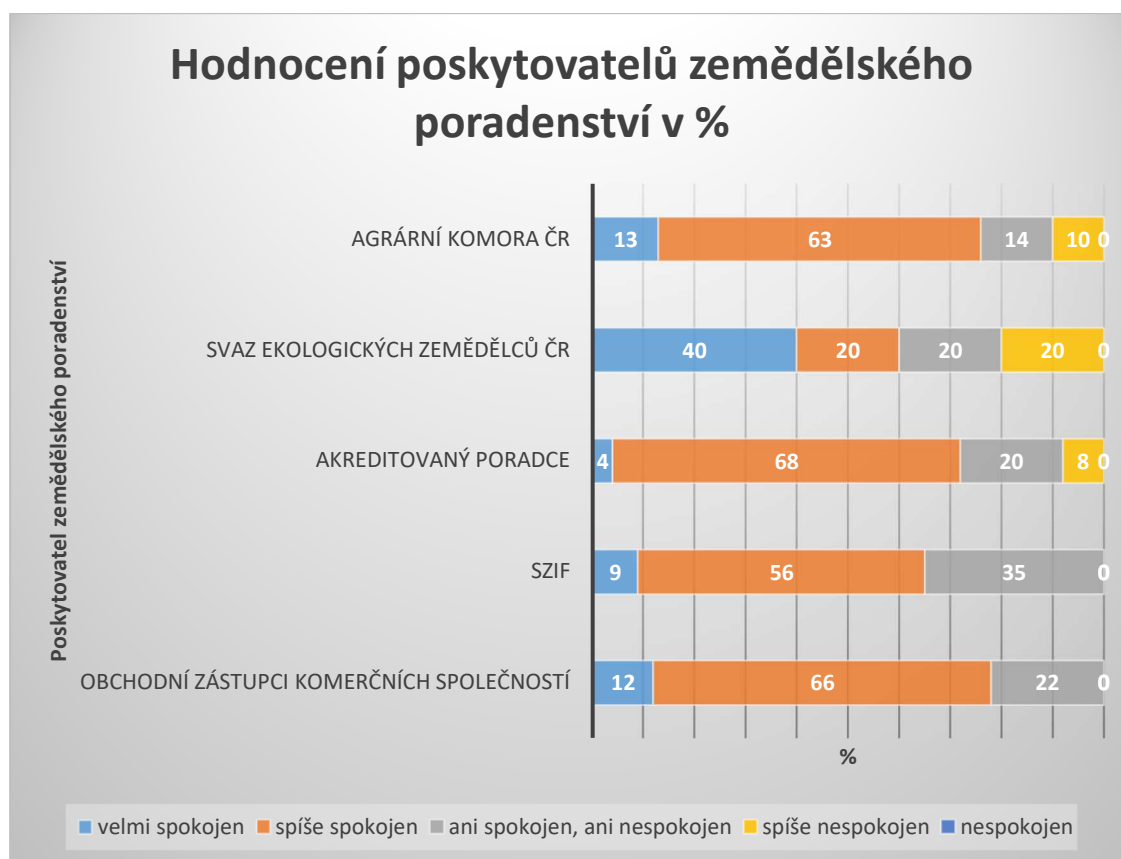
Za nejintenzivněji využívané, i když váženým průměrem stanovené pouze jako časté, bylo respondenty označeno zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností, SZIF a Agrární komorou ČR. Jak velké skupiny respondentů označily zemědělské poradenství poskytované těmito poskytovateli za intenzivní, velmi časté, časté, občasné a nevyužívané, vyplývá z Grafu 13. Stejně jako u váženým průměrem stanoveného občasně využívaného poradenství poskytovaného pěstitelskými svazy a organizacemi podřízenými MZe. Kromě poskytovatelů zemědělského poradenství, které je podporováno z veřejných zdrojů, se zde na prvním místě nachází jako poskytovatelé odborného zemědělského poradenství obchodní zástupci komerčních společností. Přičemž žádný respondent neuvedl, že odborné zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností vůbec nevyužívá.

Respondenti se dále vyjadřovali, jak jsou spokojeni s poskytovateli zemědělského poradenství, které využívají. Pro hodnocení měli respondenti na výběr tyto možnosti 1 – velmi spokojen; 2 – spíše spokojen; 3 – ani spokojen, ani nespokojen; 4 – spíše nespokojen; 5 – nespokojen. Hodnocení pak bylo stanoveno pomocí výpočtu váženého průměru a zapsáno do Tabulky 9. Z výsledků vyplývá, že celkově jsou poskytovatelé zemědělského poradenství hodnoceni 2,4. Samostatně jsou poskytovatelé zemědělského poradenství hodnoceni v intervalu od 1,5 do 3, přičemž nejlépe byla hodnocena Agrární komora ČR (1,5).

Tabulka 9 - Hodnocení poskytovatelů zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

Poskytovatel zemědělského poradenství	Hodnocení
Akreditovaný poradce	2,3
Výzkumné organizace	2,5
Odborné útvary MZe	2,7
Organizace podřízené MZe	2,7
SZIF	2,3
Demonstrační farma	2,4
Pěstitelské svazy	2,4
Agrární komora ČR	1,5
Asociace soukromého zemědělství	2,7
Zemědělský svaz ČR	2,6
Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů	3,0
Svaz ekologických zemědělců ČR	2,2
Vysoká škola zemědělského zaměření	2,5
Střední škola zemědělského zaměření	2,5
Obchodní zástupci komerčních společností	2,3
Hodnocení poradenství celkově	2,4

Poskytovatelé zemědělského poradenství byli poté seřazeni dle nejlepšího hodnocení. Následně byly v Grafu 14 znázorněny nejlépe hodnocené poradenské subjekty s grafickým zpracováním jejich hodnocení v jednotlivých kategoriích spokojenosti.

Graf 14 - Hodnocení poskytovatelů zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

5.2.2 Nabídka zemědělského poradenství

Co se týká formy, resp. míst, kde se respondenti s nabídkou zemědělského poradenství setkávají a jak často, mohly zemědělské subjekty volit mezi možnostmi – reklama v odborných periodikách; reklama na internetu; adresné nabídky prostřednictvím pošty; adresné nabídky prostřednictvím e-mailové komunikace; odborné semináře, přednášky; praktické ukázky organizované pro odbornou veřejnost; přímá návštěva poskytovatele poradenství nebo jeho zástupce. Pro vyjádření intenzity nabídky zemědělského poradenství mohli respondenti volit z těchto možností 1 – stále; 2 – velmi často; 3 – často; 4 – zřídka; 5 – nabídky se zde nevyskytují.

Výsledky byly zpracovány do Tabulky 10, kde jsou souhrnně uvedena jednotlivá místa a formy nabídky zemědělského poradenství zároveň s intenzitou, se kterou se zde respondenti s nabídkou zemědělského poradenství setkávají.

Tabulka 10 - Vyhodnocení výskytu nabídky zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

Výskyt nabídky zemědělského poradenství	Intenzita nabídky zemědělského poradenství v %				
	stále	velmi často	často	zřídka	nabídka se nevyskytuje
Reklama v odborných periodikách	11	34	38	17	0
Reklama na internetu	0	29	14	51	6
Adresné nabídky prostřednictvím pošty	6	16	9	43	26
Adresné nabídky prostřednictvím e-mailové komunikace	6	26	45	20	3
Odborné semináře, přednášky	11	51	35	3	0
Praktické ukázky organizované pro odbornou veřejnost	9	49	26	16	0
Přímá návštěva poskytovatele poradenství (jeho zástupce)	9	34	46	11	0
Průměr	7	34	30	23	5

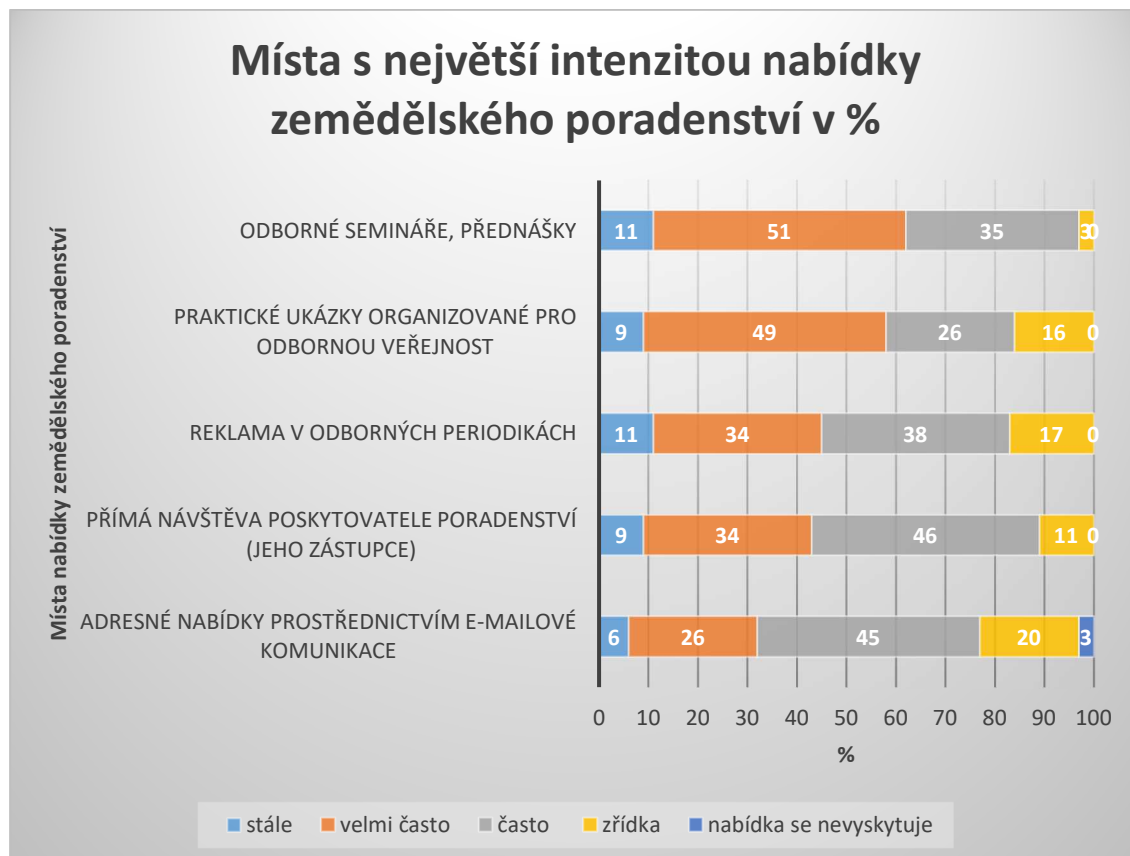
Z Tabulky 10 vyplývá, že respondenti uvedli, že na uvedených místech se nabídka zemědělského poradenství vyskytuje velmi často (průměrně 34 % respondentů), za častou ji označilo průměrně 30 % respondentů. Z uvedených 7 míst respondenti zaznamenali nabídku zemědělského poradenství v různé intenzitě na 4 místech. Nejméně respondenti dostávají nabídky zemědělského poradenství prostřednictvím pošty (26 % respondentů).

Intenzita nabídky zemědělského poradenství na jednotlivých místech byla poté stanovena váženým průměrem, výsledky jsou uvedeny v Tabulce 11. Z výsledků lze konstatovat, že celkově na uvedených místech respondenti považují nabídku zemědělského poradenství za častou. Intenzita nabídky zemědělského poradenství na jednotlivých zadaných místech byla respondenty označena v intervalu od 2,3 do 3,7.

Tabulka 11 - Intenzita nabídky zemědělského poradenství stanovená váženým průměrem (vlastní zpracování)

Výskyt nabídky zemědělského poradenství	Intenzita nabídky
Reklama v odborných periodikách	2,6
Reklama na internetu	3,3
Adresné nabídky prostřednictvím pošty	3,7
Adresné nabídky prostřednictvím e-mailové komunikace	2,9
Odborné semináře, přednášky	2,3
Praktické ukázky organizované pro odbornou veřejnost	2,5
Přímá návštěva poskytovatele poradenství (jeho zástupce)	2,6
Místa výskytu nabídky zemědělského poradenství celkově	2,8

Dle výsledků z Tabulky 11 byla místa nabídky zemědělského poradenství seřazena dle její intenzity. Ke komparaci a větší názornosti byla v Grafu 15 zobrazena místa s nejintenzivnější nabídkou zemědělského poradenství a graficky znázorněny výsledky v jednotlivých stupních intenzity nabídky. Z Grafu 15 vyplývá, že nejvíce je zemědělské poradenství nabízeno na odborných seminářích, přednáškách; při praktických ukázkách organizovaných pro odbornou veřejnost; v reklamách v odborných periodikách; při přímé návštěvě poskytovatele poradenství, nebo jeho zástupců a v adresných e-mailových zprávách.

Graf 15 - Místa nejintenzivnější nabídky zemědělského poradenství stanovené váženým průměrem (vlastní zpracování)

Výzkum rovněž zjišťoval, jaký postup respondenti zvolí, pokud se objeví problém, se kterým potřebují při své činnosti poradit. Výsledky byly zobrazeny v Grafu 16, ze kterého je patrné, že největší skupina respondentů (62 %) se obrátí na poradce, kterého znají.

Graf 16 - Způsob řešení problému (vlastní zpracování)

Respondenti dále určovali, pro které oblasti činnosti a v jaké intenzitě využívají zemědělské poradenství. Oblasti činnosti byly zadány jako: výběr vhodného osiva, sadby; výběr vhodného přípravku pro ochranu rostlin; výběr vhodného hnojiva či přípravku pro výživu rostlin; výběr zemědělské techniky; řešení komplexního problému. Intenzita využívání zemědělského poradenství byla zadána: 1 - velmi často; 2 – často; 3 – občas; 4 – zřídka; 5 – nevyužíváno.

Tabulka 12 - Intenzita využívání zemědělského poradenství pro oblasti činnosti (vlastní zpracování)

Oblast činnosti	Intenzita využívání zemědělského poradenství v %				
	velmi často	často	občas	zřídka	nevyužíváno
Výběr vhodného osiva, sadby	9	36	46	6	3
Výběr vhodného přípravku pro ochranu rostlin	14	51	23	9	3
Výběr vhodného hnojiva či přípravku pro výživu rostlin	0	17	57	14	11
Výběr zemědělské techniky	3	11	14	54	17
Řešení komplexního problému	0	6	17	26	51

Z Tabulky 12 vyplývá, že velmi často a často využívá největší skupina respondentů zemědělské poradenství pro oblast výběru vhodného přípravku pro ochranu rostlin (14 % a 51 %), 57 % respondentů uvedlo, že pro oblast výběr vhodného hnojiva či přípravku pro výživu rostlin využívá zemědělské poradenství občas. Zřídka využívá zemědělské poradenství pro výběr zemědělské techniky skupina 54 % respondentů. Pro řešení komplexního problému není zemědělské poradenství využíváno skupinou 51 % respondentů.

Intenzita využívání zemědělského poradenství pro jednotlivé oblasti činnosti byla poté stanovena váženým průměrem, výsledky jsou uvedeny v Tabulce 13. Z výsledků lze konstatovat, že celkově pro uvedené oblasti činnosti respondenti využívají zemědělské poradenství občas. Intenzita využívání zemědělského poradenství v jednotlivých zadaných oblastech činnosti byla respondenty určena v intervalu od 2,3 do 4,2. Jako nejvíce využívané, s hodnotou 2,3 bylo respondenty označeno zemědělské poradenství při výběru vhodného přípravku pro ochranu rostlin.

Tabulka 13 - Intenzita využívání zemědělského poradenství pro zadané činnosti (vlastní zpracování)

Oblast činnosti	Intenzita využívání
Výběr vhodného osiva, sadby	2,6
Výběr vhodného přípravku pro ochranu rostlin	2,3
Výběr vhodného hnojiva či přípravku pro výživu rostlin	3,2
Výběr zemědělské techniky	3,7
Řešení komplexního problému	4,2
Pro činnosti celkově	3,0

Předmětem dalšího dotazu tohoto oddílu bylo zjištění, kterou formu zemědělského poradenství respondenti nejvíce preferují. Dotazované subjekty u jednotlivých forem zemědělského poradenství určovaly, jak jim tato forma vyhovuje. Zadány byly tyto formy zemědělského poradenství: přímé poradenství u vás, v místě problému; konzultace na dálku – telefonicky, e-mailem; konzultace v prostorách poradenského subjektu; vyhledání rady v odborných knihách, časopisech; vyhledání rady na odborných webových stránkách; semináře; přednášky klasické; přednášky internetové; odborné kurzy; konzultace na praktických prezentacích pro odbornou veřejnost; poradenství na polních dnech; návštěva akcí nebo konzultace na demonstrační farmě. Respondenti volili z následujících možností hodnocení, jak formy zemědělského poradenství vyhovují: 1 – velmi vyhovuje; 2 – spíše vyhovuje; 3 – ani vyhovuje, ani nevyhovuje; 4 – spíše nevyhovuje; 5 – vůbec nevyhovuje. Výsledky jsou uvedeny v Tabulce 14 a je z nich zřejmé, že celkově zadané formy respondentům spíše vyhovují (v této kategorii tak uvedlo průměrně 40 % respondentů). Také je zcela jednoznačné, že největší skupina respondentů (91 %) se shodla na tom, že jim nejvíce vyhovuje přímé poradenství, tedy na místě problému. Za vůbec nevyhovující označila největší skupina respondentů (20 %) internetové přednášky.

Tabulka 14 - Hodnocení formy poradenství (vlastní zpracování)

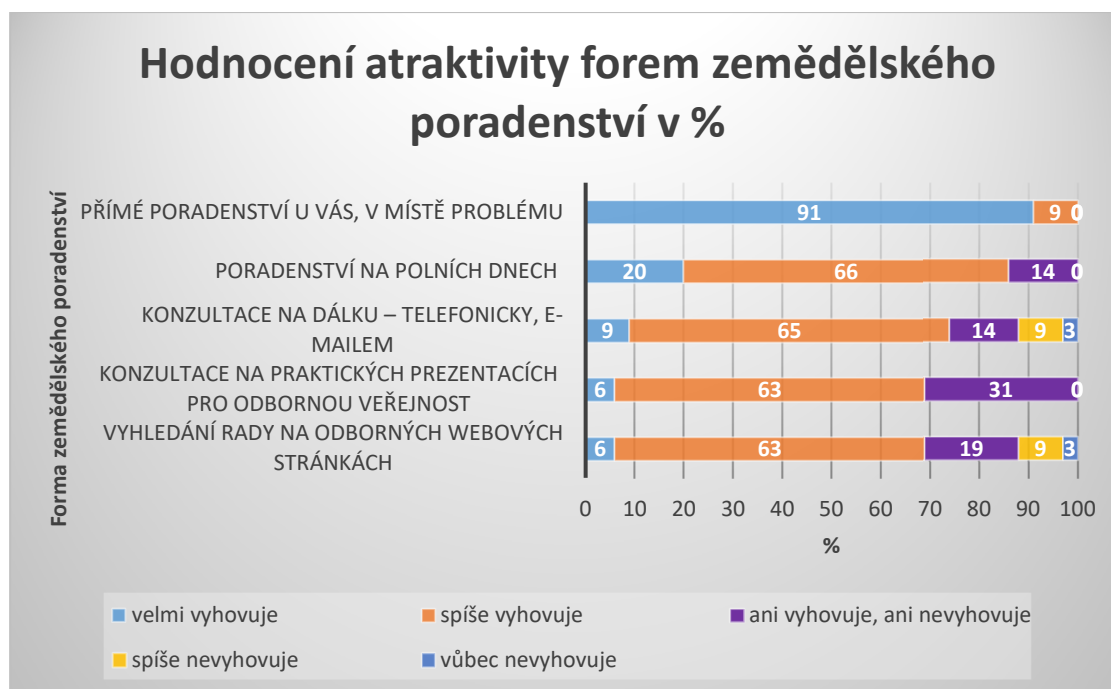
Forma poradenství	Hodnocení, jak uvedená forma vyhovuje v %				
	velmi ano	spíše ano	ani ano, ani ne	spíše ne	vůbec ne
Přímé poradenství v místě problému	91	9	0	0	0
Konzultace na dálku	9	65	14	9	3
Konzultace u poradce	0	37	31	20	11
Vyhledání rady v odborných tiskovinách	6	17	49	26	9
Vyhledání rady na odborných webech	6	63	19	9	3
Semináře	11	31	49	9	0
Přednášky klasické	6	26	49	20	0
Přednášky internetové	0	14	37	29	20
Odborné kurzy	0	49	34	14	3
Konzultace při praktických prezentacích	6	63	31	0	0
Poradenství na polních dnech	20	66	14	0	0
Odborné akce, demonstrační farmy	6	49	29	11	6
Celkově	13	40	27	12	5

Hodnocení jednotlivých forem zemědělského poradenství pak bylo stanoveno pomocí výpočtu váženého průměru a zapsáno do Tabulky 15. Z výsledků vyplývá, že celkově zadané formy zemědělského poradenství respondentům vyhovují, přesně mezi možnostmi spíše vyhovují a ani vyhovují, ani nevyhovují, vážený průměr je 2,5. Samostatně potom atraktivitu formy zemědělského poradenství respondenti uváděli v intervalu od 1,1 do 3,5. Přičemž i z Tabulky 15 vyplývá, že nejvíce dotazovaným subjektům vyhovuje přímé poradenství na místě, kde je problém.

Tabulka 15 - Preference forem poradenství (vlastní zpracování)

Forma poradenství	Preference
Přímé poradenství u vás, v místě problému	1,1
Konzultace na dálku – telefonicky, e-mailem	2,3
Konzultace v prostorách poradenského subjektu	3,1
Vyhledání rady v odborných knihách, časopisech	3,0
Vyhledání rady na odborných webových stránkách	2,4
Semináře	2,5
Přednášky klasické	2,8
Přednášky internetové	3,5
Odborné kurzy	2,7
Konzultace na praktických prezentacích pro odbornou veřejnost	2,3
Poradenství na polních dnech	1,9
Návštěva akcí nebo konzultace na demonstrační farmě	2,6
Pro všechny formy poradenství	2,5

Dle hodnot váženého průměru atraktivity forem zemědělského poradenství byl vytvořen žebříček, který byl následně graficky zpracován v Grafu 17. Tento graf ukazuje, jak respondentům tyto formy zemědělského poradenství vyhovují. Jako velmi vyhovující forma i z názorného grafického zpracování se jeví přímé poradenství na místě vzniklého problému. Jako další vyhovující formy poradenství respondenti označili - poradenství na polních dnech; konzultace na dálku – telefonicky, e-mailem; konzultace na praktických prezentacích pro odbornou veřejnost a vyhledání rady na odborných webových stránkách. Ty jsou respondenty nejvíce označovány za spíše vyhovující.

Graf 17 - Hodnocení atraktivity forem zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

5.3 Využívání závislého zemědělského poradenství

V tomto oddílu byl dotazník zaměřen na zkušenosti zemědělských subjektů se závislým zemědělským poradenstvím – poradenstvím poskytovaným komerčními společnostmi v oblasti rostlinné výroby. Respondenti byli dotazováni, jak často jsou nabídkami tohoto druhu poradenství oslovováni, jakou formou, kolik času věnují těmto nabídkám a zda je závislé poradenství pro jejich činnost přínosem. Ve svých odpovědích dotazované subjekty měly jednak obecně zhodnotit výhody a nevýhody závislého zemědělského poradenství a jednak zhodnotit konkrétně závislé zemědělské poradenství poskytované vybranými společnostmi.

5.3.1 Forma, frekvence a posouzení nabídky závislého poradenství

Respondenti měli určit, jakou ze zadaných forem jsou oslovováni stále; velmi často; často; zřídka nebo vůbec. Jak vyplývá z výsledků, znázorněných v Tabulce 16, jsou určitou formou nabídky závislého zemědělského poradenství oslovovány všechny dotazované subjekty. Z Tabulky 16, kde jsou uvedeny celkové výsledky, je zřejmé, že e-mailem jsou respondenti oslovováni často (40 %), poštou jsou oslovováni zřídka (34 %), stejně jako jsou

zřídka oslovování nabídkou v telefonické formě (57 %). Velmi častou nabídku závislého zemědělského poradenství dostává 43 % dotázaných při osobní návštěvě.

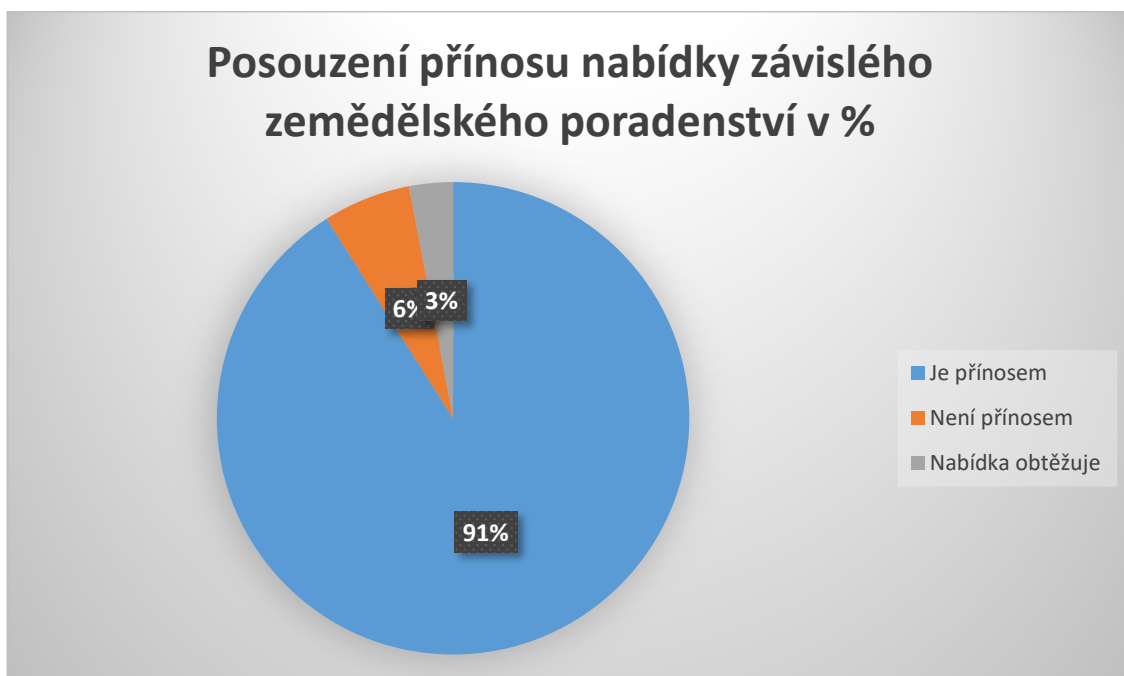
Tabulka 16 - Frekvence oslovení zemědělských subjektů (vlastní zpracování)

Forma	Frekvence oslovení v %				
	stále	velmi často	často	zřídka	vůbec
E-mailem	9	37	40	14	0
Poštou	6	6	23	34	31
Telefonicky	6	11	20	57	6
Osobně	1	43	37	14	3

Největší skupina dotazovaných (63 %) v dotazníku uvedla, že nabídkou závislého zemědělského poradenství je oslovována každý měsíc, minimálně jednou. 20 % respondentů uvedlo, že nabídkou je oslovováno pouze několikrát za rok, a naopak vyšší intenzitu nabídek – každý týden, minimálně jednou, uvedlo 17 % respondentů.

Zemědělské subjekty dále odhadovaly, jak velkou časovou dotaci věnují nabídkám závislého zemědělského poradenství. Nejvíce respondentů, 66 % uvedlo, že nabídkám věnuje průměrně 2,07 hodiny měsíčně. Týdně se nabídkami zabývá 31 % dotázaných s časovou dotací průměrně 2 hodiny.

Z výsledků hodnocení přínosnosti nabídky závislého zemědělského poradenství, které byly zpracovány v Grafu 18, je zřejmé, že respondenti považují nabídku závislého zemědělského poradenství za přínosnou pro jejich činnost.

Graf 18 - Posouzení přínosu nabídky závislého zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

5.3.2 Podíl využívání, výhody a nevýhody

Závislé zemědělské poradenství je jedním z mnoha způsobů poskytovaného zemědělského poradenství, které je zemědělci využíváno. Dotazníkové šetření bylo zaměřeno také na určení, jaký podíl z využívaného zemědělského poradenství tvoří závislé zemědělské poradenství. Odpovědi jsou uvedeny v Tabulce 17 a na základě nich lze konstatovat, že největší skupinou, 48 % respondentů, je závislé zemědělské poradenství využíváno podílem 11 % - 25 %. Většina respondentů (94 %) uvedla, že podíl závislého zemědělského poradenství, které využívá, je do 50 %.

Tabulka 17 - Podíl z využívaného zemědělského poradenství, který tvoří závislé zemědělské poradenství (vlastní zpracování)

Podíl využívaného závislého poradenství v %	Respondenti v %
do 10	23
11 - 25	48
26 - 50	23
51 - 75	3
více jak 75	3

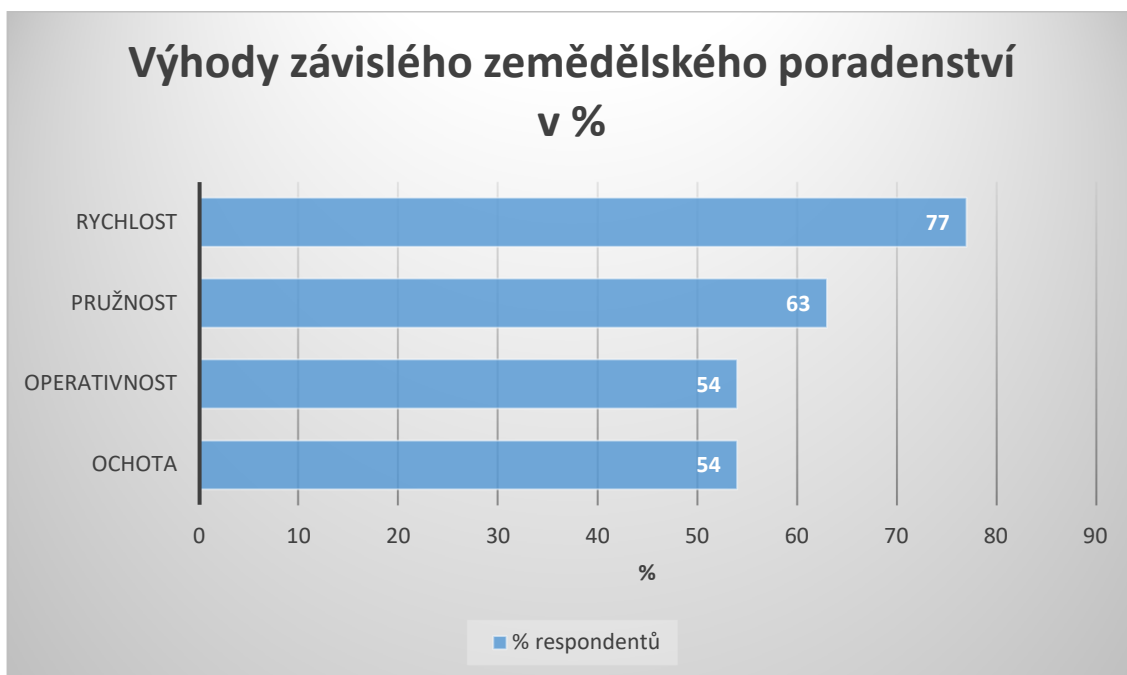
V následující Tabulce 18 jsou zpracovány výsledky dotazníkového šetření, které ukazují, které znaky závislého zemědělského poradenství považují respondenti za výhody, a naopak, jaké nevýhody podle jejich názoru závislé zemědělské poradenství má. Z výsledků vyplývá, že žádný respondent se nesetkal s nevhodným chováním obchodních zástupců ani s tím, že by obchodní zástupci sdělili vyloženě nepravdivé informace.

Tabulka 18 - Výhody a nevýhody závislého zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

Výhoda	Respondenti v %	Nevýhoda	Respondenti v %
Odbornost	37	Neodbornost	11
Rychlost	77	Neochota	6
Pružnost	63	Nepružnost	6
Operativnost	54	Ziskuchtivost	26
Kreativita	31	Sdělení vyloženě nepravdivých informací	0
Ochota	54	Sdělení zavádějících informací	29
Komplexní rozhled	11	Nevhodné chování	0
Snaha vyhledat nejlepší řešení	31	Jednostranné zaměření, bez komplexnosti	37
Doporučení konkurenční nabídky	14	Uzavření obchodu jako hlavní zájem	57

Z takto provedených voleb jednotlivých respondentů bylo následně sestaveno pořadí nejčastěji respondenty volených výhod a nevýhod závislého zemědělského poradenství. Část pořadí výhod závislého zemědělského poradenství byla graficky znázorněna v Grafu 19,

ze které vyplývá, že nejvíce respondentů (77 %) považuje za největší výhodu závislého zemědělského poradenství především rychlost, dále pružnost (63 %), operativnost a ochotu (stejně skupiny 54 % respondentů).

Graf 19 - Výhody závislého zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

Nevýhody závislého zemědělského poradenství, které byly respondenty nejvíce označovány, byly zpracovány v Grafu 20. Jak lze z tohoto grafu určit, tak největší skupina respondentů (57 %) určila jako zásadní nevýhodu závislého zemědělského poradenství skutečnost, že hlavním zájmem poskytnutého poradenství je uzavření obchodu. Další skupina dotázaných (37 %) se shodla na tom, že nevýhodou tohoto způsobu poradenství je jednostranné zaměření, bez komplexnosti. Mezi nevýhody dále 29 % dotázaných zařadilo sdělení zavádějících informací a pro 26 % respondentů je značnou nevýhodou také ziskuchtivost.

Graf 20 - Nevýhody závislého zemědělského poradenství (vlastní zpracování)

5.3.3 Hodnocení společností, poskytujících závislé zemědělské poradenství

Po konzultaci s vybranými zemědělskými subjekty byly v dotazníku uvedeny komerční společnosti, které dodávají osivo, příp. sadbu, výživu rostlin a rostlinolékařské prostředky. Dotazované zemědělské subjekty pak uváděly, v jaké intenzitě využívají poradenství uvedených společností a jak je z jejich strany toto poskytované poradenství hodnoceno. Respondenti v závěru dotazníku určovali, jakým způsobem je z jejich strany hrazeno využívané závislé zemědělské poradenství.

Společnosti dodávající osivo, příp. sadbu

Pro účely dotazníkového šetření byly nejprve vybrány společnosti, které se zabývají dodáváním osiv, příp. sadby. Jednalo se o tyto společnosti, kterým bylo pro přehlednější prezentaci výsledků přiřazeno označení písmenem abecedy:

- OSEVA AGRO BRNO, spol. s r.o. (A)
- ELITA semenářská, a.s. (B)
- AGROKOP HB s.r.o. (C)
- Rapool CZ s.r.o. (D)
- Caussade Osiva, s.r.o. (E)
- Limagrain Central Europe S.E., o.s. (F)
- Limagrain Central Europe Cereals, s.r.o. (G)
- Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH (H)
- SELGEN a.s. (I)

Respondenti měli v dotazníku označit, jak intenzivně využívají poradenství těchto společností a zhodnotit svoji spokojenost s ním. Intenzitu využívání dotazované subjekty vybíraly z možností: 1 – intenzivně; 2 – velmi často; 3 – často; 4 – zřídka; 5 - nevyužíváno vůbec. Při hodnocení poradenství respondenti mohli zvolit z možností: 1 – jednoznačně pozitivní; 2 – převážně pozitivní; 3 – dobré; 4 – převážně negativní; 5 – jednoznačně negativní. Hodnocení spokojenosti respondentů bylo potom vyjádřeno váženým průměrem.

Výsledky u jednotlivých společností byly zpracovány v Tabulce 19.

Tabulka 19 - Využívání a hodnocení poradenství poskytované zadanými společnostmi (vlastní zpracování)

Společnost	Využíváno %	Intenzita využívání poradenství v %					Hodnocení
		1	2	3	4	5	
A	71	0	0	34	37	29	2,3
B	57	0	3	17	37	43	2,2
C	86	3	3	37	43	14	1,7
D	20	0	3	3	14	80	2,3
E	17	0	0	6	11	83	2,2
F	25	3	0	11	11	75	1,9
G	18	0	6	3	9	82	2,0
H	35	6	3	9	17	65	1,4
I	40	0	0	6	34	60	2,2

K výše uvedeným společnostem zadaným v dotazníku, byly dále ze strany dotazovaných zemědělských subjektů přidány tyto další společnosti, u kterých respondenti rovněž vyznačili, jak intenzivně využívají poradenství poskytované těmito společnostmi a hodnotili svoji spokojenost s ním:

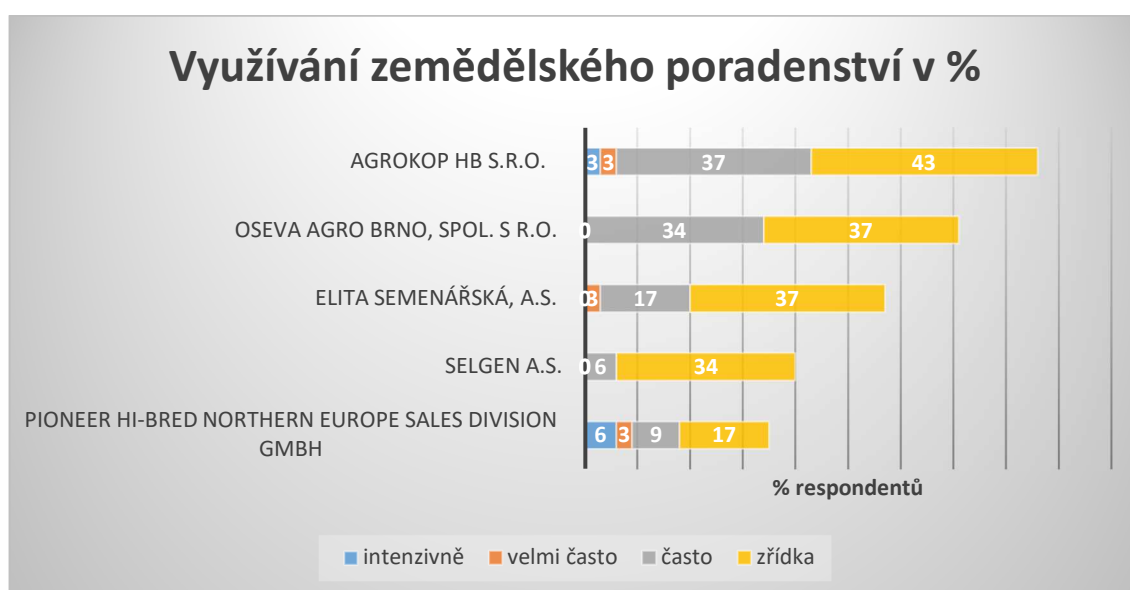
- KWS OSIVA s.r.o. (J)
- SEED SERVICE s.r.o. (K)
- OSEVA UNI, a.s. (L)
- KLEE AGRO s.r.o. (M)
- PRO-BIO, obchodní společnost s.r.o. (N)

V Tabulce 20 jsou zpracovány výsledky u společností, které byly respondenty přidány samostatně, a nemohly být proto hodnoceny ostatními respondenty. Proto možnost volby, že poradenství poskytované uvedenými společnostmi 5 – není nevyužíváno vůbec, je v této tabulce označena jako „nevedeno“.

Tabulka 20 - Využívání a hodnocení poradenství poskytované dalšími přidávanými společnostmi (vlastní zpracování)

Společnost	Využíváno %	Intenzita využívání poradenství v %					Hodnocení
		1	2	3	4	5	
J	3	0	3	0	0	Nevedeno	1
K	9	0	0	3	6	Nevedeno	2
L	3	0	0	0	3	Nevedeno	2
M	3	0	0	0	3	Nevedeno	2
N	6	0	0	0	6	Nevedeno	2

Z uvedených výsledků byl sestaven výběr společností, jejichž poskytované zemědělské poradenství je respondenty nejvíce využíváno. Výběr byl pro přehlednost zpracován v Grafu 21.

Graf 21 - Společnosti, jejichž zemědělské poradenství je využíváno největším podílem respondentů (vlastní zpracování)

Hodnocení spokojenosti s poradenstvím poskytovaným zadanými společnostmi se pohybovalo v intervalu od 1,4 do 2,3. Hodnocení spokojenosti samostatně přidaných společností bylo 1 a 2.

V Tabulce 21 je uvedeno hodnocení poskytovaného zemědělského poradenství společnostmi, které byly respondenty nejvíce využívány.

Tabulka 21 - Hodnocení poradenství nejvíce využívaných společností (vlastní zpracování)

Společnost	Hodnocení
AGROKOP HB s.r.o.	1,7
OSEVA AGRO BRNO, spol. s r.o.	2,3
ELITA semenářská, a.s.	2,2
SELGEN a.s.	2,2
Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH	1,4

Společnosti dodávající výživu rostlin a prostředky pro ochranu rostlin

Pro účely dotazníkového šetření byly nejprve vybrány společnosti, které se zabývají dodáváním osiv, příp. sadby. Jednalo se o tyto společnosti, kterým bylo pro přehlednější prezentaci výsledků přiřazeno označení písmenem abecedy:

- Agrotes spol. s r.o. (a)
- ACHP Vysočina s.r.o. (b)
- Agropodnik a.s. (c)
- Agroslužby Žďár nad Sázavou, a.s. (d)
- MJM agro, a.s. (e)
- Agra Group a.s. (f)
- KLOFÁČ, spol. s r.o. (g)
- Timac Agro Czech s.r.o. (h)
- Sagras a.s. (i)

Respondenti měli v dotazníku označit, jak intenzivně využívají poradenství těchto společností a zhodnotit svoji spokojenost s ním. Intenzitu využívání dotazované subjekty vybíraly z možností: 1 – intenzivně; 2 – velmi často; 3 – často; 4 – zřídka; 5 - nevyužíváno vůbec. Při hodnocení poradenství respondenti mohli zvolit z možností: 1 – jednoznačně pozitivní; 2 – převážně pozitivní; 3 – dobré; 4 – převážně negativní; 5 – jednoznačně negativní. Hodnocení spokojenosti respondentů bylo potom vyjádřeno váženým průměrem.

Výsledky u jednotlivých společností byly zpracovány v Tabulce 22, ze které vyplývá, že respondenti hodnotili uvedené společnosti v intervalu od 1 do 2.

Tabulka 22 - Využívání a hodnocení poradenství poskytované zadanými společnostmi (vlastní zpracování)

Společnost	Využíváno %	Intenzita využívání poradenství					Hodnocení
		1	2	3	4	5	
a	3	0	0	0	3	97	1,0
b	60	0	12	34	14	40	2,0
c	44	6	9	9	20	56	1,3
d	49	6	3	14	26	51	2,0
e	18	0	0	9	9	82	2,0
f	23	0	0	6	17	77	2,0
g	32	6	0	6	20	68	1,8
h	23	3	0	3	17	77	2,0
i	23	0	3	3	14	77	1,7

K výše uvedeným společnostem zadaným v dotazníku byly dále ze strany dotazovaných zemědělských subjektů přidány tyto další společnosti, u kterých respondenti rovněž vyznačili, jak intenzivně využívají poradenství poskytované těmito společnostmi a hodnotili svoji spokojenost s ním:

ADW Agro a.s. (j)

NAVOS a.s. (k)

Chepol s.r.o. (l)

SOUFFLET AGRO a.s. (m)

BIOCONT LABORATORY spol. s r.o. (n)

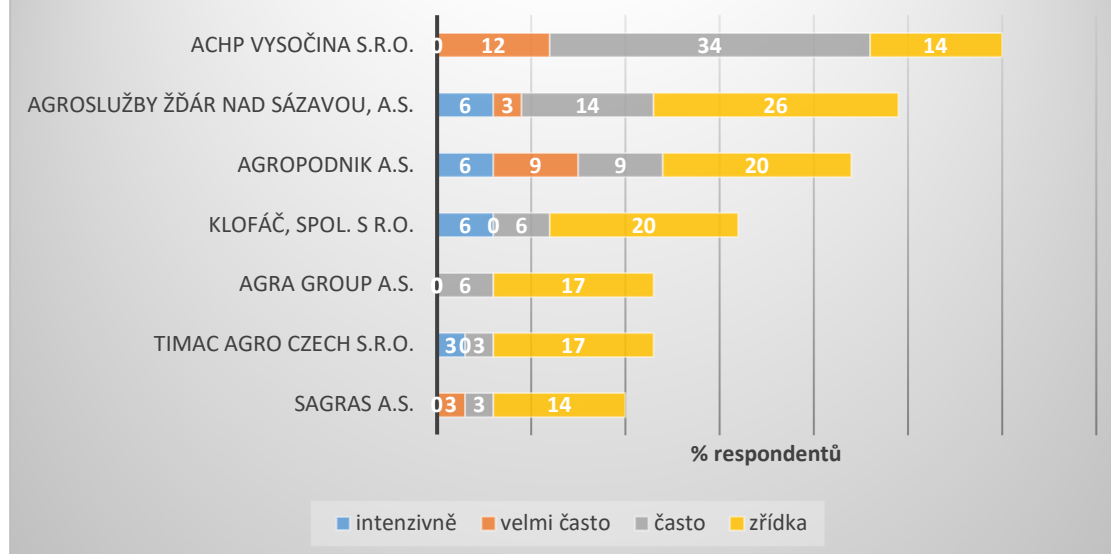
V Tabulce 23 jsou zpracovány výsledky u společností, které byly respondenty přidány samostatně, a nemohly být proto hodnoceny ostatními respondenty. Proto možnost volby, že poradenství poskytované uvedenými společnostmi 5 – není nevyužíváno vůbec, je v této tabulce označena jako „neuveďeno“.

Tabulka 23 - Využívání a hodnocení poradenství poskytované dalšími přidávanými společnostmi (vlastní zpracování)

Společnost	Využíváno %	Intenzita využívání poradenství					Hodnocení
		1	2	3	4	5	
j	3	0	0	3	0	Neuveďeno	3
k	3	0	3	0	0	Neuveďeno	1
l	3	0	0	0	3	Neuveďeno	2
m	3	0	0	3	0	Neuveďeno	3
n	6	0	0	6	0	Neuveďeno	2

Z uvedených výsledků byl sestaven výběr společností, jejichž poskytované zemědělské poradenství je respondenty nejvíce využíváno. Výběr byl pro přehlednost zpracován v Grafu 22.

Využívání zemědělského poradenství v %

Graf 22 - Společnosti, jejichž zemědělské poradenství je využíváno největším podílem respondentů (vlastní zpracování)

Hodnocení spokojenosti s poradenstvím poskytovaným zadanými společnostmi se pohybovalo v intervalu od 1 do 2. Hodnocení spokojenosti samostatně přidáných společností bylo 1; 2 a 3.

V Tabulce 24 je uvedeno, jak bylo hodnoceno poskytované zemědělské poradenství společnostmi, které byly respondenty nejvíce využívány.

Tabulka 24 - Hodnocení poradenství nejvíce využívaných společností (vlastní zpracování)

Společnost	Hodnocení
ACHP Vysočina s.r.o.	2,0
Agroslužby Žďár nad Sázavou, a.s.	2,0
Agropodnik a.s.	1,3
KLOFÁČ, spol. s r.o.	1,8
Agra Group a.s.	2,0
Timac Agro Czech s.r.o.	2,0
Sagras a.s.	1,7

V závěru dotazníku respondenti odpovídali na dotaz, jakým způsobem je z jejich strany hrazeno využívané závislé zemědělské poradenství. Všichni respondenti se shodli na tom, že závislé zemědělské poradenství jim je bezplatně poskytováno v rámci obchodních vztahů.

Následně bylo zjišťováno, zda společnosti, které poskytují respondenty využívané závislé poradenství, mají poradenské služby zapsány v živnostenském rejstříku jako předmět podnikání. Z výsledků zjištění vyplývá, že v živnostenském rejstříku nemá poradenské služby zapsány společnost: Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH (výpis z živnostenského rejstříku viz Příloha 2), Rapool CZ s.r.o., OSEVA UNI, a.s., PRO-BIO, obchodní společnost s.r.o., SEED SERVICE s.r.o., Agrotres spol. s r.o.,

Chepol s.r.o., Timac Agro Czech s.r.o. Přitom např. společnost Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH nebo Timac Agro Czech s.r.o. jsou jedním z nejvíce využívaných a nejlépe hodnocených poskytovatelů závislého zemědělského poradenství. U ostatních společností bylo poskytování poradenských služeb v živnostenském rejstříku zapsáno, viz např. Příloha 3 – výpis z živnostenského rejstříku společnosti AGROKOP HB s.r.o.

6 Diskuze

ČR se po přistoupení k EU mimo jiné v rámci SZP zavázala k vytvoření funkčního zemědělského poradenského systému. V současné době je zemědělský poradenský systém zajištěn institucionálně MZe, Ústavem zemědělské ekonomiky a informací, Státním zemědělským intervenčním fondem, organizacemi podřízenými MZe, výzkumnými organizacemi a nevládními neziskovými organizacemi. Zemědělské subjekty mohou pro svoji činnost čerpat odborné informace z různých zdrojů a v případě potřeby se mohou obrátit na poskytovatele odborného zemědělského poradenství. Systém odborného zemědělského poradenství je v ČR podporován z veřejných zdrojů. Jeho fungování je legislativně upraveno předpisy EU i dokumenty ČR, má daná pravidla a metodické postupy. Jedná se o poradenství nezávislé.

Kromě tohoto nezávislého poradenství však v zemědělském odvětví funguje i poradenství závislé, které není podporováno z veřejných zdrojů, jeho činnost není rámcově vymezena a pravidla fungování nejsou obecně nastavena. Je totiž součástí tržního mechanismu. Na tomto místě je pak možné si položit otázku, jak jsou možnosti získání odborných informací a využití poradenského systému vnímány zemědělskými subjekty? Jistě se lze shodnout na tom, že primárním cílem zemědělství jako sektoru národního hospodářství je produkce potravin. To je samozřejmě úkol, který je sám o sobě náročný. V současné době jsou však na zemědělce kladeny i vysoké nároky, co se týká požadavků na způsoby hospodaření v souladu s ochranou životního prostředí, péče o krajinu a administrativní postupy při vyřizování dotací či ekonomickou a právní stránku podnikatelské činnosti.

Je nepochybně zájmem společnosti nejenom na národní, ale i na evropské úrovni, aby zemědělci měli k dispozici dobře fungující odborný poradenský systém. Jeho efektivita by měla být zaručena podporou z veřejných zdrojů. Je to také názor zemědělských subjektů? K odpovědi by měl přispět provedený výzkum.

6.1 Charakteristika respondentů

Výzkumu se zúčastnila skupina 35 náhodně vybraných zemědělských subjektů, resp. subjektů, které byly ochotny se do výzkumu zapojit. Jedná se o skupinu hospodařící převážně konvenčním způsobem, která provozuje zároveň rostlinnou i živočišnou výrobu. Přesto, že se do výzkumu zapojilo poměrně malé množství fyzických osob (8), naopak právnických osob se zapojilo větší množství (27). I když je to skupina, která tvoří 0,8 % celkového počtu zemědělských subjektů v Kraji Vysočina, hospodaří tato skupina na 15 % zemědělské půdy tohoto kraje. Průměrně tak respondenti hospodaří na 1 549 ha zemědělské půdy. Tato velikost však neodpovídá údajům Eurostat (2019), který průměrnou velikost zemědělského podniku v ČR uvádí 133 ha zemědělské půdy, což je největší průměrná velikost v celé EU. Několikanásobný rozdíl je způsoben právě tím, že 44 % respondentů – právnických osob obhospodařuje více než 2 000 ha zemědělské půdy.

Velmi častým a častým zdrojem odborných informací je pro respondenty internet. Avšak odborné informace jsou čerpány také od pěstitelských svazů a NNO, organizací podřízených MZe, SZIF, ale rovněž od obchodních zástupců a dealerů komerčních společností. Dle váženého průměru pak respondenti získávají odborné informace také u ostatních

zemědělských podniků a ve svém nejbližším okolí. Naopak prakticky vůbec nejsou odborné informace čerpány z médií – TV, rozhlas. Toto zjištění koresponduje s charakterem zemědělské činnosti a odpovídá všeobecně známému naturelu zemědělců. Internet se stal zejména v poslední době poměrně běžnou záležitostí a připojením disponují nejenom právnické osoby, ale i soukromí zemědělci. Jeho nespornou výhodou je, že jej lze využívat kdykoli a hledání poměrně jednoduchým způsobem umožňuje získat odborné informace rychle a efektivně. Odborných webových stránek je velké množství a elektronicky rovněž vycházejí i odborná periodika, kde lze hledat i v archivu předchozích vydaných čísel a ročníků. Zdroje odborných informací pro respondenty představují i subjekty zapojené do systému zemědělského poradenství. Avšak svoje místo zde mají také zástupci komerčních společností, ostatní podniky a nejbližší okolí dotazovaných subjektů. Je to zřejmě dáno tím, že jsou poměrně lehce v dosahu a mají praktické znalosti ze zemědělského prostředí.

6.2 Využívání zemědělského poradenství

S nabídkami zemědělského poradenství se respondenti setkávají často, a to především na odborných seminářích, přednáškách; při praktických ukázkách organizovaných pro odbornou veřejnost; formou reklamy v odborných periodikách, ale také při návštěvách obchodních zástupců komerčních společností a v adresných e-mailových zprávách.

Pro dotazovanou skupinu respondentů má zemědělské poradenství jednoznačně velký význam, převážně je však využíváno jednorázově pro řešení aktuálně vzniklého problému, a to především v oblasti výběru vhodného přípravku k ochraně rostlin. Respondenti dávají přednost neakreditovanému zemědělskému poradenství. Přesto poměrně malá skupina respondentů uvedla, že zemědělské poradenství využívá intenzivně nebo velmi často.

V jednotlivých kategoriích intenzity využívání zemědělského poradenství respondenti nejvíce označovali pěstitelské svazy, SZIF, organizace podřízené MZe, obchodní zástupce komerčních společností, výzkumné organizace, demonstrační farmy, Agrární komoru ČR. Dle výsledků váženého průměru je nejintenzivněji využíváno zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností, SZIF, Agrární komorou ČR, pěstitelskými svazy a organizacemi podřízenými MZe.

Co se týká hodnocení subjektů poskytujících zemědělské poradenství, tak nejlépe byla respondenty hodnocena Agrární komora ČR, ale rovněž i akreditovaní poradci, SZIF a obchodní zástupci komerčních společností. Svaz ekologických zemědělců ČR byl také velmi dobře hodnocen, avšak jeho poradenství využívá skoro výhradně početně nevýznamná skupina ekologicky hospodařících respondentů. Při své činnosti tedy respondenti zemědělské poradenství využívají, a to v různé intenzitě, dle jednotlivých poskytovatelů poradenství. S poskytovateli zemědělského poradenství jsou respondenti spíše spokojeni. Také zde jsou jako poskytovatelé zemědělského poradenství uváděni obchodní zástupci komerčních společností a respondenti jsou s nimi spíše spokojeni. Žádný z dotazovaných subjektů nevedl, že by zemědělské poradenství poskytované obchodními zástupci komerčních společností vůbec nevyužíval. Obchodní zástupci komerčních společností jsou při své činnosti orientováni především na obchod, tedy na prodej nabízeného sortimentu zboží. Každý má určitý region své působnosti, kde realizuje prodejní činnost. Jeho zájmem je, aby byl pro zákazníky dostupný a v rámci péče o svoje zákazníky, nabízí poradenské i jiné služby. Pro zemědělce je tedy

nejméně časově i administrativně náročně využít tuto nabízenou poradenskou službu. Obchodní zástupci se také snaží vyjít zákazníkům maximálně vstříc, neboť i to je faktor, který ovlivňuje uzavření obchodu. Proto získali obchodní zástupci od respondentů tak příznivé hodnocení. I proto zřejmě většina respondentů uvedla, že při vzniku problému se obrátí na poradce, kterého sami znají.

S tím také souvisí výsledky zjišťování, která forma zemědělského poradenství respondentům nejvíce vyhovuje. Jestliže jednoznačně respondenti preferují poradenství přímo u nich, v místě vzniku problému je zde jasná souvislost s výše uvedenou intenzitou využívání zemědělského poradenství, poskytovaného obchodními zástupci komerčních společností. Oni se totiž nejvíce v terénu pohybují, mají přehled o svých zákaznících a dokáží vzniklý problém vidět v souvislostech. Tento benefit poradenským subjektům, zapojeným do zemědělského poradenského systému, schází.

6.3 Závislé zemědělské poradenství

Je třeba souhlasit s požadavkem Ministerstva zemědělství (2020b), aby zemědělské poradenství podporované z veřejných zdrojů bylo nezávislé, tedy bez napojení na dodavatelskou síť výrobků a služeb pro zemědělství. Avšak podpora z veřejných zdrojů zemědělské poradenství svým způsobem svazuje do metodik, mantinelů, předpisů a dalších byrokratických postupů. Naproti tomu stojí zemědělec, čelící vzniklému problému, jehož primárním zájmem je co nejrychlejší a nejefektivnější řešení, s co nejmenším úsilím vynaloženým z jeho strany. Proto respondenti nabídky závislého zemědělského poradenství neodmítají, zabývají se jimi, věnují jim svůj čas a považují je za přínosné. Prakticky polovina respondentů uvedla, že závislé zemědělské poradenství tvoří 11 – 25 % využívaného zemědělského poradenství. Respondenti oceňují výhody závislého zemědělského poradenství, které spatřují v rychlosti, pružnosti, operativnosti a ochotě, ale jsou si zároveň vědomi nevýhod. Nevýhody závislého zemědělského poradenství je třeba vidět zejména v primárně obchodně zaměřené činnosti stejně jako Adam et al. (2019). I v dotazníkovém šetření respondenti označili za nevýhodu v první řadě skutečnost, že uzavření obchodu je hlavním zájmem při poskytování závislého zemědělského poradenství obchodními zástupci a s tím související ziskuchtivost. Další nevýhodou je jednostranné zaměření obchodních zástupců a sdělení zavádějících informací.

I když Ministerstvo zemědělství (2016a) uvádí, že závislé zemědělské poradenství je poskytováno buď za úplatu, nebo je poskytováno v ceně nabízených služeb a výrobků, tak všichni respondenti na závěr shodně uvedli, že zemědělské poradenství je obchodními zástupci poskytováno pouze v rámci obchodních vztahů, a není tedy hrazeno zvlášť. Uvedené je zřejmě podstatou skutečnosti, že některé z obchodních společností nemají v živnostenském rejstříku poskytování poradenských služeb zapsáno jako předmět podnikání.

6.4 Výzkumná hypotéza

Jak vyplynulo z výsledků dotazníkového šetření, tak pro zemědělské subjekty mají význam oba druhy zemědělského poradenství, závislé i nezávislé. Každé z nich má svoje přednosti i svoje nevýhody, a přestože fungují na odlišných principech, vzájemně se doplňují.

Jejich souběžné fungování pak přináší užitek především zemědělským subjektům, neboť dává předpoklad pro úspěšně prováděné zemědělské poradenství, které má směřovat především k zefektivnění řešení problémů vzniklých při zemědělské činnosti. A to zejména rychlým, hospodárným a odborným způsobem. Optimální model zemědělského poradenství ČR dosud hledá a zatím nelze hovořit o jeho ideálním nastavení. Přesto při dotazníkovém šetření respondenti uvedli, že zemědělské poradenství má pro ně velký význam a zemědělské poradenství využívají v intervalu 3 - často (každý měsíc) až 4 - zřídka (několikrát do roka). Také žádný respondent neuvedl, že zemědělské poradenství vůbec nevyužívá, což se dá spojovat i se skutečností, že respondenti považují nabídku zemědělského poradenství za dostatečnou a snadno dostupnou. Poradenské subjekty jsou přítom respondenty hodnoceny velmi příznivě od 1,5 do 3. Významné postavení má u respondentů závislé poradenství, které je využíváno v podílu do 25 % a společnosti, které je poskytují, získaly od respondentů velmi dobré hodnocení (od 1,3 do 2,3). Na základě dotazníkového šetření ve skupině vybraných zemědělských subjektů (uživatelů poradenských služeb) lze tedy konstatovat potvrzení hypotézy diplomové práce, že závislé zemědělské poradenství, i další složky zemědělského poradenského systému naplňují cíle uživatelů poradenských služeb.

6.5 Doporučení

K řešení problematice bych ráda připojila námět ke zlepšení. Obchodní zástupci komerčních společností, kteří v rámci své obchodní činnosti poskytují také zemědělské poradenství, by jistě měli disponovat nejenom praktickými, ale i teoretickými znalostmi na určité úrovni. I když Adam et al. (2019) uvádí, že kvalitu obchodních zástupců jako poradců nelze hodnotit, mohlo by k učité úrovni znalostí a následně i k umožnění hodnocení této skupiny poradců přispět zavedení možnosti získání určitého osvědčení odborných znalostí. Osvědčení by pro jeho držitele, obchodní zástupce, znamenalo konkurenční výhodu a pro zemědělské podniky by představovalo znak jisté odborné úrovně držitele. Osvědčení by bylo možno získat na omezenou dobu a jeho prodloužení by pak mohlo být spojeno s procesem dalšího vzdělávání, který by přiměl obchodní zástupce svoje znalosti udržovat a dále prohlubovat a rozšiřovat. Zapojení například středních škol se zemědělským zaměřením do tohoto projektu by mohlo přinést i větší spojení středního zemědělského školství s praxí.

7 Závěr

- V ČR je vytvořen poradenský systém, který umožňuje zemědělským subjektům čerpat odborné informace a využívat poskytované zemědělské poradenství. V systému je zapojeno mnoho poradenských subjektů, které nabízí poradenství pro oblasti zemědělské činnosti. Bylo zjištěno, že v Kraji Vysočina, kde byl výzkum realizován, přikládají zemědělské subjekty pro svoji činnost zemědělskému poradenství velký význam. Dále výzkum potvrdil, že s nabídkami zemědělského poradenství se zemědělské podniky běžně setkávají, znají poradenské subjekty a vědí, jak se na ně mohou obrátit.
- Analýza dotazníkového šetření přinesla zjištění, že při vzniku problému zemědělské podniky volí převážně možnost obrátit se na poradce, kterého již znají. Poradenství vyhledávají především v oblasti ochrany rostlin a preferují poradenství poskytnuté na místě vzniku problému.
- Kromě nezávislého poradenství, které je podporováno z veřejných zdrojů, využívají zemědělské subjekty také poradenství závislého, poskytovaného obchodními zástupci komerčních společností. Tento druh zemědělského poradenství však dosud stál stranou zájmu zkoumání. Závislé poradenství se totiž nachází mimo legislativně upravený rámec zemědělského poradenského systému, do kterého může veřejná správa prostřednictvím veřejných zdrojů zasahovat. Výzkum tedy přinesl nové poznatky o prostředí závislého poradenství. Závislé poradenství probíhá v tržním prostředí, kde je prvořadým zájmem uzavření obchodu a platí zde pouze zákon nabídky a poptávky. Poradenství je určitým bonusem, který komerční společnosti nabízejí svým obchodním partnerům v rámci obchodních vztahů. Avšak jak bylo ověřeno v živnostenském rejstříku, tak některé obchodní společnosti poskytování poradenských služeb jako předmět podnikání zapsáno nemají.
- Bylo zjištěno, že zemědělské podniky závislé poradenství využívají a nabídkám se věnují. Zemědělci si jsou vědomi výhod i nevýhod tohoto druhu poradenství. Obchodní zástupci mají značnou výhodu v tom, že se pohybují často v terénu mezi zemědělskými podniky a znají jejich podmínky pro hospodaření. Využijí-li všech těchto výhod s vědomím, že špatně poskytnuté poradenství sice může přinést okamžitý zisk, avšak podkope důvěru na dlouhou dobu, je třeba závislému poradenství přiznat nyní nesporně významné postavení mezi poskytovateli zemědělského poradenství a do budoucna vysoký potenciál.
- Lze tedy konstatovat potvrzení hypotézy, že závislé zemědělské poradenství, i další složky zemědělského poradenského systému naplňují cíle uživatelů poradenských služeb.
- V diskusi jsou rovněž uvedena doporučení, která by měla přispět ke zvýšení odborné úrovně zemědělského poradenství, poskytovaného obchodními zástupci komerčních společností.

8 Literatura

- Adam P. et al. 2019. PA_TRANSFER/2019/3, PODKLADOVÉ ANALÝZY PRO PŘÍPRAVU SZP V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2021+, Specifický cíl J: Průřezový cíl – Přenos znalostí (draft). Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha. Available from https://docplayer.cz/192696488-Podkladove-analyzy-pro-pripravu-szp-v-programovem-obdobi-2021.html#show_full_text (accessed December 2020).
- Baňski J. 2018. Phases to the transformation of agriculture in Central Europe – Selected processes and their results. *Agric. Econ. – Czech* **64**:546–553. <https://doi.org/10.17221/86/2018-AGRICECON>.
- Baráková B. 2010. Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku. Technická univerzita v Liberci, Liberec.
- Beneš J. 2018. Počátky zemědělství ve Starém světě. Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice.
- Beranová M, Kubačák A. 2010. Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě. Libri, Praha.
- Berkeley H. 2019. *Farm Incomes, Wealth and Agricultural Policy*. Taylor & Francis Group, Abingdon.
- Block P. 2011. *Flawless Consulting, Enhanced Edition: A Guide to Getting Your Expertise Used*. John Wiley & Sons, Hoboken.
- Bobysudová K. 2011. *Koordinátor autoevaluace Poradenské dovednosti*. Národní institut pro další vzdělávání, Praha.
- Boháčková I, Jeníček V, Svatoš M. 2003. *Evropská Integrace*. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Praha.
- Boothman N. 2002. *How to connect in business in 90 second or less*. Workman Publishing Company, Inc, New York.
- Carnegie D, Crom JO, Crom MA. 2003. *The Sales Advantage: How to Get It, Keep It, and Sell More Than Ever*. Simon & Schuster, New York.
- Cihelková E. et al. 2004. *Evropská integrace – Evropská unie*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, Praha.
- Cohen WA. 2009. *How to Make It Big as a Consultant*. American Management Association, New York.
- Culley S, Bond T. 2011. *Integrative Counselling Skills in Action*. SAGE Publising, Thousand Oaks.
- Cunha A, Swinbank A. 2011. *An inside view of the CAP reform process: explaining the MacSharry, Agenda 2000, and Fischler reforms*. Oxford University Press, Oxford.
- Černý V. 1930. *Hospodářské instrukce: přehled zemědělských dějin v době patrimoniálního velkostatku v XV. - XIX. století*. Česká Akademie Zemědělská, Praha.
- Český statistický úřad. 2019. *Statistická ročenka Kraje Vysočina 2019, Č. j. / Ref. No: CSU-00032/2019-81*. Český statistický úřad, Jihlava.
- Delin M. 2015. *The role of farmers in Local Action Groups: The case of the national network of the Local Action Groups in the Czech Republic*. *Agric. Econ. – Czech* **58**:433-442.
- Diamond J. 1997. *Guns, Germs and Steel*. Jonathan Cape, London.
- Doucha T, Divila E, Trávníček Z. 2002. *Farm Transformation and Restructuring in Czech Agriculture – Ten Years After*. Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, Praha.

- Dryden W. 2006. Counselling in the nutshell. TJ International Ltd, Padstow.
- European Commission. 2018. EU Budget: the Common Agricultural Policy beyond 2020. European Union, Brusel. Available from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_18_3974 (accessed December 2020).
- European Commission. 2019. Preparing for Future AKIS in Europe, Brussels. Available from https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_en (accessed December 2020).
- European Commission. 2019b. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, The European Green Deal, Brussels. Available from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1588580774040&uri=CELEX%3A52019DC0640> (accessed December 2020).
- European Commission. 2020a. Rural development: Protecting the future of rural. European Union, Brussels. Available from https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_en (accessed December 2020).
- European Commission. 2020b. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, EU Biodiversity Strategy for 2030, Brussels. Available from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590574123338&uri=CELEX%3A52020DC0380> (accessed December 2020).
- European Commission. 2020c. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS, A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system, Brussels. Available from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1590404602495&uri=CELEX:52020DC0381> (accessed December 2020).
- Eurostat. 2019. Farm structure statistics. Eurostat, Luxembourg. Available from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Farm_structure_statistics (accessed March 2021).
- Fiala P, Krutílek O, Pitrová M. 2018. Evropská unie. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno.
- Fojtíková L, Lebiezík M. 2008. Společné politiky Evropské unie: Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku. C. H. Beck, Praha.
- Glenna L. 1996. Rationality, habitus, and agricultural landscapes: Ethnographic case studies in landscape sociology. *Agriculture and Human Values* **13**:21-38.
- Holec J. et al. 2019. Zemědělství a potraviny. Profi press s.r.o., Praha.
- Jakobe P, Machálek E, Morawetz J, Pazdera J, Pěluha M. 2008. České zemědělství v podmínkách reformy SZP EU a nástroje k její realizaci přímé platby a cross-compliance, zvyšování konkurenceschopnosti (Program rozvoje venkova, VaV). IREAS, Institut IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., Praha.

- Jarolímek J, Stočes M, Masner J, Vaněk J, Šimek P, Pavlík J, Rajtr J. 2017. User-Technological Index of Precision Agriculture. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics* **9**:69 - 75. DOI 10.7160/aol.2017.090106.
- Juříčková V. 2008. *Poradenství. Optys, Opava.*
- Knierim A, Labarthe P, Laurent C, Prager K, Kania J, Madureira L, Ndah TH. 2017. Pluralism of agricultural advisory service providers - Facts and insights from Europe. *Journal of Rural Studies* **55**:45-58.
- Kolman L, Zuzák R, Rynešová P. 2008. Competence, knowledge and power. *Scientia Agriculturae Bohemica* **39**, Special Issue 2:148-153.
- Kotler P, Wong V, Saunders J, Armstrong G. 2004. *Principles of Marketing: 4th European Edition.* Financial Times Prentice Hall, Harlow.
- Kubr M. 1993. *How to select and use consultants. A client's guide.* International Labour Office, Geneva.
- Lošťák M, Hudečková H. 2010. Preliminary impacts of the LEADER+ approach in the Czech Republic. *Agric. Ekon. – Czech* **56**:249–265.
- Maslow A. 1943. Conflict, Frustration and the Theory of Threat. *Journal of Abnormal and Social Psychology* **38**:81-86.
- Massot A. 2020. The common agricultural policy – instruments and reforms. Fact Sheets on the European Union: European Parliament. Available from: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/107/the-common-agricultural-policy-instruments-and-reforms> (accessed December 2020).
- Mazoyer M, Roudart L. 2006. *A History of World Agriculture: From the Neolithic Age to the Current Crisis.* NYU Press, New York.
- Ministerstvo zemědělství. 2007. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from http://eagri.cz/public/web/file/26868/PRV_oficiln_schvlen.pdf (accessed December 2020).
- Ministerstvo zemědělství. 2010. *Zemědělství 2009.* Ministerstvo zemědělství, Praha.
- Ministerstvo zemědělství. 2013. Směrnice ministerstva zemědělství č.j. 214610/2012-MZE-17013 ze dne 12. 2. 2013 o akreditaci poradců a jejich vedení v Registru poradců akreditovaných Ministerstvem zemědělství. Ministerstvo zemědělství, Praha.
- Ministerstvo zemědělství. 2016a. Koncepce poradenského systému Ministerstva zemědělství na období 2017 – 2025, Č. j.: 66681/2016-MZE-14153. Ministerstvo zemědělství, Praha.
- Ministerstvo zemědělství. 2016b. Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-resortu-ministerstva-1.html> (accessed December 2020).
- Ministerstvo zemědělství. 2019. Národní dotace. Ministerstvo zemědělství, Praha. Available from <http://eagri.cz/public/web/mze/poradenstvi-a-vyzkum/poradenstvi/dotace-a-programy/narodni-dotace/> (accessed December 2020).
- Ministerstvo zemědělství, Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, Státní zemědělský intervenční fond, Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i. 2020a. *Zemědělství 2019.* Ministerstvo zemědělství, Praha.

- Ministerstvo zemědělství. 2020b. Požadavky na systém řízení poradenských subjektů poskytujících poradenské služby v oblasti zemědělství, schváleno na PV MZe 15/2020 dne 21. 4. 2020. Available from <http://eagri.cz/public/web/mze/poradenstvi-a-vyzkum/poradenstvi/system-rizeni-poradenskych-subjektu/> (accessed December 2020).
- Mistr M. 2006. Vzdělání a poradenství – cesta k prosperitě. Pages 25-34 in Kvítek M, editor, Dům zemědělské osvěty: sborník příspěvků k 80. výročí otevření Domu zemědělské osvěty. ÚZPI, Praha.
- Novosad L. 2000. Základy speciálního poradenství. Portál, Praha.
- Pelcl P, Zelenka R, Svoboda T, Lehmannová A. 2008. Financování rozvoje venkova. Centrum pro komunitní práci, Plzeň.
- Petráň J, Petráňová L. 2000. Rolník v tradiční evropské kultuře. Set Out Praha, Praha.
- Pělucha M, Červená G, Jakobe P, Machálek E, Moravec J, Viktorová D. 2006. Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU. IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., Praha.
- Poláková J. 2018. Kam kráčí společná zemědělská politika? *Farmář* **24**:12-14.
- Pospěch, P, Delin M, Doucha T, Drlík J, Nohel F, Spěšná D. 2014. Vynalézání venkova v ČR po roce 1989. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno.
- Prokůpek JA. 1885. Rolníci, nezanedbávejme vzdělání svých nástupcův. *Hospodářský list* **10**:51-52.
- Rozman J. 2006. Vzdělání a poradenství – cesta k prosperitě. Pages 25-34 in Kvítek M, editor, Dům zemědělské osvěty: sborník příspěvků k 80. výročí otevření Domu zemědělské osvěty. ÚZPI, Praha.
- Slavík M, Zouňková J. 2014. Poradenství. Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, Praha.
- Staněk A. 2002. The Implementation of the System of Agricultural Counselling of the Ministry of Agriculture of the Czech Republic. Czech University of Life Sciences Prague, Prague.
- Steele F. 1975. Consulting for Organizational Change. University of Massachusetts Press, Amherst.
- Stehlík J. 2004. Koncepce zemědělského poradenství na roky 2004-2010, Č. j. 2160 / 2004-3020. Ministerstvo zemědělství ČR, Praha.
- Svoboda J, Lososová J, Zdeněk R. 2017. Zemědělské dotace v Evropské unii. Wolters Kluwer, Praha.
- Šantrůček J. 2002. Zemědělské poradenství v ČR a zemích EU s důrazem na pícninářství: sborník referátů z odborného semináře s mezinárodní účastí. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha.
- Tauger MB. 2010. Agriculture in World History. Taylor & Francis Group, Abingdon.
- Vlasáková J. 1996. Hodnocení území ČR podle principů EU – III. - Zemědělské poradenství. *Zemědělec* **4**:5-5.

9 Seznam použitých zkratk a symbolů

aj. – a jiné
AKIS – Zemědělský znalostní a informační systém
ČPI – Česká plemenářská inspekce
ČR – Česká republika
EAFRD – Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EIP – Evropské inovační partnerství
EHS – Evropské hospodářské společenství
ESI – Evropské strukturální a investiční fondy
EU – Evropská unie
Eurostat – Statistický úřad EU
FO – fyzická osoba
GATT - Všeobecná dohoda o clech a obchodu
MAS – místní akční skupina
MZe – Ministerstvo zemědělství ČR
např. – například
NNO – nevládní nezisková organizace
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PGRLF - Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s.
PRV – Program rozvoje venkova
př. n. l. – před naším letopočtem
PO – právnická osoba
resp. - respektive
SPZ – Společná zemědělská politika
TV - televize
ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
SZIF – Státní zemědělský intervenční fond
SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SVS – Státní veterinární správa
SPÚ – Státní pozemkový úřad
tj. – to jest
tzv. – tak zvaný
ÚSKVBL – Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

10 Samostatné přílohy

Příloha 1 - Dotazník

Dotazník

Dotazník slouží k získání podkladů k vypracování diplomové práce na České zemědělské univerzitě v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. Tématem diplomové práce je analýza zemědělského poradenství.

Dotazník zasílám ve formátu word, aby bylo možné do něj vepisovat (pouze několik málo odpovědí), v dalších odpovědích postačí zvýraznit v textu Vámi zvolenou odpověď. Vyplněný dotazník prosím zašlete na moji mailovou adresu nebo poštou. Případné dotazy ráda zodpovím na mailu, případně telefonicky.

Děkuji Vám za ochotu a za spolupráci, která mi pomůže diplomovou práci vypracovat.

Vorlová Alena, mail: alenavorlova1@ [redacted], tel: [redacted]

Poštovní adresa: [redacted]

Zemědělská společnost, Samostatně hospodařící zemědělec

I. Charakteristika zemědělského subjektu

1. Právní subjektivita dotazovaného:
 - Fyzická osoba, jméno:.....
 - Právnícká osoba, název:.....

2. Uvedte podíl uvedených činností na objemu vašich příjmů:
 - Rostlinná výroba%
 - Živočišná výroba%
 - Agroturistika%
 - Poskytování služeb v zemědělství%
 - Jiný:%

3. Jak velkou plochu obhospodařujete:
 - Zemědělská půda: ha
 - Orná půda: ha

4. Jaký podíl obhospodařované zemědělské plochy tvoří:
 - Vlastní pozemky%

5. Uvedte způsob vašeho hospodaření:
 - Konvenční
 - Ekologický

6. Uvedte, z jakých zdrojů sami čerpáte informace v oblasti rostlinné výroby (1 – velmi často, 2 – často, 3 – občas, 4 – zřídka, 5 – nevyužíváte):

☐ Nejbližší okolí (spolupracovníci, rodina, sousedé, známi)	1 2 3 4 5
☐ Ostatní zemědělské podniky	1 2 3 4 5
☐ Tiskoviny (odborné časopisy, knihy, noviny)	1 2 3 4 5

- Internet 1 2 3 4 5
- Média (rozhlas, TV) 1 2 3 4 5
- Akreditovaní poradci 1 2 3 4 5
- Právní poradci 1 2 3 4 5
- Účetní, daňoví a finanční poradci 1 2 3 4 5
- Výzkumné organizace 1 2 3 4 5
- Zemědělské školství 1 2 3 4 5
- Odborné útvary MZe 1 2 3 4 5
- Organizace podřízené MZe (např. ÚKZÚZ) 1 2 3 4 5
- SZIF 1 2 3 4 5
- Profesionální svazy a NNO – Agrární komora ČR, Asociace soukromého zemědělství, Zemědělský svaz ČR, Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů, Svaz ekologických zemědělců ČR 1 2 3 4 5
- Obchodní zástupci a dealeři komerčních společností 1 2 3 4 5

II. Využívané zemědělské poradenství

7. Jaký význam pro vaši činnost přikládáte zemědělskému poradenství? (Označte jednu možnost):
- 1 - obrovský
 - 2 - velký
 - 3 - střední
 - 4 - malý
 - 5 - nicotný
8. Využíváte poradenství:
- Komplexní
 - Jednorázové, s konkrétním problémem
 - Pouze pro určitý projekt, činnost
9. Na odborné poradenství v rostlinné výrobě máte uzavřenu smlouvu s poradenskou společností (např. N.U. Agrar CZ s.r.o.) nebo specializovaným poradcem? (Označte jednu možnost)
- Ano
 - Ne
10. V posledních třech letech jste při své činnosti využili v rámci poradenství poradce (Označte jednu možnost):
- Akreditované
 - Neakreditované
 - Akreditované i neakreditované – v poměru ...%
11. Uveďte, jak intenzivně využíváte zemědělské poradenství poskytované uvedenými subjekty (1 – intenzivně, skoro každý den, 2 – velmi často, každý týden, 3 – často, každý měsíc, 4 – zřídka, několikrát do roka, 5 – nevyužíváme vůbec):
- Akreditovaný poradce 1 2 3 4 5
 - Výzkumné organizace 1 2 3 4 5

- Zemědělské školství 1 2 3 4 5
- Odborné útvary MZe 1 2 3 4 5
- Organizace podřízené MZe 1 2 3 4 5
- SZIF 1 2 3 4 5
- Demonstrační farma 1 2 3 4 5
- Pěstitelské svazy 1 2 3 4 5
- Agrární komora ČR 1 2 3 4 5
- Asociace soukromého zemědělství 1 2 3 4 5
- Zemědělský svaz ČR 1 2 3 4 5
- Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů 1 2 3 4 5
- Svaz ekologických zemědělců ČR 1 2 3 4 5
- Vysoká škola zemědělského zaměření 1 2 3 4 5
- Střední odborná škola, učiliště zemědělského zaměření 1 2 3 4 5
- Obchodní zástupci komerčních společností 1 2 3 4 5

12. Označte subjekty, jejichž zemědělského poradenství jste využili a ohodnoťte svoji spokojenost (1 – velmi spokojen, 2 – spíše spokojen, 3 – ani spokojen, ani nespokojen, 4 – spíše nespokojen, 5 – nespokojen), pokud nevyužíváte tak neoznačujte:

- Akreditovaný poradce 1 2 3 4 5
- Výzkumné organizace 1 2 3 4 5
- Zemědělské školství 1 2 3 4 5
- Odborné útvary MZe 1 2 3 4 5
- Organizace podřízené MZe 1 2 3 4 5
- SZIF 1 2 3 4 5
- Demonstrační farma 1 2 3 4 5
- Pěstitelské svazy 1 2 3 4 5
- Agrární komora ČR 1 2 3 4 5
- Asociace soukromého zemědělství 1 2 3 4 5
- Zemědělský svaz ČR 1 2 3 4 5
- Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů 1 2 3 4 5
- Svaz ekologických zemědělců ČR 1 2 3 4 5
- Vysoká škola zemědělského zaměření 1 2 3 4 5
- Střední odborná škola, učiliště zemědělského zaměření 1 2 3 4 5
- Obchodní zástupci komerčních společností 1 2 3 4 5

13. Uveďte, jakým způsobem dostáváte nabídky zemědělského poradenství? (1 – stále, 2 – velmi často, 3 – často, 4 – zřídka, 5 – nabídky se zde nevyskytují):

- Reklama v odborných periodikách 1 2 3 4 5
- Reklama na internetu 1 2 3 4 5
- Adresné nabídky prostřednictvím pošty 1 2 3 4 5
- Adresné nabídky prostřednictvím e-mailové komunikace 1 2 3 4 5
- Odborné semináře, přednášky 1 2 3 4 5
- Praktické ukázky organizované pro odbornou veřejnost 1 2 3 4 5
- Přímá návštěva poskytovatele poradenství nebo 1 2 3 4 5

jeho zástupce

1 2 3 4 5

14. Pokud máte problém, se kterým potřebujeme poradit, obvykle (Označte jednu možnost):

- Sami vyhledáte řešení za pomoci dostupných zdrojů informací
- Obrátíte se na některého z poradců, které už znáte
- Aktivně vyhledáte a oslovíte poskytovatele poradenství

15. V jaké intenzitě využíváte zemědělské poradenství v těchto oblastech (1 – velmi často, 2 – často, 3 – občas, 4 – zřídka, 5 – nevyužíváme):

- Výběr vhodného osiva, sadby 1 2 3 4 5
- Výběr vhodného přípravku pro ochranu rostlin 1 2 3 4 5
- Výběr vhodného hnojiva či přípravku pro výživu rostlin 1 2 3 4 5
- Výběr zemědělské techniky 1 2 3 4 5
- Řešení komplexního problému 1 2 3 4 5

16. Jaký způsob zemědělského poradenství vám vyhovuje nejvíc (1 – velmi vyhovuje, 2 – spíše vyhovuje, 3 – ani vyhovuje, ani nevyhovuje, 4 – spíše nevyhovuje, 5 – vůbec nevyhovuje):

- Přímé poradenství u vás, v místě problému 1 2 3 4 5
- Konzultace na dálku – telefonicky, e-mailem 1 2 3 4 5
- Konzultace v prostorách poradenského subjektu 1 2 3 4 5
- Vyhledání rady v odborných knihách, časopisech 1 2 3 4 5
- Vyhledání rady na odborných webových stránkách 1 2 3 4 5
- Semináře 1 2 3 4 5
- Přednášky klasické 1 2 3 4 5
- Přednášky internetové 1 2 3 4 5
- Odborné kurzy 1 2 3 4 5
- Konzultace na praktických prezentacích pro odbornou veřejnost 1 2 3 4 5
- Poradenství na polních dnech 1 2 3 4 5
- Návštěva akcí nebo konzultace na Demonstrační farmě 1 2 3 4 5

III. Využívané závislé zemědělské poradenství, poskytované komerčními společnostmi (, které nabízejí osivo, sadbu, prostředky pro výživu a ochranu rostlin a zem. techniku)

17. Jste sami adresně oslovováni nabídkou zemědělského poradenství od komerčních společností? (1 – stále, 2 – velmi často, 3 – často, 4 – zřídka, 5 – nejsme oslovováni)

- Prostřednictvím e-mailu 1 2 3 4 5
- Poštou 1 2 3 4 5
- Telefonicky 1 2 3 4 5
- Osobním kontaktem 1 2 3 4 5

18. Jak často jste oslovováni nabídkou zemědělského poradenství od komerčních společností? (Označte jednu možnost)

- Každý den
- Každý týden, minimálně jednou

- Každý měsíc, minimálně jednou
 - Pouze několikrát do roka
 - Nejste oslovováni vůbec
19. Pokud jste sami oslovováni nabídkou zemědělského poradenství od komerčních společností, jaký čas musíte těmto nabídkám věnovat? (Označte jednu možnost a uveďte počet hodin)
- Denně hodin
 - Týdně hodin
 - Měsíčně hodin
20. Jak hodnotíte nabídku zemědělského poradenství poskytovaného komerčními společnostmi (Označte jednu možnost):
- Je to pro vás přínosné
 - Není to pro vás přínosné
 - Nabídka nás vyloženě obtěžuje
21. Jaký podíl ze zemědělského poradenství (zdroje odborných informací), které využíváte, tvoří poradenství poskytované zástupci komerčních společností (Označte jednu možnost):
- Do 10 %
 - Od 11 – 25 %
 - Od 26 – 50 %
 - Od 51 – 75 %
 - Více jak 75 %
22. Čeho si ceníte na poradenství poskytovaném komerčními společnostmi? (Označte více možností):
- Odbornost
 - Rychlost
 - Pružnost
 - Operativnost
 - Kreativita
 - Ochota
 - Komplexní rozhled
 - Snaha o vyhledání nejlepšího řešení
 - Doporučení konkurenční nabídky
23. S jakými nevýhodami poradenství poskytovaném komerčními společnostmi máte zkušenosti? (Označte více možností):
- Neodbornost
 - Neochota
 - Nepružnost
 - Ziskuchtivost
 - Sdělení vyloženě nepravdivých informací
 - Sdělení zavádějících informací
 - Nevhodné chování

- Jednostranné zaměření, bez komplexního rozhledu
- Uzavření obchodu jako hlavní zájem

24. K poradenství, poskytovaném níže uvedenými společnostmi, které nabízí osiva:

A - uveďte, v jaké intenzitě jimi poskytované poradenství využíváte (1 – intenzivně, každý den, 2 – velmi často, každý týden, 3 – často, každý měsíc, 4 – zřídka, několikrát do roka, 5 – nevyužíváme vůbec)

B – pokud využíváte, potom ohodnoťte vaši zkušenost s jimi poskytovaným poradenstvím (1 - jednoznačně pozitivní, 2 - převážně pozitivní, 3 – dobré, 4 - převážně negativní, 5 - jednoznačně negativní)

○ Oseva Agro Brno	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Elita semenářství a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Agrokop HB	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Rapool CZ s.r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Caussade Osiva, s.r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Limagrain Central Europe S.E., o.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Limagrain Central Europe Cereals, s.r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Selgen a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ Jiné: Doplňte další spolupracující subjekt (i více)
a jeho hodnocení	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5

25. K poradenství, poskytovaném níže uvedenými společnostmi, které nabízí přípravky pro výživu rostlin a rostlinolékařství

A - uveďte, v jaké intenzitě jimi poskytované poradenství využíváte (1 – intenzivně, každý den, 2 – velmi často, každý týden, 3 – často, každý měsíc, 4 – zřídka, několikrát do roka, 5 – nevyužíváme vůbec)

B – pokud využíváte, potom ohodnoťte vaši zkušenost s jimi poskytovaným poradenstvím (1 - jednoznačně pozitivní, 2 - převážně pozitivní, 3 – dobré, 4 - převážně negativní, 5 - jednoznačně negativní):

○ Agrotex spol. s r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
○ ACHP Vysočina s.r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5

☐ Agropodnik a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ Agroslužby Žďár nad Sázavou, a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ MJM agro, a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ Agra Group a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ KLOFÁČ, spol. s r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ Timac Agro Czech s.r.o.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ Sagras a.s.	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5
☐ Jiné: Doplňte další spolupracující subjekt (i více)
a jeho hodnocení	A 1 2 3 4 5
	B 1 2 3 4 5

26. Jakým způsobem hradíte poradenství poskytované komerčními společnostmi? (Uveďte procentní podíl) :

- Poradenství je bezplatné v rámci našich obchodních vztahů%
- Poradenství platíme zvlášť, dle vykázaných úkonů.....%
- Poradenství platíme paušální částkou.....%
- Jiný způsob, uveďte:

Příloha 2 – Výpis z veřejné části živnostenského rejstříku – společnost - Pioneer Hi - Bred Northern Europe Sales Division GmbH

Živnostenský rejstřík - Detailní údaje subjektu

Page 1 of 2

[Úvodní stránka](#) » [Vyhledání subjektu](#) » [Seznam subjektů](#) » Údaje subjektu

Údaje z veřejné části Živnostenského rejstříku

Platnost k 01.03.2021 11:30:20

Subjekt

Obchodní firma:

Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH

Adresa sídla:

Riedenburger Strase 7, 816 77, Mnichov, Spolková republika Německo

Označení odštěpného závodu:

Pioneer Hi-Bred Northern Europe Sales Division GmbH, organizační složka

Umístění odštěpného závodu:

Pekařská 628/14, 155 00, Praha 5 - Jinonice

Identifikační číslo osoby:

27675181

Statutární orgán nebo jeho členové:

Jméno a příjmení:

[Dr. Carin-Martina Tröltzsch \(3\)](#)

Vznik funkce:

02.12.2020

Jméno a příjmení:

[Harald Michael Kube \(4\)](#)

Vznik funkce:

12.04.2016

Vedoucí odštěpného závodu:

Jméno a příjmení:

[Karel Sikora \(1\)](#)

Vznik funkce:

01.08.2019

Živnostenská oprávnění

Živnostenské oprávnění č. 1:

Předmět podnikání:

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Obory činnosti:

Velkoobchod a maloobchod

Druh živnosti:

Ohlašovací volná

Vznik oprávnění:

26.01.2006

Doba platnosti oprávnění:

na dobu neurčitou

Odpovědný zástupce:

Jméno a příjmení:

[Ulrich Schmidt \(2\)](#)

Adresa místa, kde lze vypořádat případné závazky po ukončení činnosti v provozovně (§ 31 odst. 16 živnostenského zákona)

1. Místo pro vypořádání závazků: Pekařská 628/14, 155 00, Praha 5 - Jinonice

Adresa:

J. Opletala 1279/12, 690 02, Břeclav

Identifikační číslo provozovny:

1005873291

Ukončení činnosti v provozovně:

18.02.2019

http://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=... 01.03.2021

Seznam zúčastněných osob

Jméno a příjmení: **Karel Sikora (1)**
Datum narození: **23.01.1971**
Občanství: **Česká republika**

Jméno a příjmení: **Ulrich Schmidt (2)**
Datum narození: **17.03.1953**
Občanství: **Spolková republika Německo**

Jméno a příjmení: **Dr. Carin-Martina Tröltzsch (3)**
Datum narození: **05.05.1968**

Jméno a příjmení: **Harald Michael Kube (4)**
Datum narození: **30.09.1963**

Úřad příslušný podle §71 odst.2 živnostenského zákona: Úřad městské části Praha 5

|

Tento výpis je neprodejný a byl pořízen prostřednictvím Internetu dne 01.03.2021.

http://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=... 01.03.2021

https://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=&CASTOBCE=&OBEC=&ULICE=&CDOM=&COR=&COZ=&ICO=&OBCHJM=Pioneer&OBCHJMATD=1&ROLES=P&JMENO=Jan&PRIJMENI=Mr%E1z&NAROZENI=&ROLE=&VYPIS=1&type=&PODLE=subjekt&IDICO=1aaa351736e93979c08e&HISTORIE=0

Příloha 3 – Výpis z veřejné části živnostenského rejstříku – společnost – AGROKOP HB s.r.o.

Živnostenský rejstřík - Detailní údaje subjektu

Page 1 of 4

[Úvodní stránka](#) » [Vyhledání subjektu](#) » [Seznam subjektů](#) » Údaje subjektu

Údaje z veřejné části Živnostenského rejstříku

Platnost k 01.03.2021 10:03:52

Subjekt

Obchodní firma:
AGROKOP HB s.r.o.

Adresa sídla:
Kyjovská 3607, 580 01, Havlíčkův Brod

Identifikační číslo osoby:
64826007

Statutární orgán nebo jeho členové:
Jméno a příjmení:
[Ing. Tomáš Hruška \(2\)](#)

Vznik funkce:
25.10.2012

Jméno a příjmení:
[Ing. Marek Štefka \(3\)](#)

Vznik funkce:
03.12.2010

Živnostenská oprávnění

Živnostenské oprávnění č. 1:

Předmět podnikání:
Prodej chemických látek a chemických směsí klasifikovaných jako vysoce toxické a toxické

Druh živnosti:
Ohlašovací vázaná

Vznik oprávnění:
12.02.2000

Doba platnosti oprávnění:
na dobu neurčitou

Odpovědný zástupce:
Jméno a příjmení:
[Ing. Vladimír Pavel \(1\)](#)

Živnostenské oprávnění č. 2:

Předmět podnikání:
Silniční motorová doprava - nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí

Druh živnosti:
Koncesovaná

Vznik oprávnění:
07.08.2006

Doba platnosti oprávnění:
na dobu neurčitou

Živnostenské oprávnění č. 3:

Předmět podnikání:
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Obory činnosti:
**Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost
Diagnostická, zkušební a poradenská činnost v ochraně rostlin a ošetřování rostlin, rostlinných produktů, objektů a půdy proti škodlivým organismům
přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky
Výroba potravinářských a škrobářenských výrobků
Výroba hnojiv
Velkoobchod a maloobchod**

http://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=... 01.03.2021

Skladování, balení zboží, manipulace s nákladem a technické činnosti v dopravě
Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků
Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti

Druh živnosti: **Ohlašovací volná**
 Vznik oprávnění: **20.11.1995**
 Doba platnosti oprávnění: **na dobu neurčitou**

Provozovny k předmětu podnikání číslo

2. Silniční motorová doprava - nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí:

Adresa: **Pivovarská 162, 582 23, Havlíčkova Borová**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732843**
 Zahájení provozování dne: **07.08.2006**

3. Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona:

Obor činnosti: Diagnostická, zkušební a poradenská činnost v ochraně rostlin a ošetřování rostlin, rostlinných produktů, objektů a půdy proti škodlivým organismům přípravky na ochranu rostlin nebo biocidními přípravky

Adresa: **592 55, Bobrová 13**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732827**
 Zahájení provozování dne: **01.07.2012**

Obor činnosti: Skladování, balení zboží, manipulace s nákladem a technické činnosti v dopravě

Adresa: **592 55, Bobrová 13**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732827**
 Zahájení provozování dne: **12.07.2006**

Adresa: **Pivovarská 162, 582 23, Havlíčkova Borová**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732843**
 Zahájení provozování dne: **12.07.2006**

Obor činnosti: Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost

Adresa: **592 55, Bobrová 13**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732827**
 Zahájení provozování dne: **04.09.2002**

Obor činnosti: Výroba potravinářských a škrobářských výrobků

Adresa: **592 55, Bobrová 13**
 Identifikační číslo provozovny: **1000732827**
 Zahájení provozování dne: **04.09.2002**

Obor činnosti: Velkoobchod a maloobchod

Adresa: **Smetanovo náměstí 279, 580 01, Havlíčkův Brod**
 Identifikační číslo provozovny:

1000732801
Zahájení provozování dne:
14.10.1998
Adresa:
592 55, Bobrová 13
Identifikační číslo provozovny:
1000732827
Zahájení provozování dne:
01.08.2002
Adresa:
Pivovarská 162, 582 23, Havlíčkova Borová
Identifikační číslo provozovny:
1000732843
Zahájení provozování dne:
17.07.2006
Adresa:
Srbská 3073/53b, 612 00, Brno - Královo Pole
Identifikační číslo provozovny:
1012453341
Zahájení provozování dne:
05.11.2018
Obor činnosti: Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků
Adresa:
Smetanovo náměstí 279, 580 01, Havlíčkův Brod
Identifikační číslo provozovny:
1000732801
Zahájení provozování dne:
14.10.1998
Adresa:
Pivovarská 162, 582 23, Havlíčkova Borová
Identifikační číslo provozovny:
1000732843
Zahájení provozování dne:
17.07.2006

Adresa místa, kde lze vypořádat případné závazky po ukončení činnosti v provozovně (§ 31 odst. 16 živnostenského zákona)

1. Místo pro vypořádání závazků: Smetanovo náměstí 279, 580 01, Havlíčkův Brod

Adresa:
Kotlářská 902/51, 602 00, Brno - Veveří
Identifikační číslo provozovny:
1000732819
Ukončení činnosti v provozovně:
05.11.2018
Adresa:
Vrabinská 841, 333 01, Stod
Identifikační číslo provozovny:
1000732851
Ukončení činnosti v provozovně:
05.11.2018
Adresa:
Za Stínadly 426, 588 56, Telč - Telč-Podolí
Identifikační číslo provozovny:
1000732835
Ukončení činnosti v provozovně:
05.11.2018

Seznam zúčastněných osob

Jméno a příjmení:

Ing. Vladimír Pavel (1)
Datum narození: **08.03.1960**
Občanství: **Česká republika**
Jméno a příjmení:
Ing. Tomáš Hruška (2)
Datum narození: **13.07.1965**
Jméno a příjmení:
Ing. Marek Štefka (3)
Datum narození: **16.04.1973**

Úřad příslušný podle §71 odst.2 živnostenského zákona: Městský úřad Havlíčkův Brod

|

Tento výpis je neprodejný a byl pořízen prostřednictvím Internetu dne 01.03.2021.

http://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=... 01.03.2021
https://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=&CASTOBCE=&OBEC=&ULICE=&CDOM=&COR=&COZ=&ICO=&OBCHJM=AGROKOP%20HB%20&OBCHJMATD=0&ROLES=P&JMENO=Jan&PRIJMENI=Mr%E1z&NAROZENI=&ROLE=&VYPIS=1&type=&PODLE=subjekt&IDICO=1caa321031ea2f68c6&HISTORIE=0